

KOMISIJA EUROPSKIH ZAJEDNICA

Bruxelles, 8. studenoga 2006.

SEC (2006) 1385

RADNI DOKUMENT KOMISIJE

Hrvatska

Izvješće o napretku za 2006. godinu

EN

(COM (2006) 649 konačni tekst)

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1. PREDGOVOR	4
1.2. ODNOSI IZMEĐU EUROPSKE UNIJE I HRVATSKE	5
2. POLITIČKI KRITERIJI.....	5
2.1. DEMOKRACIJA I VLADAVINA PRAVA.....	5
2.2. Ljudska prava i zaštita manjina	9
2.3. REGIONALNA SURADNJA I MEĐUNARODNE OBVEZE	14
3. GOSPODARSKI KRITERIJI.....	19
3.1. UVOD.....	19
3.2. OCJENA ISPUNJAVANJA KOPENHAGENSKIH KRITERIJA	20
4. SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBVEZA KOJE PROIZLAZE IZ ČLANSTVA	27
4.1. POGLAVLJE 1.: SLOBODA KRETANJA ROBA	27
4.2. POGLAVLJE 2.: SLOBODA KRETANJA RADNIKA	29
4.3. POGLAVLJE 3.: PRAVO POSLOVNOG NASTANA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA.....	30
4.4. POGLAVLJE 4.: SLOBODA KRETANJA KAPITALA	31
4.5. POGLAVLJE 5.: JAVNE NABAVE.....	32
4.6. POGLAVLJE 6.: PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA	33
4.7. POGLAVLJE 7.: PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA.....	34
4.8. POGLAVLJE 8.: POLITIKA TRŽIŠNOG NATJECANJA	34
4.9. POGLAVLJE 9.: FINACIJSKE USLUGE	37
4.10. POGLAVLJE 10.: INFORMATIČKO DRUŠTVO I MEDIJI.....	37
4.11. POGLAVLJE 11.: POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ.....	39
4.12. POGLAVLJE 12.: SIGURNOST HRANE, VETERINARSKA I FITOSANITARNA POLITIKA.....	40
4.13. POGLAVLJE 13.: RIBARSTVO.....	42
4.14. POGLAVLJE 14.: PROMETNA POLITIKA	43
4.15. POGLAVLJE 15.: ENERGIJA.....	45
4.16. POGLAVLJE 16.: OPOREZIVANJE	46
4.17. POGLAVLJE 17.: EKONOMSKA I MONETARNA UNIJA.....	47
4.18. POGLAVLJE 18.: STATISTIKA	47
4.19. POGLAVLJE 19.: ZAPOSŁJAVANJE I SOCIJALNA POLITIKA.....	48
4.20. POGLAVLJE 20.: POLITIKA PODUZETNIŠTVA I GOSPODARSKA POLITIKA.....	50
4.21. POGLAVLJE 21.: TRANSEUROPSKE MREŽE	51
4.22. POGLAVLJE 22.: REGIONALNA POLITIKA I KOORDINACIJA STRUKTURNIH INSTRUMENATA	52
4.23. POGLAVLJE 23.: PRAVOSUĐE I TEMELJNA LJUDSKA PRAVA	53
4.24. POGLAVLJE 24.: PRAVDA, SLOBODA I SIGURNOST.....	59
4.25. POGLAVLJE 25.: ZNANOST I ISTRAŽIVANJE	62
4.26. POGLAVLJE 26.: OBRAZOVANJE I KULTURA	63
4.27. POGLAVLJE 27.: OKOLIŠ	64
4.28. POGLAVLJE 28.: ZAŠTITA POTROŠAČA I ZDRAVLJA.....	66
4.29. POGLAVLJE 29.: CARINSKA UNIJA	67
4.30. POGLAVLJE 30.: VANJSKI ODNOSI.....	68
4.31. POGLAVLJE 31.: VANJSKA, SIGURNOSNA I OBRAMBENA POLITIKA.....	69
4.32. POGLAVLJE 32.: FINACIJSKI NADZOR.....	70
4.33. POGLAVLJE 33.: FINACIJSKE I PRORAČUNSKE ODREDBE	71

RADNI DOKUMENT KOMISIJE

Hrvatska

Izvješće o napretku za 2006. godinu

1. UVOD

1.1. Predgovor

Od ožujka 2002. godine Komisija je redovito izvješćivala Vijeće i Parlament o napretku koji su postigle zemlje zapadnog Balkana.

Struktura Izvješća koje je Hrvatska priredila u sklopu pripreme za članstvo u Europskoj uniji uglavnom je jednaka onoj koja se koristila prethodnih godina. Izvješće:

- ukratko opisuje odnose između Hrvatske i Unije
- analizira situaciju u Hrvatskoj s obzirom na političke kriterije za članstvo
- analizira situaciju u Hrvatskoj na temelju ekonomskih kriterija za članstvo
- razmatra sposobnost Hrvatske da preuzme obveze članstva, tj. *pravnu stečevinu EU-a* kako je izražena u Ugovorima, sekundarno zakonodavstvo te politike Unije.

Ovo Izvješće obuhvaća razdoblje od 1. listopada 2005. do 30. rujna 2006. Napredak se mjeri na temelju odluka koje su donesene, zakonodavstva koje je prihvaćeno i mjera koje su provedene. U pravilu se ne uzima u obzir zakonodavstvo ili mjere koje su u pripremi ili čekaju odobrenje parlamenta. Ovakav pristup osigurava jednak postupak kroz sva izvješća i dopušta objektivnu ocjenu.

Izvješće se sastavlja na temelju podataka prikupljenih i analiziranih od strane Komisije. Korišteni su i dodatni izvori, uz doprinos hrvatske Vlade, država članica, izvješća Europskog parlamenta¹ i podataka iz različitih međunarodnih i nevladinih organizacija.

Komisija sastavlja zaključke o Hrvatskoj u odvojenom priopćenju o proširenju², i to na temelju tehničkih analiza koje se nalaze u ovom Izvješću.

¹ *Izvjestitelj* za Hrvatsku je g. Hannes Swoboda.

² Strategija proširenja i glavni izazovi za razdoblje 2006. – 2007.

1.2. Odnosi između Europske unije i Hrvatske

Pristupni pregovori s Hrvatskom počeli su u listopadu 2005. Prva faza u postupku pristupanja, analitički pregled *pravne stečevine (screening)*, dovršena je u listopadu 2006. U lipnju su otvoreni i provizorno zatvoreni pregovori o poglavlju Znanost i istraživanje.

Kako bi pružila potporu procesu reforme, Komisija je nastavila s redovitim nadziranjem kopenhagenskih političkih kriterija, uz česte sastanke u Zagrebu i Bruxellesu.

Provedba **Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)** uglavnom se nastavila bez velikih poteškoća. Ipak, postoje i značajne iznimke, kao što su kašnjenje u usklađivanju s odredbama državne pomoći, osobito s obvezom predstavljanja planova za restrukturiranje u sektoru brodogradilišta i industrije čelika. Poteškoće se pojavljuju i kod odredbi o pristupu nekretninama jer se postojeća pravila ne primjenjuju u potpunosti i na način kako to zahtijeva SSP.

U veljači 2006. prihvaćeno je revidirano **Pristupno partnerstvo** kojim se utvrđuju prioritete koje bi Hrvatska trebala riješiti u pripremama za pristupanje, u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju.

Pretpristupna **financijska pomoć** EZ-a za 2006. iznosi 140 milijuna eura. Komisija je u veljači 2006. odlučila povjeriti upravljanje pomoći hrvatskoj Središnjoj jedinici za financiranje i ugovaranje (SJFU), na osnovi decentralizacije. U isto vrijeme Komisija je zadržala zahtjeve za ex ante odobrenje.

2. POLITIČKI KRITERIJI

Ovaj odjeljak ispituje napredak koji je Hrvatska postigla u ispunjavanju kopenhagenskih političkih kriterija kojima se zahtijeva stabilnost institucija koje jamče demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava i poštivanje i zaštitu manjina. Ovdje se također nadzire regionalna suradnja, dobrosusjedski odnosi i poštivanje međunarodnih obveza, kao što je suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom UN-a za bivšu Jugoslaviju.

2.1. Demokracija i vladavina prava

Sabor

Sabor se bavio povećanim opsegom zakonodavstva vezanog za EZ, ali još predstoje značajni izazovi u kontekstu usklađivanja s *pravnom stečevinom*. Saborski odbor za manjine tijekom prošle godine pokazao je zavidnu zrelost u vezi s podizanjem svijesti o pitanjima manjina i promicanju pomirenja. Povjerenstvo za utvrđivanje sukoba interesa prihvatilo je radne postupke. U veljači 2006. Sabor je prihvatio zaključke saborskih istražnih povjerenstava o dvama saborskim zastupnicima, pri čemu je u jednom slučaju zaključio da je spomenuta osoba za vrijeme ministarskog mandata bila u sukobu interesa.

Međutim, slijedom tih zaključaka nisu poduzete nikakve aktivnosti. Istražna povjerenstva koriste se više kao političko sredstvo, a ne kao ozbiljan način rješavanja sukoba interesa.

Isto tako, ne može se pohvaliti saborska rasprava o javnoj radioteleviziji iz prosinca 2005., koja je bila prepuna pokušaja političkog uplitanja.

Što se tiče izbornog zakonodavstva, Sabor je u ožujku 2006. donio zakon kojim se predviđa osnivanje stalnog i nezavisnog Državnog izbornog povjerenstva (DIP), koje će biti zaduženo za parlamentarne, predsjedničke i lokalne izbore. Potrebno je do kraja provesti i ostale aspekte izbornih reformi, koji su navedeni u prethodnim izvješćima, a osobito financiranje političkih stranaka i izbornih kampanja, glasovanje izvan zemlje, kao i ažuriranje popisa birača.

Vlada

U radu Vlade dogodile su se određene ograničene promjene. U ožujku 2006. tadašnju ministricu pravosuđa i čelnicu stranke Demokratskog centra zamijenila je Ana Lovrin iz HDZ-a, što je dovelo do povlačenja DC-a iz vladajuće koalicije predvođene HDZ-om. Tako je prevlast vladajuće koalicije u Saboru smanjena na samo jedno mjesto.

Državna uprava

U siječnju 2006. Središnji državni ured za upravu (SDUU) počeo je izrađivati strategiju reforme državne uprave. Međutim, Vladi do sada ni jedan prijedlog nije podnesen na odobrenje, što znači da još ne postoji cjelokupni strateški okvir za rješavanje toga ključnog pitanja.

U travnju 2006. osnovan je novi neovisni Odbor za državnu službu sa zadatkom rješavanja pritužbi na upravne odluke. Vlada je u rujnu 2006. prihvatila politički dokument kojim se obvezuje da će do srpnja 2007. sastaviti revidirani Zakon o općem upravnom postupku (ZOUP).

Međutim, osim postojećeg ZOUP-a, postoje i mnogobrojni drugi posebni upravni postupci uređeni posebnim zakonodavstvom. Postojeći pravni administrativni sustav u Hrvatskoj nije primjeren i treba ga pojednostavniti. Veliki diskrecijski raspon u pravosuđu dovodi do neučinkovitosti i pravne nesigurnosti te pogoduje korupciji. Upravni sud ne može izvršiti trenutačni opseg posla na revidiranju upravnih odluka.

U siječnju 2006. na snagu je stupio novi Zakon o državnoj službi koji se spominje u prošlogodišnjem Izvješću. Taj Zakon predstavlja značajan prvi korak u procesu reforme, a donekle utvrđuje potrebu za smanjenjem broja političkih imenovanja u državnoj upravi.

U ožujku 2006. donesen je novi zakon o izravnom izboru općinskih i gradskih čelnika, kao i župana.

Što se tiče policije, reforme se nastavljaju u okviru Akcijskog plana hrvatske policije za razdoblje 2004. – 2007., prema kojem bi se policija trebala pretvoriti iz „policijskih snaga“ u „policijsku uslugu“. Primjetan je napredak u provedbi Akcijske strategije policije u zajednici, što je dovelo do zamjetnih poboljšanja u odnosima između policije i

građana. Postoji napredak i u zapošljavanju manjina u policiji. Vlasti obično brzo reagiraju na ozbiljne propuste u ponašanju policije.

Sabor je u lipnju 2006. prihvatio Zakon o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske. Svi politički subjekti složili su se o potrebi reforme tajnih službi. Postojeću Obavještajnu agenciju i Protuobavještajnu agenciju zamijenila je Sigurnosno-obavještajna agencija zadužena za civilnu sigurnosno-obavještajnu djelatnost. Postojeća Vojna sigurnosno-obavještajna agencija i dalje ostaje. Rad sigurnosnih i obavještajnih agencija nadzirat će Sabor, Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost i Vijeće za civilni nadzor sigurnosnih i tajnih službi.

U ožujku 2006. Vlada je prihvatila i Nacrt Zakona o tajnosti podataka i Nacrt Zakona o informacijskoj sigurnosti. Zakon o tajnosti podataka kao i reforma sigurnosnih službi uključeni su u Akcijski plan koji je izrađen u kontekstu slučaja Gotovina u 2005. Taj je plan bio odgovor na stalno curenje povjerljivih informacija, kao i na skandale koji su pratili tajne službe, te na navodno neprimjereno prisluškivanje telefonskih razgovora i nadzor.

Ipak, mnoga pitanja zahtijevaju pozornost. Zakon o državnoj službi ostavio je brojna kritična pitanja provedbenom zakonodavstvu, čije su prihvaćanje i potpuna i pravilna provedba nužni da bi Zakon imao bilo kakav pozitivan učinak. Do sada je prihvaćeno samo sedam od trinaest predviđenih provedbenih uredbi. Klauzule o depolitizaciji imat će učinak tek nakon što vlada, sastavljena nakon prvih parlamentarnih izbora, formalno preuzme ured, nakon čega na snagu stupa novi Zakon. To znači da državna služba u Hrvatskoj i dalje donekle ovisi o političkim sklonostima. Politički savjetnici su oni koji stvaraju politiku. Čak ni za nova radna mjesta ne postoji odredba o trenutačnoj depolitizaciji. Općenitije, državna služba u Hrvatskoj također je preopterećena velikim brojem osoblja i nedostatkom stručnog osoblja.

Administrativni i upravljački kapacitet institucija zaduženih za reformu javne uprave, posebno Središnjeg državnog ureda za upravu, još nije dostatan. Što se tiče obuke državnih službenika, Centar za obuku državnih službenika još nije počeo raditi.

Ostvaren je ograničen napredak u procesu decentralizacije, što je bitno za razvoj kapaciteta i jasno utvrđivanje odgovornosti lokalne samouprave. Komisija za decentralizaciju osnovana je u prosincu 2004., ali još nema status glavnog tijela koje vodi proces decentralizacije. Još nema jasnih strateških smjernica koje određuju budući smjer toga procesa. Upućene su kritike zbog nejasnih odnosa između izravno izabranih dužnosnika i lokalnih skupština. Dva incidenta koja su se u prosincu 2005. dogodila u Skupštini Požeško-slavonske županije i u Sisku odraz su opće potrebe za unaprjeđenjem etičkih normi u lokalnoj politici. Iako su se u nekim mjestima održali ponovljeni izbori zbog optužbi o „prodaji“ mandata na lokalnim izborima u proljeće 2005., uslijedio je tek ograničen razvoj događaja. Također, nije do kraja riješeno pitanje davanja bjanko-ostavki. Mjerodavne institucije ne provode planirane i usklađene aktivnosti na uvođenju jasnih i transparentnih pravila i postupaka za izbore i formiranje vlasti na lokalnoj razini.

Nisu istražene sve implikacije mogućih veza između organiziranog kriminala i policije. Općenito, reforma policije teče sporo i bez jasnog smjera. I dalje su prisutne slabosti kod zapošljavanja i upravljanja i razvoja ljudskim potencijalima. Uloga politike ne može se potpuno isključiti, čak i kod zapošljavanja tehničkog osoblja.

Potrebno je osigurati da civilne institucije koje nadgledaju rad obavještajnih službi mogu na odgovarajući način obavljati svoje funkcije. U slučaju nedostataka, moraju se poduzeti odgovarajuće mjere.

Ipak, zbog žestokih kritika NVO-a i tiska, zbog davanja preširoke i nejasne definicije tajnosti podataka i interesa nacionalne sigurnosti te zabrinutosti da bi tajnost mogla postati pravilo a ne iznimka, Nacrt Zakona o tajnosti podataka još nije poslan u Sabor. Potrebno je oprezno pronaći ravnotežu između interesa javnosti za informiranjem i zaštite nacionalne sigurnosti.

Općenito, čini se da pitanje reforme državne uprave za Hrvatsku i dalje predstavlja velik izazov. To je pitanje koje će zahtijevati stalnu pozornost vlasti ako Hrvatska u konačnici želi imati profesionalnu, učinkovitu, pouzdanu, transparentnu i neovisnu državnu upravu kakva joj je potrebna na središnjem i lokalnom nivou. Takve su aktivnosti potrebne i za stvaranje važnih temelja za uspješnu provedbu pravne stečevine.

Pravosudni sustav

Počela je provedba strategije reforme pravosuđa. Provedene su zakonodavne i organizacijske izmjene s ciljem poboljšanja rada pravosuđa. Ostvaren je određen napredak i u smanjenju broja neriješenih predmeta.

Međutim, reforma je tek u početnoj fazi, a pravosudni sustav i dalje trpi ozbiljne nedostatke. Uspješna provedba strategije reforme zahtijeva ozbiljne i trajne napore. Treba poduzeti puno više aktivnosti kako bi se smanjio još uvijek velik broj neriješenih predmeta, skratilo trajanje sudskih postupaka, poboljšalo vođenje predmeta, racionalizirala mreža sudova, uključujući i zatvaranje sudova, osiguralo pravilno provođenje sudskih presuda i izvršila reforma pravne pomoći. Kako bi se osigurala nepristranost, potrebno je poboljšati postupke imenovanja, obuke i stegovne postupke za sudske dužnosnike. Hrvatska još nema neovisan, nepristran, transparentan i učinkovit pravosudni sustav, čija će uspostava biti važan pokazatelj hrvatske spremnosti za eventualno članstvo i preduvjet za uspješnu provedbu *pravne stečevine* (vidi *Poglavlje 23: Pravosuđe i temeljna ljudska prava*).

Antikorupcijska politika

U ožujku 2006. prihvaćen je novi antikorupcijski program. Nakon toga su pripremljeni mnogobrojni sektorski planovi, a za koordinatora je imenovan ministar pravosuđa. Važnost borbe protiv korupcije pojačano naglašavaju visoki političari. Nedavno su poduzete mjere vezane uz do sada neistraživane slučajeve korupcije. Ojačan je i Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (USKOK).

Ipak, korupcija i dalje predstavlja ozbiljan problem. Mnoge optužbe za korupciju ostaju neistražene, a slučajevi korupcije obično prolaze nekažnjeno. Provedba antikorupcijskog programa nalazi se tek u početnoj fazi. Potrebna je potpuna provedba programa i snažna politička volja za jačanjem aktivnosti, posebno kada je riječ o korupciji na visokoj razini. I dalje je potrebno jačanje aktivnosti na proaktivnom sprječavanju, otkrivanju i djelotvornom gonjenju korupcije. Potrebno je podići svijest o korupciji kao o ozbiljnom kaznenom djelu, a odgovarajuća tijela za provedbu zakona trebaju razviti pravila postupanja i akcijske planove za sprječavanje korupcije. USKOK i ostala tijela uključena u antikorupcijski program trebaju dodatno ojačati i poboljšati međusobnu koordinaciju. Treba posvetiti više pozornosti borbi protiv organiziranog kriminala. Napredak u borbi protiv korupcije također će biti važan pokazatelj hrvatske spremnosti za eventualno članstvo (*vidi Poglavlje 23: Pravosuđe i temeljna ljudska prava*).

2.2. Ljudska prava i zaštita manjina

Pridržavanje međunarodnih konvencija o ljudskim pravima

Europski sud za ljudska prava donio je 25 presuda vezanih uz Hrvatsku u razdoblju na koje se odnosi Izvješće. Većina presuda donesenih protiv Hrvatske i dalje se odnosi na povredu prava na pravedno suđenje i na dužinu trajanja postupaka, prema članku 6. Europskoga suda za zaštitu ljudskih prava.

U ožujku 2006. Sud je donio presudu u slučaju *Blečić protiv Hrvatske*, u vezi sa stanarskim pravom. Sud je ustanovio da nema nadležnost nad slučajem jer nije ispunjen uvjet *ratione temporis*. Stoga, do sada još nema međunarodnog pravnog mišljenja o pitanju stanarskog prava i prekida tog prava od strane hrvatskih sudova. Međutim, iako se većina sudskih prekida dogodila u ranim devedesetima, na hrvatskim sudovima još postoje mnogobrojni neriješeni slučajevi koji bi mogli završiti na Europskom sudu za ljudska prava.

Građanska i politička prava

U ožujku 2006., u slučaju *Cenbauer protiv Hrvatske*, Europski sud za ljudska prava presudio je da je došlo do povrede članka 3., osudivši Hrvatsku za **ponižavajuće ponašanje** prema bivšem zatvoreniku državnog zatvora u Lepoglavi. Iako je Hrvatska već riješila taj slučaj, potrebna su daljnja poboljšanja zatvorskih uvjeta u širem smislu (*vidi Poglavlje 23*).

Postignut je određen napredak i što se tiče **prava na učinkovit pravni lijek i pravedno suđenje**. Došlo je do napretka u rješavanju etničkih predrasuda u suđenjima za ratne zločine. Ipak, ostaju poteškoće vezane uz zaštitu svjedoka u najširem smislu (*vidi dolje*). Potrebno je uspostaviti integrirani sustav pravne pomoći i za kaznene i za građanske postupke.

U načelu, nisu prijavljene nikakve poteškoće vezane uz **proizvoljno uhićenje**, koje je zabranjeno Ustavom.

Nisu prijavljene osobite poteškoće vezane uz **slobodu vjeroispovijesti**.

Što se tiče **slobode izražavanja**, mediji ostaju slobodni, u velikoj mjeri deregulirani i općenito podložni pravilima slobodnog tržišta. U lipnju 2006. Sabor je odobrio izmjene i dopune Kaznenog zakona kojima se ukida zatvorska kazna za klevetu.

Ipak, i dalje ostaje zabrinutost izražena u Izvješću o napretku za 2005., vezana uz mogućnost političkog utjecaja na lokalnom nivou. Dva slučaja vezana uz političke TV emisije „Otvoreno“ i „Latinica“ također su naglasila politički pritisak kojima je bio izložen javni medij HRT. Na taj način ugrožena je neovisnost HRT-a i porasla je zabrinutost za slobodu izražavanja u Hrvatskoj. Uočeni su ozbiljni nedostaci u postupku za imenovanje Upravnog odbora državnog novinskog servisa HINA-e.

Nije postignut nikakav napredak u poštivanju preporuka zajedničkog stručnog izaslanstva iz 2004. u vezi s izmjenama Zakona o elektroničkim medijima i Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji, što ostaje kratkoročni prioritet partnerstva. Poboljšano zakonodavstvo koje se odnosi na medije trebalo bi odražavati europske norme i olakšati slobodu i neovisnost medija, osobito kroz poboljšani pravni i regulatorni okvir, uključujući i stvaranje zaštite od političkog uplitanja.

Nema posebnih poteškoća vezanih uz **slobodu udruživanja i okupljanja**.

Organizacije građanskog društva i dalje imaju važnu ulogu u promicanju i zaštiti ljudskih prava i demokracije u Hrvatskoj. Međutim, sustav često na nevladine organizacije gleda sa sumnjom.

Ekonomska i socijalna prava

Na području **prava žena** 2006. je na snagu stupila Nacionalna politika za promicanje jednakosti spolova, kojom je obuhvaćeno razdoblje do 2010. Taj dokument sadrži velik broj mjera za poboljšanje općeg društvenog položaja žena i za podizanje svijesti o potrebi poštivanja prava žena. Na području jednakih mogućnosti na tržištu rada ciljevi uključuju smanjenje nezaposlenosti i uklanjanje diskriminacije, pomicanje ženskog poduzetništva i bolju provedbu Zakona o radu, uključujući i ohrabrivanje žena da iskoriste postojeće mehanizme kako bi uložile žalbu protiv diskriminacije. Taj dokument također ojačava i promiče mjere koje omogućuju usklađivanje obiteljskih i profesionalnih obveza.

Ured za ravnopravnost spolova također je inicirao stvaranje mreže županijskih odbora za jednakost spolova. U studenome 2005. pri policijskim postajama su osnovane obučene ekipe koje 24 sata na dan pomažu u slučajevima obiteljskog nasilja. Međutim, provođenje postojećih odredbi o jednakosti spolova i dalje je problematično i dodatno otežano nedostatkom statističkih pokazatelja razvrstanih prema spolu. Naglašena je zabrinutost zbog rastućeg broja slučajeva diskriminacije prema ženama. U cijelosti, radu pučkog pravobranitelja za jednakost spolova nedostaje vidljivost. Treba uložiti dodatne napore u borbu protiv trgovine ljudima.

Na području **prava djece** u ožujku 2006. prihvaćen je Nacionalni plan aktivnosti za prava i interese djece za razdoblje od 2006. do 2012. godine. U istom mjesecu Sabor je konačno

imenovao novog pučkog pravobranitelja za djecu. Nije puno učinjeno nakon izvješća Odbora za prava djeteta iz listopada 2005. o nedostatku odgovarajućeg nadzora nad dječjim domovima i neodgovarajućoj koordinaciji između uključenih tijela. Osim ostavke zamjenika državnog tužitelja (u slučaju Brezovica), pokrenute su tek ograničene aktivnosti u slučajevima zlostavljanja djece u takvim institucijama.

Što se tiče **socijalno ranjivih ili osoba s posebnim potrebama**, u tijeku je pilot projekt kojim bi se trebao uspostaviti sustav osobnih pomoćnika za potporu osobama s posebnim potrebama i njihovim obiteljima, a provodi se i nekoliko naprednih modela usluga u zajednici. Međutim, proračunska ograničenja i dalje ograničavaju opseg njihovih prava na zdravstvenu i posebnu njegu te integraciju u društvo. Potrebno je posvetiti više pažnje provedbi Nacionalnog plana za osobe s posebnim potrebama. Unatoč državnoj politici koja potiče deinstitucionalizaciju, broj mentalno oboljelih osoba koje su smještene u institucije prošle je godine porastao više od 19 %.

Što se tiče **radnih prava i sindikata**, situacija u Hrvatskoj bolja je nego prethodnih godina. Tako su npr. vlasti poduzele korake za rješavanje vlasničkih pitanja sindikata. Međutim, postoji zabrinutost zbog neučinkovitih sudova i određenih ograničenja prava na štrajk. Slabi administrativni kapaciteti odgovarajućih državnih tijela zaduženih za nadgledanje provedbe Zakona o radu dodatno ograničavaju prava radnika.

Postupak **povrata vlasništva** koje je oduzeto tijekom jugoslavenskog režima i dalje se odvija sporo. Iz Zakona o povratu nacionalizirane imovine nisu izbačene diskriminirajuće odredbe o nacionalnosti.

Prava manjina, kulturna prava i zaštita manjina

Provedba Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (UZPNM) i dalje je spora, a problemi su osobito ustrajni kad je riječ o premaloj zastupljenosti manjina u državnoj upravi, pravosuđu i policiji. U studenome 2005. Sabor je prihvatio pravne odredbe kojima se provodi pravo na zastupljenost u državnoj upravi, zajamčeno UZPNM-om, zajedno sa Zakonom o državnoj službi i Zakonom o lokalnoj i regionalnoj samoupravi. Time se od državnih tijela traži da razviju strategije zapošljavanja kako bi osigurali odgovarajuće razine zastupljenosti manjina. Ipak, odredbe o manjinama u tim zakonima, kao i u Zakonu o sudovima i Zakonu o Državnom sudbenom vijeću iz prosinca 2005., zapravo samo odražavaju odredbe UZPNM-a, bez donošenja detaljnije regulative.

Što se tiče političke zastupljenosti, provedba UZPNM-a bila je uspješnija. Sabor već ima osam manjinskih zastupnika, a postignuta je i odgovarajuća zastupljenost u lokalnim i regionalnim skupštinama, iako je još potrebno razjasniti kako će se postići manjinska kvota, osobito kroz nužno ažuriranje biračkih popisa.

Vijeću za nacionalne manjine u 2006. dodijeljena su 4 milijuna eura iz državnog proračuna za udruge nacionalnih manjina, što je povećanje od 22 % u odnosu na 3,27 milijuna eura dodijeljenih 2005. godine.

Što se tiče pitanja državljanstva, ostvaren je određeni napredak. Kao alternativa produženju roka za prijavu, kojom se potvrđuje status osoba sa stalnim boravištem, na

temelju članka 115. Zakona o strancima, Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka potpisala su protokol kojim se dopušta obnova statusa osobe sa stalnim boravištem iz humanitarnih razloga, na temelju članka 47. Zakona o strancima. Na toj novoj osnovi riješeno je sedam slučajeva.

Određeni napredak postignut je i u obrazovanju manjina. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa nedavno je osnovalo poseban odjel zadužen za obrazovanje manjina. Otvorena su mjesta posebnih savjetnika koji čine vezu između Ministarstva, ravnateljstava lokalnih škola i manjinskih zajednica. U istočnoj Slavoniji organizirana je nastava na jeziku i pismu srpske manjine, u skladu s obvezama Hrvatske iz Erdutskog sporazuma. U Vukovaru je ostvaren određeni napredak u rješavanju pitanja rasporeda sati, koji ponekad ograničava mogućnosti djece da zajedno provode vrijeme na odmorima.

Ipak, još mnoga pitanja treba riješiti. Nema političke volje za izradom dugoročne strategije za provedbu odredbi o zapošljavanju manjina iz UZPNM-a, iako postaju dostupni neki statistički podaci na kojima se može graditi strategija.¹ Sada se traži konkretna akcija za razvoj planova zapošljavanja na svim razinama državne uprave te uspostavljanje registra državnih službenika u svrhu sustavnoga prikupljanja statističkih podataka. Vlada mora dati jasne upute o daljnjem postupku. Preporučuje se uspostavljanje akcijskog plana koji obuhvaća sva tijela na koja se odnosi UZPNM, kako bi se osigurala njegova puna provedba.

Nakon što je Državno vijeće za nacionalne manjine u prosincu 2005. održalo regionalne seminare lokalnih vijeća nacionalnih manjina, pokazalo se da većina lokalnih vlasti i dalje ne prepoznaje ulogu Vijeća za nacionalne manjine u savjetovanju lokalne vlasti o pitanjima manjina – kako je istaknuto u UZPNM-u. Primjetan je napredak u istočnoj Slavoniji i nekim urbanim sredinama, osobito u Zagrebu, ali ukupno gledajući, vijeća za nacionalne manjine, kojih je do danas izabrano 274, nemaju jasnu predodžbu o svojoj ulozi i bore se za prostore i osnovno financiranje. Lokalne bi vlasti trebale institucionalizirati svoje odnose s vijećima za nacionalne manjine. Napomenuto je i kako bi dobro došli naporu Vlade u tom pravcu prije sljedećih izbora vijeća za nacionalne manjine, koji će se održati početkom 2007.

Nacionalne manjine se i dalje u medijima općenito doživljavaju kao odvojeni entiteti, a ne kao sastavni dio društva. Nastavlja se negativno stereotipno prikazivanje u tisku. Odredbe UZPNM-a, prema kojima su javne radijske i televizijske postaje na nacionalnoj i lokalnoj razini dužne proizvoditi i/ili emitirati programe za manjine na njihovim jezicima, sporo se provode.

¹ Procjena je hrvatske Vlade da manjine čine 4 % državnih službenika na središnjoj razini vlasti, a oko 4,5 % onih koji rade u sudovima i uredima tužiteljstva. Također se ukazuje na nedovoljnu zastupljenost manjina među pravosudnim savjetnicima i vježbenicima, među kojima se obično biraju suci. Što se tiče policije, postoje znakovi poboljšanja. Od 300 polaznika policijske škole koji su se u 2006. obrazovali za zanimanje policijskog službenika, 22 polaznika, tj. 7,3 %, bili su pripadnici nacionalnih manjina. To gotovo odgovara udjelu manjinskog stanovništva, prema popisu stanovništva iz 2001. godine (7,5 %).

Potrebno je dodatno potaknuti inicijative koje promiču bolju integraciju, pomirenje i toleranciju, kao i zajedničke aktivnosti unutar postojećeg sustava. Izvan istočne Slavonije obrazovanje manjina odvija se uglavnom na temelju modela C Europske povelje za regionalne i manjinske jezike. Ostaju neki praktični financijski i logistički problemi kod provedbe. Često nema dovoljno sredstava za srpske dijelove škola, a prijevod hrvatskih knjiga na srpski jezik odvija se sporo.

Ustavom su zajamčena prava na dvojezičnost u onim općinama i gradovima gdje pripadnici etničke manjine čine najmanje jednu trećinu ukupnog stanovništva, ili gdje je to propisano međunarodnim sporazumom ili utvrđeno statutom općine ili grada. U većini slučajeva ta se prava na dvojezičnost ne provode.

Što se tiče **srpske manjine**, razvoj je različit. Općenito, raspoloženje u zemlji kreće se nabolje, iako polako. Simbolične geste i pozitivne izjave o pomirenju od strane viših državnih dužnosnika, uzajamni posjeti državnih vođa Hrvatske i Srbije te događaji kao što je proslava 150. obljetnice rođenja hrvatskog izumitelja srpskog porijekla Nikole Tesle doprinijeli su poboljšanju općeg ozračja. Na političkoj razini čini se da koalicija između HDZ-a i srpske stranke SDSS-a dobro funkcionira. Postojeće institucije srpske manjine (političke stranke, škole, kulturne organizacije) općenito nastavljaju s radom bez zapreka. U travnju 2006. Vijeće za nacionalne manjine odobrilo je zastavu srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj. Zastava se može istaknuti u skladu s UZPNM-om.

Međutim, pozitivno vodstvo ne prenosi se uvijek na ostatak društva te su ostali mnogi problemi. Broj etnički motiviranih napada na srpsku manjinu i pravoslavnu crkvu približno je jednak kao i prošle godine. U nekim slučajevima policija je reagirala brže nego prije. Ipak, kad je riječ o takvim slučajevima, još se nedostatno provodi policijska istraga i gonjenje. Dok su najviši dužnosnici brzo osudili neke incidente, osobito incident koji se u srpnju dogodio u Biljanima Donjim, često izostaju jasne izjave kojima se osuđuju etnički motivirani incidenti, posebno od strane lokalnih političara i medija. Kako bi se pomoglo u stvaranju ozračja koje bolje prihvaća manjine, takvi se incidenti ne smiju tolerirati.

Još postoje stvarne prepreke za održivi povratak srpskih izbjeglica, kao što je trajno neprijateljstvo u određenim područjima, kao i pitanja stambenog zbrinjavanja, koja se uglavnom odnose na bivše nositelje stanarskog prava (*vidi dolje*). Srbi, uključujući i one koji su ostali u Hrvatskoj tijekom rata, imaju mnogobrojne poteškoće pri zapošljavanju, osobito u ratom pogođenim područjima. Nastavlja se diskriminacija u pristupu zapošljavanju, posebno u javnom sektoru. Tek se treba razviti i provesti sveobuhvatna, antidiskriminacijska strategija. Unatoč ostvarenom napretku, potrebno je učiniti više u smislu rješavanja etničkih predrasuda u području ratnih zločina.

Polako se popravljaju položaj **romske manjine** u Hrvatskoj. Vlada je to pitanje shvatila puno ozbiljnije i polako se pojavljuje pozitivan stav unutar administracije. Vlada je pri Hrvatskom zavodu za zapošljavanje imenovala posebnog savjetnika za Rome, kao i pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa. Postignut je napredak i u predškolskom obrazovanju Roma u okviru Vladina akcijskog plana za „Desetljeće uključivanja Roma

2005. – 2015.“. Značajno se povećava i financiranje, uglavnom u okviru projekata sufinanciranih od strane EZ-a.

Potrebno je ubrzati cjelokupnu provedbu akcijskog plana. Financiranje još nije dostatno za rješavanje zadataka iz akcijskog plana ako se želi postići stvarno poboljšanje položaja Roma. Većina Roma i dalje je isključena iz glavnine hrvatskog društva. I dalje je stalno prisutna nezaposlenost. Najnovija istraživanja pokazuju da je od svih Roma starijih od 15 godina samo 18 % zaposleno, a 32 % nema završenu nikakvu školu. Mnogi od njih su nepismeni. Nastavlja se diskriminacija Roma u Hrvatskoj, bilo da je riječ o pristupu zapošljavanju, o školovanju ili o općem stavu društva. Još ima mnogo prepreka, osobito među širokim masama, gdje različite aktivnosti usmjerene prema ukidanju segregacije nailaze na otpor roditelja djece koja nisu romske nacionalnosti. Neke lokalne vlasti i dalje nemaju volje ili mogućnosti financirati programe za Rome. Koordinacija između romskih grupa je slaba i one nisu dovoljno stručne da bi mogle učinkovito provesti programe za Rome.

2.3. Regionalna suradnja i međunarodne obveze

Općenito, osigurano je poštivanje **Daytonskog/Pariškog sporazuma** i **Erdutskog sporazuma**.

Na dan 3. listopada 2005. ustanovljeno je da Hrvatska u potpunosti surađuje s **Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ)**. I dalje nema posebnih poteškoća u smislu pristupa MKSJ-a internim dokumentima, mogućnostima za ispitivanje potencijalnih svjedoka i suradnje s odgovarajućim hrvatskim vlastima na predmetima koji su u tijeku. Nakon uhićenja Ante Gotovine, 7. prosinca 2005. u Španjolskoj, u Haag je prebačen i posljednji preostali optuženi bjegunac. U lipnju 2006. tužiteljstvo je MKSJ-u uputilo zahtjev za spajanjem slučaja Gotovina sa slučajevima protiv generala Čermaka i Markača, koji su također optuženi za ratne zločine protiv srpskih civila, za vrijeme i nakon hrvatske vojne operacije „Oluja“. Hrvatska Vlada uputila je zahtjev za dodjeljivanjem statusa *amicus curiae* u tom predmetu, kao i u suđenju protiv šestorice bosanskih hrvata. Oba su zahtjeva odbijena.

Tužiteljstvo MKSJ-a je također zatražilo reviziju žalbene presude u slučaju Tihomira Blaškića, nakon otkrića cjelovite verzije izvješća Ministarstva unutarnjih poslova RH o zločinima u Ahmićima, koje baca novo svjetlo na taj slučaj. Protiv četvorice hrvatskih novinara podignute su optužnice za nepoštivanje Suda, a trojica od njih su osuđena. Sva četvorica su optužena za kršenje naredbi Suda kojima se štite identitet i svjedočenje zaštićenih svjedoka.

Predmet protiv Rahima Ademija i Mirka Norca, koji je u rujnu 2005. prebačen iz MKSJ-a u nadležnost hrvatskog pravosuđa, još nije pokrenut. Ni nakon više od jedne godine nisu podignute domaće optužnice, što naglašava poteškoće u prenošenju optužnica MKSJ-a u domaće zakonodavstvo. Druge optužnice nisu prenesene. Neki svjedoci u slučaju Ademi/Norac iz sigurnosnih razloga odbijaju sudjelovati u postupku, navodeći incident koji se dogodio krajem 2005., kada je HSP-ov gradonačelnik Osijeka javno pročitao popis mogućih svjedoka u važnom slučaju ratnih zločina. U tom kontekstu iznimno su

važna jamstva sigurnosti svjedoka i informatora, kao i istražnih materijala. Nastavile su se neke ograničene mjere obuke za četiri županijska suda, namijenjene vođenju postupaka prenesenih predmeta.

U srpnju su ministri u Vladi i lokalni političari prisustvovali otvaranju noćnog kluba u Zadru, u vlasništvu tvrtke koja je pod istragom u okviru Vladina akcijskog plana iz travnja 2005. za pronalaženje Ante Gotovine. U kolovozu je Hrvatskoj izručen Hrvoje Petrač, koji je u odsutnosti osuđen za otmicu i umiješanost u potporu Gotovini. Ponovno suđenje Petraču počelo je u rujnu. Hrvatska mora iskoristiti akcijski plan za bolje rješavanje problema organiziranog kriminala.

Otkako je uhićen Ante Gotovina hrvatska Vlada pokazala je da je spremna pružiti potporu njegovoj obrani, a razne lokalne vlasti dale su financijski doprinos fondu koji je osnovan u tu svrhu. Možda je to pokazatelj općeg raspoloženja, pri čemu se u javnim raspravama malo govori o potrebi za utvrđivanjem istine o tome tko je odgovoran za zločine za koje je optužen Ante Gotovina i ostali hrvatski generali. Kao i u ostalim dijelovima regije, javnosti nisu lako dostupne objektivne informacije o radu MKSJ-a.

Što se tiče kaznenih postupaka na domaćim sudovima, Hrvatska je bila aktivna u procesuiranju slučajeva **ratnih zločina** na vlastitu inicijativu. Ostvaren je napredak u rješavanju do sada čvrsto ukorijenjenih etničkih predrasuda prema Srbima u domaćim suđenjima za ratne zločine u Hrvatskoj. Glavni tužitelj dodatno je smanjio broj preostalih optužnica protiv Srba jer je ukinuo mnoge neutemeljene predmete; polako raste i spremnost za procesuiranjem Hrvata za ratne zločine, a najznačajniji slučaj je nedavno podignuta optužnica za ratne zločine protiv neovisnog saborskog zastupnika i predsjednika Gradskog vijeća grada Osijeka Branimira Glavaša.¹ Međutim, suđenje je naišlo na određene probleme. Zbog zabrinutosti za zastrašivanje svjedoka i objavljivanje iskaza svjedoka od strane optuženog, tužiteljstvo je u tri navrata zatražilo pritvor te osobe. Treći zahtjev je odobren i nakon skidanja zastupničkog imuniteta odveden je u pritvor.

Ponovno suđenje na Županijskom sudu u Splitu u slučaju Lora, koje se općenito smatra dobro odrađenim, u ožujku 2006. rezultiralo je osudom svih osam bivših hrvatskih vojnih policajaca za ratne zločine protiv srpskih ratnih zarobljenika. Ipak, Sud je nastavio s praksom u kojoj se optuženikovo aktivno sudjelovanje u ratu uzima kao olakšavajuća okolnost. Trojica osuđenih još su na slobodi. Ostvaren je određen napredak u međunarodnoj suradnji između državnih tužiteljstava na slučajevima ratnih zločina. Postignuti su važni sporazumi između državnog tužitelja Republike Hrvatske i njegovih kolega u Srbiji i Crnoj Gori, koji omogućuju da se osumnjičenicima za ratne zločine sudi u zemlji prebivališta. Takva suradnja mora ojačati i obuhvatiti šire geografsko područje. U srpnju 2006. dopunjen je Zakon o kaznenom postupku (ZKP) kako bi svjedoci iz trećih zemalja mogli dati iskaz u Hrvatskoj putem videoveze.

¹ Tvrdi se da događaji iz Osijeka 1991. pripadaju među najozbiljnije slučajeve organiziranog ubijanja civila u Hrvatskoj koje je počinila hrvatska strana. Ti slučajevi do sada uglavnom nisu bili procesuirani. U ovom slučaju državni tužitelj je prvi put zatražio da suđenje bude na drugom sudu (Zagreb), izvan mjesta gdje su zločini počinjeni.

Ipak, mnogi slučajevi ratnih zločina u Hrvatskoj i dalje nisu procesuirani. Nije razvijen sustavan mehanizam za rješavanje i okončanje etničkih predrasuda, koji bi osigurao primjenu jednakih normi kaznene odgovornosti. I dalje su prisutni određeni problemi vezani uz kvalitetu obrane sudski imenovanih branitelja. Također, čini se da do danas u Hrvatskoj nitko nije procesuiran zbog pružanja pomoći optuženim bjeguncima, kao niti zbog pomaganja u uklanjanju tragova ratnih zločina, niti zbog zastrašivanja svjedoka ili otkrivanja identiteta zaštićenih svjedoka.

I dalje ostaju mnoga otvorena pitanja koja ometaju procesuiranje ratnih zločina kao što su poteškoće s izručenjem državljanina jedne države u nadležnost druge te prepreke prijenosu pojedinačnih slučajeva u drugu nadležnost kada je riječ o ozbiljnijim zločinima.

Dok je državni tužitelj ozbiljno poradio na pitanju zaštite svjedoka, u širem pravosudnom sustavu to se pitanje ne rješava na zadovoljavajući način. Svjedoci, posebno oni koji su pozvani da svjedoče protiv pripadnika Hrvatske vojske, još se susreću sa zastrašivanjem te se mnogi potencijalni svjedoci, a osobito pripadnici manjina, nerado obraćaju policiji. Kako bi se osigurala nepovredivost sudskog postupka, potrebno je produžiti zaštitu svjedoka i izvan sudskog postupka, obuhvatiti informatore ili druge izvore informacija u razdoblju prije suđenja ili u istražnoj fazi.

Hrvatska nije sa SAD-om potpisala bilateralni sporazum o neizručenju određenih osoba **Međunarodnom kaznenom sudu** te nastavlja podržavati stajalište EU-a o toj temi.

Što se tiče **izbjeglica**, ukupan broj hrvatskih Srba koji su registrirani kao povratnici u Hrvatsku je 126.573 ili oko jednu trećinu od 370.000 koliko ih je napustilo zemlju tijekom rata. Oko 5.000 ih se vratilo tijekom prošle godine. Procjene ukazuju na održivu stopu povratka od oko 60-70 %. Nakon ponovne registracije koja je obavljena 2005., trenutno je 78.415 izbjeglica iz Hrvatske u Srbiji, 2.239 u Crnoj Gori i 7.566 u Bosni i Hercegovini. Pitanje raseljenih osoba u velikoj je mjeri riješeno; do kolovoza 2006. u Hrvatskoj su zabilježene 4.192 raseljene osobe.

Iako su zabilježeni određeni pozitivni pomaci, malo toga se promijenilo u vezi s poteškoćama s kojima se susreću izbjeglice povratnici, pri čemu glavni problemi i dalje ostaju pristup rješavanju stambenog pitanja i zapošljavanja te konvalidacija. Što se tiče javne infrastrukture, u nekim je povratničkim selima zabilježen značajan napredak; povećani su proračuni, a formirana je i Radna skupina za ponovnu elektrifikaciju manjinskih naselja, u koju su uključeni i predstavnici međunarodne zajednice i Srba. Iako i dalje nedovoljno financirane, nastavljene su aktivnosti na čišćenju od mina, a planirano je da budu dovršene do 2010. U smislu gospodarske reintegracije, provode se mjere za gospodarski razvoj povratničkih područja, ali nema posebnih mjera namijenjenih povratnicima.

Osnovni problem kod stambenog pitanja izbjeglica i dalje predstavlja iznimno spora provedba *programa stambenog zbrinjavanja* unutar područja od posebne državne skrbi (PPDS) i izvan njega za one *bivše nositelje stanarskog prava* koji se žele vratiti.

Na PPDS-u je zaprimljeno ukupno 7.496 zahtjeva, od čega je do srpnja 2006. u 2.859 slučajeva (38 %) dodijeljen stan. 4.615 zahtjeva još nije obrađeno, što je samo 824 slučaja manje nego godinu prije. Od preostalih zahtjeva, 1.422 obitelji već žive u stanu čekajući potvrdu. Za 3.193 podnositelja zahtjeva (42 %), treba osigurati stanove ili druge oblike stambenog zbrinjavanja. Izvan PPDS-a zaprimljeno je 4.468 zahtjeva, od čega 2.220 za najam i 2.248 za kupnju. Do danas je kupljeno 50 stanova (1 %), od čega je 40 fizički predano, a donesene su i 222 administrativne odluke (4 %). Razočaravajuća je činjenica da je nakon gotovo tri godine od prihvaćanja jedini preostali veliki program stambenog zbrinjavanja i dalje tek u početnoj fazi provedbe: dodijeljeno je vrlo malo stanova, a većina zahtjeva još nije administrativno obrađena. Zabrinjavajuće je i to što čak i relativno ograničena sredstva koja su bila na raspolaganju u 2005. i 2006. još nisu potrošena.

U rujnu 2006. hrvatska je Vlada donijela novi petogodišnji plan, procijenjen na 450 milijuna eura, za gradnju 3.600 i kupnju 400 stanova kako bi se pobrinula za preostale zahtjeve izvan PPDS-a. Vlada je objavila da će donijeti posebne mjere kako bi spriječila getoizaciju podnositelja zahtjeva za stambeno zbrinjavanje. Iako je pozitivno to što je utvrđen jasan financijski okvir, plan se temelji na nedovoljno ispitanom modelu javno-privatnog partnerstva. Plan otvara mnogobrojna druga pitanja. Krajnji rok koji je Vlada dala za dovršetak do 2011. neambiciozan je, osobito ako se ima na umu već postojeće kašnjenje i ciljani krajnji rok unutar postojećeg programa do 2008./2009. Također nije jasno kako će funkcionirati prijenos iz postojećeg Programa stambenog zbrinjavanja u novi plan. Javnosti su oduševljene poruke vezane uz mogućnost kupnje stanova po povlaštenim cijenama i uz pravila o nemogućnosti nasljeđivanja zaštićenog najma. Provedene izmjene i nastavljeni otpor nekih lokalnih vlasti pojačali su dojam da vlasti nisu ozbiljno shvatile provedbu preuzetih obveza. Potrebno je povećati povjerenje potencijalnih povratnika u taj postupak.

Ako se ne želi da program stambenog zbrinjavanja ostane samo prazno obećanje, očito je potrebna politička volja za hitnom akcijom, kako na nacionalnoj tako i na lokalnoj razini. Potrebno je staviti naglasak na ubrzanje planova za dovršenje provedbe.

Situacija vezana uz *obnovu* kuća i dalje se popravlja. Do danas Vlada je obnovila više od 140.000 od 200.000 uništenih kuća i stanova, što je napredak za oko 10.000 stambenih jedinica. Do kraja srpnja 2006. za dovršetak je ostalo još 2.630 kuća iz programa za 2006. godinu te još 2.000 iz programa za 2007. godinu. Još nije obrađeno 2.129 zahtjeva, a bilo je i 13.882 neriješenih žalbi. Oni koji su dobili negativno rješenje zato što „1991. nisu imali prebivalište“ sada imaju pravo na građevinski materijal kako bi sami izvršili obnovu. Očekuje se da će svi neriješeni zahtjevi biti obrađeni do kraja ove godine. Program obnove trebao bi biti završen do sredine 2007. Preostali slučajevi trebaju se žurno rješavati, a posebno treba voditi računa o tome da negativna rješenja imaju valjano uporište.

Od oko 20.000 kuća koje su bile *zaposjednute* tek je relativno mali broj ponovno vraćen i predan stvarnim vlasnicima. Međutim, kod ovih preostalih slučajeva nije postignut velik napredak. Krajem kolovoza 2006. još je 18 kuća bilo zaposjednuto, a 80 slučajeva je čekalo sudsku odluku, što govori da nije puno učinjeno u odnosu na prošlu godinu.

Također ostaju mnogobrojni problemi vezani uz povrat vlasništva. Što se tiče oštećenja/pljačkanja od strane privremenih posjednika ili trećih osoba, uspostavljen je program za popravak koji obuhvaća 396 kućanstava, čija je provedba upravo počela. Na sudu se nalaze mnogi slučajevi u kojima se povratnik prije povrata vlasništva svoje imovine susreće sa značajnim zahtjevima za investicije koje su učinjene u njegovoj odsutnosti i bez njegovog pristanka. Iako je predviđena, Vlada o tom pitanju još nije donijela odluku na temelju izvansudskih nagodbi. I dalje postoji zaostatak u plaćanju naknade vlasnicima za kašnjenje u povratu vlasništva nad njihovom imovinom.

Još nije riješeno pitanje priznavanja ili „konvalidacije“ godina radnog staža za vrijeme „Republike Srpske Krajine“ (RSK). Ta konvalidacija je nužna radi osiguravanja mirovinskih prava. Premda je prihvatila načelo da se radne godine trebaju priznati, Vlada, iako je to od nje zatraženo u pristupnom partnerstvu, još nije ponovno produžila krajnji rok koji je bio do 1999., za mnogobrojne potencijalne korisnike od kojih se nije moglo objektivno očekivati da se prijave do tog roka, a od kojih je veliki broj bio i još uvijek je u inozemstvu.

Primjetan je i kontinuiran, ali sporiji od očekivanog, napredak na području regionalne suradnje i provedbe Sarajevske deklaracije, kako bi se do kraja 2006. moglo zatvoriti pitanje izbjeglica. Održana su tri sastanka radnih skupina i jedan sastanak ministara, s ciljem smanjenja otvorenih pitanja na dva: konvalidacija i kako rješavati izgubljena stanarska prava za one osobe koje se ne žele vratiti. Hrvatska je predstavila nove smjernice sa standardima i raspodjelom proračuna. Ipak, nisu dovršene sve smjernice i nije sastavljena zajednička provedbena matrica. Potrebno je nastaviti s provedbom postojećih obveza te pronaći put za unaprjeđenje pitanja konvalidacije. Vlade bi trebale utvrditi mehanizam za postupanje s pitanjima stanarskih prava tako da se što prije pronade rješenje.

Što se tiče **regionalne suradnje**, mnogobrojni bilateralni posjeti, sporazumi i daljnje uključivanje Hrvatske u regionalne inicijative doprinijeli su ostvarenju daljnjeg napretka u odnosima između Hrvatske i susjednih zemalja. Regionalna suradnja i dobrosusjedski odnosi čine ključni dio u procesu približavanja Europskoj uniji.

Hrvatska je aktivni sudionik regionalnih inicijativa kao što su Pakt o stabilnosti, Proces za suradnju u jugoistočnoj Europi (PSJIE), Srednjoeuropski sporazum o slobodnoj trgovini (CEFTA), Srednjoeuropska inicijativa i Jadransko-jonska inicijativa. Hrvatska trenutno predsjeda PSJIE-om, a preuzela je i obvezu osnivanja Regionalnog vijeća za suradnju. Hrvatska je članica Ugovora energetske zajednice koji je stupio na snagu u srpnju 2006. te potpisnica sporazuma o Zajedničkom europskom području letenja.

Hrvatska sudjeluje u pregovorima o uspostavljanju jedinstvenog regionalnog Sporazuma o slobodnoj trgovini, koji se temelji na proširenoj i dopunjenoj CEFTA-i. Hrvatska je zaključila bilateralne sporazume o slobodnoj trgovini sa svim zemljama jugoistočne Europe. U rujnu 2006. Hrvatska je potpisala sporazum o slobodnoj trgovini s Kosovom.

Ostvaren je ograničeni napredak u pronalaženju trajnog rješenja preostalih pitanja vezanih uz granicu, kao i u provedbi Sporazuma o sukcesiji SFRJ te napora usmjerenih ka pomirenju stanovnika regije.

Bilateralni odnosi sa Srbijom i dalje se popravljaju, temeljeni na opreznoj normalizaciji odnosa tijekom proteklih dviju godina. Ostvareni su daljnji posjeti na visokoj razini, a trgovina i investicije su u porastu. U srpnju 2006. premijeri dviju država otvorili su obnovljeni granični prijelaz. Privremeno je ukinut vizni režim, a Hrvatska je nedavno predložila trajno uvođenje takvog stanja. Međutim, još ostaju mnogobrojna važna pitanja koja treba riješiti. Nije ostvaren nikakav napredak u određivanju granice na Dunavu. Ostala otvorena pitanja uključuju pitanja vezana uz imovinu, povratak izbjeglica, nestale osobe te hrvatski zahtjev za naknadu ratne štete.

Stav Hrvatske o pitanju *Kosova* i dalje je u potpunosti u skladu sa stajalištem međunarodne zajednice tijekom početne faze pregovora o statusu.

Hrvatska Vlada je u lipnju 2006. priznala *Crnu Goru* kao suverenu i neovisnu državu te u srpnju 2006. s njom uspostavila diplomatske odnose. Preostala pitanja vezana su uz imovinu, izbjeglice i nestale osobe. Još je preostalo pitanje određivanja granice na Prevlaci, iako se privremeni granični režim odvija bez problema.

Odnosi s *Bosnom i Hercegovinom* i dalje su prilično stabilni. Bilateralni kontakti su i dalje u porastu. Glavna pitanja odnose se na neriješenu granicu, izbjeglice i pitanja imovine, kao i na trgovinska pitanja. Odgođena je ratifikacija sporazuma iz 2005. o određivanju zemaljskih i riječnih granica zbog zabrinutosti Hrvatske za status otočića u blizini Neuma. I dalje nema napretka u vezi s lukom Ploče, za što Hrvatska nije dostavila novi prijedlog sporazuma. U tijeku je rasprava o projektu mosta Pelješac i mogućih tehničkih rješenja koja bi BiH omogućila dostatan prilaz otvorenom moru.

Iako su odnosi sa *Slovenijom* općenito dobro razvijeni, i dalje se povremeno javljaju poteškoće vezane uz preostala granična pitanja. Još nema uvjeta za postizanje trajnih rješenja pitanja kao što su morska i zemaljska granica, Ljubljanska banka te provedba pravila iz Sporazuma o pograničnom prometu i suradnji, s aspekta ribarstva.

Odnosi s *Italijom* su dobri. Na odnose su prošle godine utjecale poteškoće koje su imali talijanski državljani prilikom kupnje nekretnina u Hrvatskoj. Međutim, to je pitanje sada riješeno kroz obostranu potvrdu priznavanja reciprociteta. Hrvatska i dalje ima dobre odnose s *Bivšom Jugoslavenskom Republikom Makedonijom* i s *Mađarskom*.

3. GOSPODARSKI KRITERIJI

3.1. Uvod

Ispitujući gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj, Komisija se vodila zaključcima Europskog vijeća u Kopenhagenu iz lipnja 1993., koje je definiralo da je za članstvo u

Uniji potrebno postojanje djelotvornog tržišnog gospodarstva, kao i sposobnost nošenja s konkurentskim pritiskom i tržišnim snagama iz Unije.

3.2. Ocjena ispunjavanja kopenhagenskih kriterija

3.2.1. Postojanje učinkovitog tržišnog gospodarstva

Osnove ekonomske politike

U prosincu 2005. tijela hrvatske vlasti podnijela su Komisiji Drugi pretpristupni ekonomski program (PEP). Njime je utvrđen čvrst srednjoročni makroekonomski okvir i ambiciozan vremenski plan strukturne reforme. Nacionalna razvojna strategija sa snažnom orijentacijom na gospodarsku reformu stavljena je na javnu raspravu u svibnju, a Vlada ju je prihvatila u kolovozu 2006. Nastavljena je suradnja s Međunarodnim monetarnim fondom (MMF) i Svjetskom bankom i smatra se važnim sidrom za ekonomske politike. Ipak, vlasti su donijele odluku da neće tražiti novi program MMF-a kada u studenome 2006. istekne sadašnji aranžman. S vremenom, loša komunikacija i koordinacija između različitih linijskih ministarstava narušile su kvalitetu izrade ekonomske politike. Snažne interesne skupine također su dovele do kašnjenja u provedbi važnih gospodarskih reformi. Općenito, zadržan je konsenzus o smjeru ekonomske politike, ali je potrebno ojačati međuvladinu komunikaciju i koordinaciju.

Makroekonomska stabilnost

U 2005. realni BDP-a porastao je na 4,3 % s 3,8 % u 2004., uglavnom zbog domaće potražnje. Neto izvoz je u realnom rastu sudjelovao sa samo 0,1 postotnih bodova. U prvoj polovici 2006. realni BDP bilježi međugodišnji porast od 4,8 %, velikim dijelom zbog snažnijih privatnih investicija. Gospodarska aktivnost u trećem kvartalu 2006. ostala je snažna. U osam mjeseci 2006. industrijska proizvodnja bilježi međugodišnji porast od 4,1 % u usporedbi s prosječnim godišnjim rastom od 3,2 % u prvoj polovici godine. Prosječni dohodak po stanovniku u 2005. i dalje je rastao, do predviđenih 47 % od prosjeka EU-25 (prema standardima kupovne moći). Općenito, gospodarski rast se nastavio na temelju snažnijih privatnih investicija.

Deficit na tekućem računu povećao se s 5 % BDP-a u 2004. na 6,4 % u 2005. te dalje na 7,7 %¹ u drugom kvartalu 2006. Do toga je uglavnom došlo zbog porasta cijena nafte, nastavljenog snažnog uvoza, kao i većih neto faktorskih plaćanja strancima početkom 2006. Veliki deficit u trgovinskoj razmjeni u dvanaest mjeseci do kraja lipnja 2006. (24,8 % od BDP-a) nije do kraja pokriven viškom na računu usluga (16,8 %). U istom razdoblju neto izravna inozemna ulaganja (FDI) porasla su na 4,6 % BDP-a i pokrila 60 % deficita na tekućem računu. FDI je uglavnom potaknut rastom kapitala i operacijama preuzimanja, a ne privatizacijom ili "greenfield" investicijama. Zbog snažnog priljeva kapitala službene devizne pričuve su krajem srpnja 2006. zabilježile međugodišnji porast od 27,1 %. Vanjski dug nastavio je rasti, iako sporijim tempom nego što je s 24,1 milijardom eura krajem rujna 2005. porastao na 26,8 milijardi eura krajem kolovoza

¹ Na temelju prosječnog kretanja za četiri kvartala.

2006. Krajem 2005. vanjski dug narastao je na 82,6 % BDP-a u odnosu na 80,2 % krajem 2004. i nastavio je rasti do kolovoza 2006. kada je iznosio 86,7 % BDP-a 2005. U cijelosti, vanjski deficit se dodatno povećao.

Službeno registrirana stopa nezaposlenosti nastavila je padati do 15,7% u srpnju 2006., u usporedbi sa 16,9 % u istom mjesecu prethodne godine. Trend smanjivanja potvrđen je i najnovijom anketom o radnoj snazi. U anketi je zabilježen pad stope nezaposlenosti s 13,8 % u drugoj polovici 2004. na 12,3 % u drugoj polovici 2005. Prema službenim podacima, ukupna međugodišnja nezaposlenost u travnju se povećala za niskih 0,6 %. Podaci Fonda za mirovinsko osiguranje govore o snažnijem rastu od preko 3 % u istom razdoblju. Ipak, relativno visoka stopa nezaposlenosti, kao i ograničena fluktuacija radne snage i stvaranje novih radnih mjesta ostaju jedan od najhitnijih gospodarskih problema.

Okvir opće monetarne politike, opisan kao “upravljajuće plutajući”, s osnovnim ciljem zadržavanja stabilnosti cijena, nije promijenjen. Središnja banka poduzela je niz mjera da zadrži snažan priljev kapitala kroz inozemno zaduživanje komercijalnih banaka. Središnja banka je u tri navrata povećavala udio obaveznih pričuva na neto inozemne obveze banaka, tako da je u siječnju 2006. taj udio iznosio 55 %. Također je povećana i osnovica za izračunavanje. U ožujku 2006. središnja banka uvela je zahtjev za posebnom pričuvom na obveze banke koje su nastale izdavanjem vrijednosnih papira u inozemstvu. Unatoč tim mjerama, krediti i monetarni agregati nastavili su rasti. Godišnji rast primarnog novca povećao se s 9,3 % u rujnu 2005. na 12 % u srpnju 2006. Godišnji rast domaćih kredita u istom se razdoblju povećao sa 16,7 % na 22,2 %. Općenito, monetarna politika i dalje je usmjerena na stabilnost cijena te se oslanja na dodatne administrativne mjere za reguliranje priljeva kapitala.

Središnja banka i dalje čvrsto upravlja tečajem eura. Zbog velike potražnje kuna je i u 2005. i početkom 2006. bila pod aprecijacijskim pritiskom. Do toga je došlo zbog izdavanja državnih obveznica, nastavljenog priljeva kapitala, kao i aprecijacijskih očekivanja izazvanih procesom pristupanja EU-u. Središnja banka je u razdoblju od listopada 2005. do kolovoza 2006. deset puta intervenirala na deviznom tržištu zbog kupnje ukupno 860 milijuna eura od komercijalnih banaka. U dvanaest mjeseci, do kolovoza 2006., vrijednost kune se povećala za 1,4 % u odnosu na euro, što predstavlja jednaku stopu rasta kao i u 2005. Stabilnost tečaja ostaje značajan cilj politike u kontekstu snažne euroizacije financijskog sustava.

Zbog povećanih cijena energije (nafte), prijevoza i hrane, prosječna godišnja inflacija potrošačkih cijena značajno je porasla s 2,1 % u 2004. na 3,3 % u 2005. i na 3,6 % u srpnju 2006. Prosječna temeljna inflacija i dalje iznosi oko 3 %. U cijelosti, stabilnost cijena je održana.

Fiskalni učinak u 2005. u velikoj je mjeri u skladu s ciljevima politike koji su utvrđeni u PEP-u 2005. i koji su dogovoreni unutar trenutnog programa MMF-a¹. Deficit opće države (ESA 95) smanjio se na 3,9 % BDP-a u 2005. (2004. je iznosio 5 %). Ukupni

¹ Brojčani pokazatelji deficita za opću državu, koji se navode u okviru *stand-by* aranžmana MMF-a i PEP-a iz 2005., razlikuju se zbog različite metodologije. MMF koristi GFS metodologiju iz 1986. (izmijenjena obračunska osnova), a PEP primjenjuje GFS metodologiju iz 2001.

prihodi porasli su za 6,9 %. PDV je i dalje ostao osnovni izvor prihoda. Rast tekuće potrošnje u 2005. je pao na 6,6 % (2004. je iznosio 8 %), a prati ga umjeren rast plaća i socijalnih doprinosa. Kapitalna potrošnja je u 2005. smanjena za 13,7 %, čime se približava održivom nivou. Snažna gospodarska aktivnost dovela je do pozitivnih fiskalnih pomaka u prvoj polovici 2006. Međugodišnji rast prihoda značajno se povećao na 11,4 %, dok je tekuća potrošnja porasla za skromnih 4 %. Sabor je u srpnju 2006. prihvatio revidirani proračun s manjim deficitom. Do kraja svibnja 2006. međugodišnji dug opće države povećao se za 3,6 %, te dostigao 41,2 % BDP-a. Dospjele neplaćene obveze javnog sektora nastavile su rasti, uglavnom zbog financijskih problema u sektoru zdravstva. U cijelosti, nastavila se fiskalna konsolidacija na temelju snažnog rasta prihoda.

Početkom 2006. provedene su neke značajne mjere reforme javnih financija, kao što su osnivanje Financijske policije i uvođenje usluge e-PDV, kako bi se ojačala porezna uprava. Poboljšano je i upravljanje troškovima. U srpnju 2006. prihvaćena je reforma financiranja sektora zdravstva, namijenjena rješavanju financijskih poteškoća i zaustavljanju daljnjeg gomilanja dospjelih neplaćenih obveza. Opseg te reforme bio je manje ambiciozan od prvotno predviđenog te se očekuje da će ostvariti manje fiskalne uštede od prvotno planiranih. Vlada je počela s pripremnim radovima na reformi sustava socijalne skrbi. Ti radovi obuhvaćaju prijedloge za konsolidaciju mnogobrojnih socijalnih naknada i pojednostavljenje postupaka. Cilj reforme je ciljano usmjeriti potrošnju za socijalne naknade.

Ipak, vremenski okvir i opseg te reforme i dalje su nesigurni jer su interesne skupine lobirale da se iz reformi izuzmu kategorijske naknade. Te naknade čine velik dio socijalne potrošnje. Proračun je i dalje prilično opterećen znatnom potporom koju država daje poduzećima koja ostvaruju gubitak. U lipnju 2006. Vlada je pustila prvu ratu otplate duga umirovljenicima, u vrijednosti oko 0,5 % BDP-a. To je zahtijevalo značajna financijska sredstva za premošćivanje jer se prihodi od privatizacije, koji su bili namijenjeni za tu svrhu, nisu ostvarivali kako je predviđeno. I dalje je slaba transparentnost upravljanja javnim dugom. Uključivanje lokalnih vlasti u fiskalno izvješćivanje i dalje je djelomično. Općenito, reforme javnih financija su se nastavile, ali i dalje su prisutni značajni fiskalni rizici.

Glavni cilj makroekonomskih politika bila je stabilizacija visokog, i dalje rastućeg, vanjskog duga. Budući da su mogućnosti za odlučivanje o monetarnoj politici ograničene zbog zamjene valuta, fiskalna politika i dalje ima važnu ulogu u makroekonomskom prilagođavanju i stabilizaciji. Fiskalna konsolidacija smanjila je financijske potrebe javnog sektora i pomogla u smanjivanju bilanci štednje-investicija u gospodarstvu. Zaokret u državnom zaduživanju s inozemnog na domaće tržište trebao je poduprijeti taj proces. Ipak, to bi moglo dovesti do efekta istiskivanja i većih financijskih troškova. I dalje ostaje zabrinutost zbog fiskalnih rizika, visoke stope potrošnje, kao i zbog stalnog porasta dospjelih neplaćenih obveza u javnom sektoru. Općenito, kombinacija makroekonomske politike većinom je zadovoljavajuća, ali je potrebno ojačati fiskalnu konsolidaciju.

Slobodno djelovanje tržišnih snaga

Iz dostupnih poslovnih podataka može se vidjeti da je porastao udio privatnog sektora u ukupnom proizvodu, iznad ranijih procjena koje su iznosile 60 % udjela. Udio privatnog sektora u ukupnom zapošljavanju neznatno je porastao, s 66,2 % u 2004. na oko 68 % u 2005. Općenito, utjecaj i vlasništvo države i dalje su značajni u važnim industrijskim sektorima kao što su brodogradnja i industrija čelika.

Do lipnja 2006. Hrvatski fond za privatizaciju ponudio je 55 tvrtki iz svojeg portfelja, koji obuhvaća 48 tvrtki u manjinskom i sedam tvrtki u većinskom vlasništvu države. Ipak, taj je broj drastično odstupao od cilja Vladine politike, koji je ponovno potvrđen u kolovozu 2005. Namjera je bila do lipnja 2006. prodati 50 % tvrtki u manjinskom i trećinu tvrtki u većinskom vlasništvu države, što ukupno čini gotovo 500 tvrtki. To je odgođeno zbog mnogobrojnih čimbenika kao što su općenito slaba zainteresiranost Vlade, pravni problemi, slab interes investitora i ponekad nerealni uvjeti prodaje. Proces je možda dijelom usporen i zbog namjere države da izradi nacrt i donese novi Zakon o privatizaciji, kojim se zaposlenicima omogućuje sudjelovanje u vlasništvu. Kao zaključak, privatizacija se nastavila znatno sporijim tempom od predviđenog.

Slobodan ulazak i izlazak na tržište

Uspostavljena je mreža mjesta pod nazivom “one-stop-shop” na kojima se može registrirati tvrtka, a postupak registracije tvrtke je pojednostavljen. Smanjeno je prosječno vrijeme potrebno za pokretanje posla. Broj novopokrenutih tvrtki u registru trgovačkih društava povećao se za 15,3 % u 2005. U isto vrijeme, značajno se smanjio broj tvrtki koje su izbrisane iz registra. Kao rezultat toga, broj registriranih poduzeća se u 2005. povećao za 5 %. Pokretanje i vođenje poduzeća i dalje je ometano birokratskim pravilima i neučinkovitom administracijom i sudovima. Nedavno odobrene izmjene i dopune Stečajnog zakona imaju za cilj pojednostavljenje i ubrzavanje stečajnih postupaka te povećanje njihove transparentnosti. Općenito, procedure za registraciju tvrtke su se počele poboljšavati, ali neučinkovitost administracije i dalje otežava ulazak i izlazak na tržište.

Odgovarajući pravni sustav

U pravosudnom sustavu i dalje su prisutni spori i neučinkoviti sudski postupci, loše vođenje predmeta i niska administrativna i stručna osposobljenost. Takve okolnosti mogu odvratiti gospodarske čimbenike od pokretanja sudskih postupaka, dovodeći tako u pitanje učinkovitu provedbu prava vjerovnika i imovinskog prava.

Dovoljna razvijenost financijskog sektora

Bankovni sektor je u 2005. predstavljao 78,7 % od ukupne financijske imovine (2004. je predstavljao 81,4 %). Banke su uglavnom u privatnom vlasništvu (95 %), a udio stranog vlasništva je i dalje visok i iznosi 91,3 %. U 2005. broj banaka se smanjio s 37 na 34, što je još relativno mnogo. Stupanj koncentracije tržišta je i dalje srednji jer je krajem 2005. pet najvećih banaka imalo tržišni udio od 75 % (2004. je iznosio 74 %). Daljnje smanjenje razlike između prosječnih aktivnih i pasivnih kamata indeksiranih prema stranoj valuti (s 4,1 % sredinom 2005. na 3,7 % u travnju 2006.) pokazuje da trenutačna

razina koncentracije nije predstavljala smetnju tržišnom natjecanju. Velikim dijelom privatizirani bankovni sektor i dalje igra ključnu ulogu u financijskom sektoru.

Ukupni domaći krediti povećali su se s 59,8 % BDP-a u 2004. na 65,2 % BDP-a u 2005. Godišnji porast bankovnih kredita ubrzan je sa 17,9 % u listopadu 2005. na 23,5 % u srpnju 2006. Krediti komercijalnih banaka kućanstvima su u 2005. rasli snažnije (20,3 %) nego krediti poduzećima (14,3 %), ali je u srpnju 2006. rast kreditiranja obaju sektora na međugodišnjoj razini ubrzan na oko 24 %. Udio kredita koji ne ostvaruju prihod smanjen je sa 4,4 % u 2004. na 4,0 % u 2005. Međutim, bankovni sustav je i dalje suočen s kreditnim rizicima uzrokovanim deviznim tržištem, koji proizlaze iz neomeđenih bilanci nefinancijskog sektora. Sveukupno, financijsko posredovanje putem banaka nastavilo je brzi rast.

Udio imovine nebankovnog financijskog sektora u ukupnoj imovini financijskog sektora porastao je sa 18,6 % krajem 2004. na 21,3 % krajem 2005. To je prvenstveno rezultat snažnog rasta imovine mirovinskih i investicijskih fondova. Udio ostalih tržišnih segmenata (osiguranje, leasing, štedno-kreditne zadruge) nije se značajnije promijenio. Kapitalizacija tržišta obveznicama do kraja 2005. narasla je na 15 %, potpomognuta promjenom državnog zaduživanja s inozemnog na domaće tržište. Općenito, tržišta kapitala i dalje imaju manju ulogu u financiranju gospodarstva.

U studenome 2005. osnovana je jedinstvena Agencija za nadzor nebankovnog sektora. Agencija je počela s radom u siječnju 2006., ali još nema dovoljno osoblja. Još nije u cijelosti proveden nedavno donesen Zakon o osiguranju. Općenito, i dalje postoje značajne mogućnosti za jačanje nadzora nad nebankovnim sektorom, osobito kada je riječ o tvrtkama za leasing, koji ima sve važniju ulogu u financijskom posredovanju.

3.2.2. Sposobnost suočavanja s konkurentskim pritiscima i tržišnim snagama unutar Unije

Postojanje djelotvornog tržišnog gospodarstva

Općenito gledajući, Hrvatska je zadržala makroekonomsku stabilnost. Relativno niska inflacija i stabilnost tečaja i dalje su potpora tržišnim mehanizmima. Ipak, fiskalni i vanjski deficiti i dalje predstavljaju potencijalne rizike za makroekonomsku stabilnost.

Dostatni resursi ljudskog i fizičkog kapitala

Poduzeto je nekoliko mjera vezanih uz Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005. – 2010. Te mjere su imale za cilj poboljšanje kvalitete osnovnog i srednjeg obrazovanja, kao i stručnog obrazovanja i usavršavanja. Reforme koje su u tijeku trebale su se dotaknuti ozbiljnih nedostataka, kao što su zastarjeli nastavni programi, niska kvaliteta predavanja i loša oprema, a za sve to treba vremena. Naglasak je stavljen i na poboljšanje mogućnosti i kvalitete obrazovanja odraslih osoba. Cjeloživotno učenje ostalo je na vrlo niskoj razini od 2,3 % u 2005. (2004. je iznosilo 2 %). Općenito, reforme obrazovnog sustava su se nastavile, ali su potrebni dodatni napor za povećanje njegove učinkovitosti i kvalitete.

Stopa udjela radne snage u ukupnom stanovništvu u Republici Hrvatskoj i dalje je nepromijenjena i u drugoj polovici 2005. je iznosila oko 63 %. Kako bi se povećao udio radne snage u ukupnom stanovništvu i stope zaposlenosti, vlasti su početkom 2006. uvele razne nove mjere aktivnog tržišta rada, vezane uz Nacionalni akcijski plan za zapošljavanje. Te mjere obuhvaćaju ciljanu potporu, obuku i subvencije za zapošljavanje za mlade osobe bez radnog iskustva, dugotrajno nezaposlene osobe, starije osobe i ranjive skupine. Stopa nezaposlenosti se u drugoj polovici 2005. smanjila za 1,5 postotnih bodova na 12,3%. Ipak, i dalje je visoka i iznosi više od 30 % za populaciju mladih. Stopa dugotrajne nezaposlenosti u 2005. je blago porasla na 7,4 % (2004. je iznosila 7,3 %). Općenito, gospodarstvo je i dalje opterećeno relativno visokim udjelom neaktivnih osoba.

Bruto investicije u dugotrajnu imovinu nastavile su snažno rasti u 2005. i početkom 2006. To je dovelo do daljnjeg porasta stope investicija na 29 % BDP-a (2004. je iznosila 28,6 %). Značajno su porasle privatne investicije, dok je udio općih državnih bruto investicija u dugotrajnu imovinu u BDP-u pao na 3,9 % (2004. je iznosio 4,5 %). Državne investicije i dalje su usmjerene na gradnju autoceste. Mreža autocesta proširena je za 100 kilometara i u 2005. je iznosila 800 kilometara. Neto priljevi izravnih inozemnih investicija (FDI) povećali su se s 2,6 % u 2004. na 3,9 % u 2005. Financijski sektor predstavlja najveći dio ukupnih priljeva izravnih inozemnih investicija (27,9 %), nakon čega slijedi proizvodnja (23,4 %), a zatim telekomunikacije (16,3 %). Bankarstvo i ostale usluge privukle su najveći dio priljeva FDI, ukazujući tako na relativno spor tempo privatizacije i restrukturiranja u industriji. Ukupna potrošnja na istraživanje i razvoj i dalje je relativno visoka i iznosi oko 1,1 % BDP-a. Zaključno, gospodarstvo je u cjelini imalo koristi od snažnijeg rasta privatnih investicija.

Odgovarajuća struktura sektora i poduzeća

Obavljene su pripreme za izradu strategije restrukturiranja brodograđevne industrije. Vlada je stoga prihvatila opće smjernice i odabrala vanjskog konzultanta za pomoć u razradi programa restrukturiranja. Ipak, restrukturiranje brodogradilišta već je dugo na dnevnom redu Vlade, a do sada nije postignut velik napredak. Privatizacija prvog brodogradilišta planirana je za 2005., ali je odgođena. Nakon neuspješne ponude u ožujku 2006. Fond za privatizaciju ponovio je natječaj za prodaju državnog udjela u tvornici aluminija TLM. Vlada je u ožujku 2006. osnovala i radnu skupinu za pripremu strategije za privatizaciju nekoliko preostalih turističkih tvrtki u državnom vlasništvu. U svibnju 2006. Vlada je Komisiji, s malim zakašnjenjem, dostavila program za restrukturiranje i privatizaciju sektora čelika. U rujnu su objavljeni natječaji za prodaju dviju tvornica čelika u državnom vlasništvu. Općenito, nije učinjen velik napredak u restrukturiranju velikih tvrtki u državnom vlasništvu (vidi također Poglavlje 8., Natjecanje).

Liberalizacija telekomunikacija je napredovala, a tržišno natjecanje je osobit rast zabilježilo u sektoru mobilne telefonije. Operateri fiksnih linija ušli su na tržište, ali je potrebno poboljšati način pristupa mreži. Odgođena je prodaja preostalih državnih dionica u telekomunikacijskim tvrtkama, koja je bila predviđena za lipanj 2006. Nastavljeno je restrukturiranje državne željeznice, što je dovelo do blagog smanjenja broja zaposlenih, a to je rezultiralo početnim poboljšanjem omjera troškova i prihoda.

Krajem 2005. utvrđena je pravna osnova za strukturnu podjelu željeznice. Privatizacija prvih triju tvrtki kćeri nije napredovala zbog neriješenih imovinskih pitanja i zato što nije sigurno koji će model privatizacije biti primijenjen. Restrukturiranje i liberalizacija energetskog sektora i dalje napreduju. Dodatno je odgođena prodaja jednog dijela državnih dionica naftne kompanije INA, koja je najavljena za lipanj 2006. Još nije počelo restrukturiranje i privatizacija državnog elektroprivrednog poduzeća. Općenito, nastavljena je reforma mreže industrija.

Sektorska promjena sporo napreduje, imajući u vidu već jak sektor usluga. Udio sektora poljoprivrede u ukupnom proizvodu blago se smanjio na 7 % u 2005. (7,2 % u 2004.). Za sektor usluge to je iznosilo 62,2 % (62,5 % u 2004.). Udio industrije (uključujući građevinarstvo) porastao je na 30,8 % (2004. je iznosio 30,3 %). Udio zaposlenosti u poljoprivredi porastao je na 17 % (2004. je iznosio 16,2 %), u industriji je lagano pao na 28 % (2004. je iznosio 28,4 %), a udio usluga je dalje porastao na 53,7 % (2004. je iznosio 53,5 %).

Rastući sektor malog i srednjeg poduzetništva (SME) još se mora nositi s teškim poslovnim okruženjem. Nedavno je porasla relativna važnost sektora malog i srednjeg poduzetništva. SME čini 99 % ukupnog broja tvrtki i 65,5 % ukupne zaposlenosti. Malo i srednje poduzetništvo ostvaruje 55 % BDP-a i 25 % izvoza. Mala i srednja poduzeća čine 38 % svih poduzeća. Unatoč različitim državnim inicijativama, mala i srednja poduzeća su i dalje suočena s nedostacima u administrativnom i pravosudnom sustavu. I dalje je problematičan pristup dugotrajnom financiranju, osobito za mala poduzeća. Potpora malim i srednjim poduzećima i dalje ostaje važan prioritet državne strategije srednjoročne gospodarske politike.

Utjecaj države na konkurentnost

Ostvaren je napredak u povećanju transparentnosti državne pomoći kroz izradu popisa državnih potpora. Krajem 2005. na snagu je stupio novi zakon o državnoj pomoći, kojim se zakonodavstvo više usklađuje sa zahtjevima EU-a. Iznos dodijeljene državne pomoći i dalje je visok i u 2005. je iznosio oko 2,8 % BDP-a. Velik dio pomoći predstavlja potpora određenim sektorima, kao što su brodogradnja, čelik, aluminij i željeznice. Horizontalna pomoć predstavlja manji dio državne pomoći, iako je nedavno porasla njezina relativna važnost. Vlada je najavila da u kontekstu PEP-a 2005. namjerava smanjiti udio potpora na 2,1 % BDP-a do 2007. To će zahtijevati hrabrije korake u smanjenju državne pomoći neodrživim tvrtkama i tvrtkama koje ostvaruju gubitak, bilo restrukturiranjem i privatizacijom, bilo stečajem. Općenito, i dalje je značajna intervencija države u sektoru proizvodnje.

Trgovinska integracija s EU-om

Hrvatska je gospodarstvo otvorenog tržišta u kojem ukupna trgovina čini više od 100 % BDP-a. U 2005. udio uvoza i izvoza roba i usluga u BDP-u blago se smanjio na 55,8 % (2004. je iznosio 56,7 %), odnosno na 47,1 % (2004. je iznosio 47,4 %). Turizam je i dalje najvažniji izvozni prihod i u 2005. je iznosio 18 % BDP-a (2004. je iznosio 17,8 %). EU je i dalje najvažniji trgovinski partner, koji u hrvatskom izvozu sudjeluje sa 64,6 %, a

u uvozu sa 65,6 %. I jedan i drugi udio su blago smanjeni u odnosu na 2004. U isto vrijeme, Hrvatska je proširila trgovinu sa zemljama u razvoju i sa susjednim zemljama na zapadnom Balkanu. Općenito, integracija trgovinske razmjene u gospodarstvu je visoka, a porasla je i trgovinska razmjena sa susjednim zemljama.

Održana je konkurentnost cijena. Realni efektivni tečaj kune, mjereno na osnovi kretanja cijene potrošačke košarice, ostao je stabilan tijekom 2005. Kretanje troškova plaća i rada također pokazuje da je konkurentnost cijena održana i u 2005. Realni jedinični troškovi rada smanjili su se za 2,3 % jer je realni rast plaća (1,2 %) bio manji od rasta prosječne produktivnosti rada (3,6 %).

4. SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBVEZA KOJE PROIZLAZE IZ ČLANSTVA

U ovom se dijelu ispituje sposobnost Hrvatske da preuzme obveze koje proizlaze iz članstva – tj. pravnu stečevinu izraženu u ugovorima, sekundarnom zakonodavstvu i politikama Unije. U njemu se, također, analizira administrativna sposobnost Hrvatske za provedbu pravne stečevine. Analiza slijedi strukturu 33 poglavlja pravne stečevine.

4.1. Poglavlje 1.: Sloboda kretanja roba

Postignut je mali napredak u odnosu na prilagođavanje **općim načelima**. Hrvatska se treba pobrinuti da su njezini zakoni, uključujući općenite ili posebne mjere, u skladu s člancima 28. – 30. Ugovora o EZ-u i pripadajućom jurisprudencijom.

U odnosu na područje **horizontalnih mjera**, Vladine odluke iz listopada 2004. predstavljaju zakonsku osnovu za razdvajanje funkcija reguliranja, potvrđivanja/akreditacije, normizacije i pravnog mjeriteljstva, zadaće koje je prije obavljao Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM). Odlukama je posebno obuhvaćeno osnivanje, u veljači 2005., Državnog zavoda za mjeriteljstvo (DZM) kao novog državnog tijela te dviju novih javnih ustanova, Hrvatskog zavoda za normizaciju (HZN) i Hrvatske agencije za akreditacije (HAA), koje su počele djelovati u srpnju 2005. Razdvajanje njihovih funkcija dovršeno je u 2006.

Na području *normizacije*, do rujna 2006. HZN je prenio 8.173 usklađene europske norme (EN), što je otprilike 66,6 % normi CEN-a i CENELEC-a. Krajem svibnja 2006. osoblje HZN-a brojilo je 46 članova, a u tijeku je zapošljavanje dodatnog osoblja. HZN je pridruženi član Europskog odbora za normizaciju (CEN) i Europskog odbora za elektrotehničku normizaciju (CENELEC), ali još nije određen ciljni datum za punopravno članstvo u tim tijelima.

U području *akreditacije/potvrđivanja* od lipnja 2005. u HAA-u se primaju novi zaposlenici, provodi se obuka procjenitelja i promiče akreditacija među Vladinim institucijama odgovornima za usklađivanje direktiva o novome i starome pristupu.

Od studenoga 2005. HAA je punopravni član Europske suradnje za akreditacije (EA). Krajem svibnja 2006. u HAA-u je zaposleno 17 osoba, u usporedbi s osam članova

osoblja na početku njezina rada kao neovisne institucije u srpnju 2007. Do rujna 2006. akreditirana su ukupno 68 tijela.

U vezi s *ocjenjivanjem sukladnosti* ne može se izvijestiti o nekom posebnom napretku glede stvaranja mreže neovisnih tijela i laboratorija za certifikacije.

Na području *mjeriteljstva*, u Državnom zavodu za mjeriteljstvo (DZM) zaposleno je 114 osoba. U ožujku 2006. imenovan je novi ravnatelj. U skladu s novim Propisom o ustroju DZM-a, prihvaćenom 2006., samostalni Odjel za osnovno mjeriteljstvo djeluje u svojstvu Nacionalnog zavoda za mjeriteljstvo, a zajedno s nacionalnim umjernim laboratorijima odgovoran je za ostvarivanje, upravljanje i održavanje nacionalnih mjeriteljskih normi.

U vezi s *nadzorom tržišta* ne može se izvijestiti o nekom posebnom napretku u odnosu na administrativnu sposobnost i provedbene mjere Državnog inspektorata.

U smislu administrativne sposobnosti, u okviru Uprave za trgovinu i unutarnje tržište Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva aktiviran je Odjel za koordinaciju unutarnjeg tržišta koji zapošljava tri osobe. Taj broj nije dovoljan jer je Odjel odgovoran za usklađivanje opće politike s drugim ministarstvima i agencijama te za primjenu članaka 28. – 30. Ugovora o EZ-u, kao i uvođenje načela uzajamnog priznavanja.

Sve u svemu, na području horizontalnih mjera Hrvatska je osigurala osnovne strukture za usklađivanje sa zakonodavstvom EU-a. Međutim, pravna nastojanja trebaju pratiti odgovarajuće mjere za jačanje sposobnosti kako bi se hrvatskim institucijama omogućilo da postanu punopravni članovi relevantnih europskih organizacija. Prihvaćanje i provedba revidiranog horizontalnog okvirnog zakonodavstva predstavljaju prioritete, kao i razdvajanje zadaća između različitih funkcija (reguliranja, normizacije, potvrđivanja/akreditacije, mjeriteljstva, ocjenjivanja sukladnosti i tržišnog nadzora). Oba prioriteta su ključni elementi za pristupne pregovore u ovome poglavlju.

U odnosu na sektore obuhvaćene **starim pristupom zakonodavstva za proizvode**, od rujna 2005. do travnja 2006. Hrvatska je donijela deset novih Vladinih odluka za prenošenje direktiva o odobravanju vrsta motornih vozila, motornih vozila na dva ili tri kotača te poljoprivrednih ili šumskih traktora.

U odnosu na *farmaceutске proizvode* Hrvatska je prihvatila Vladinu odluku za prenošenje pravne stečevine Zajednice o dobroj laboratorijskoj praksi te Vladinu odluku koja se odnosi na medicinske proizvode za životinje. U kolovozu 2006. prihvaćeni su novi zakoni i propisi o kriterijima za određivanje cijena medicinskih proizvoda na veliko. Međutim, odluke o naknadama i postupcima formiranja cijena još nisu dovoljno transparentne i nepristrane.

Pripremljen je Nacrt Zakona o predmetima opće uporabe, kojim se osigurava zakonska osnova za prihvaćanje sekundarnog zakonodavstva radi prenošenja pravne stečevine na području deterdženata i kozmetičkih proizvoda. U studenome 2005. prihvaćeni su provedbeni propisi koji se odnose na označivanje tekstilnih proizvoda i obuće, mješavine

tekstilnih vlakana te kristalno staklo. Nužan je daljnji napredak u prenošenju pravne stečevine staroga pristupa. Potrebno je uložiti značajne napore u području kemikalija, farmaceutskih i kozmetičkih proizvoda, pravnog mjeriteljstva te preostalih direktiva o motornim vozilima.

U odnosu na **zakone o proizvodima prema novom i globalnom pristupu** može se izvijestiti o napretku u vezi sa zakonskim usklađivanjem s direktivama o novom i globalnom pristupu.

U studenome 2005. prihvaćeni su zakoni za prenošenje pravne stečevine koja se odnosi na dizala, strojeve, plinske uređaje, opremu niske voltaže, opremu pod tlakom i obične tlačne posude. Tijekom 2005. s ciljem usklađivanja prihvaćeni su zakoni o mjernim instrumentima za neautomatsko vaganje, opremi radijskih i telekomunikacijskih terminala, elektromagnetskoj kompatibilnosti, plovilima za odmor, eksplozivima za civilnu primjenu, kao i dio pravne stečevine Zajednice o sigurnosti igračaka, građevinskim proizvodima i medicinskim aparatima. Nužne su daljnje izmjene i dopune u tim sektorima kako bi se postigla potpuna usklađenost s pravnom stečevinom.

Sve u svemu, daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom novoga pristupa na horizontalnoj i vertikalnoj razini (okvirno zakonodavstvo i prenošenje po sektorima) i dalje iziskuje velike napore. Nužne su daljnje izmjene i dopune okvirnih zakona o tehničkim propisima za proizvode i o postupcima ocjenjivanja sukladnosti da bi se u potpunosti uskladili provedbeni zakoni.

U odnosu na **proceduralne mjere**, donesen je nacrt novog zakona o oružju. Međutim, još treba provesti većinu postupaka koji su sadržani u Direktivi o nadzoru stjecanja i posjedovanja oružja.

Zaključak

Hrvatska je ostvarila određeni napredak u usklađivanju nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom na području slobodnog kretanja robe, ali taj napredak nije ujednačen jer još nedostaju mnogi elementi pravne stečevine. Glavni izazov predstavlja prilagođavanje infrastrukture za ocjenjivanje sukladnosti i aktivnosti tržišnog nadzora sa zahtjevima koji proizlaze iz novog i globalnog pristupa. Usklađivanje s pravnom stečevinom iz ovoga poglavlja je u tijeku, ali je potrebno uložiti značajne i trajne napore u smislu usklađivanja hrvatskoga zakonodavstva s pravnom stečevinom te u smislu njezine učinkovite primjene i provedbe.

4.2. Poglavlje 2.: Sloboda kretanja radnika

U vezi s **pristupom na tržište rada** nije došlo ni do kakvih pomaka. Još je potrebno prilagoditi veći broj hrvatskih zakona da bi bili u skladu s propisima EU-a o slobodnom kretanju radnika i pravima pratećih članova obitelji, uglavnom u odnosu na nediskriminaciju. Što se tiče priprema za sudjelovanje u EURES-u, ne može se izvijestiti o napretku.

Postignut je mali napredak u odnosu na **koordinaciju sustava socijalne sigurnosti**. Nužno je razviti dovoljne administrativne kapacitete kako bi se mogli provesti propisi Zajednice na tom području, a u tu se svrhu treba koristiti pretpristupna pomoć.

Zaključak

Sve u svemu, u ovome poglavlju postignut je ograničeni napredak. Hrvatska treba poduzeti značajne i trajne napore na ovome području, a posebno u smislu razvoja administrativne sposobnosti radi suradnje sa sustavima socijalne sigurnosti.

4.3. Poglavlje 3.: Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga

U odnosu na **pravo poslovnog nastana** može se izvijestiti o ograničenom napretku. Početkom 2006. Vlada je izmijenila Odluku o naknadama za upis u registar brodova, jahti ili čamaca i time ukinula diskriminirajući tretman plovila pod zastavom država članica EU-a. Međutim, i dalje postoje mnogobrojna ograničenja prava poslovnog nastana, a glavne prepreke predstavljaju zahtjevi za državljanstvom, prebivalištem i poznavanjem jezika, ograničenje nabave nekretnina (*vidi također Poglavlje 4., Sloboda kretanja kapitala*) te pravo na osnivanje samo jednog ureda.

U smislu Zakona o ustanovama stranci, uključujući državljane EU-a, ne mogu osnovati određene institucije. Pružanje nekih usluga, kao što su usluge turističkog vodiča, rezervirano je samo za hrvatske državljane.

U odnosu na **slobodno pružanje prekograničnih usluga** nije postignut nikakav napredak. Hrvatsko zakonodavstvo trenutačno ne pruža dovoljnu zakonsku sigurnost za mogućnost pružanja prekograničnih usluga bez osnivanja podružnice u Hrvatskoj.

Na području **poštanskih usluga**, gdje je razina zakonske usklađenosti već relativno visoka, nije ostvaren daljnji napredak. Još nisu riješena neka vrlo važna pitanja kao što je bolje strukturiranje “inspekcijskog nadzora” nad pružateljima poštanskih usluga, proračunsko financiranje pružatelja univerzalne usluge (Hrvatska pošta), neodgovarajuća administrativna sposobnost i nedovoljno financiranje Vijeća za poštanske usluge kao nacionalnog regulatornog tijela.

Na području **uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija** nije postignut nikakav napredak. Hrvatsko zakonodavstvo ne razlikuje priznavanje akademskih i stručnih kvalifikacija. Ono, također, sadrži zahtjeve za državljanstvom, čime se pristup određenim zanimanjima ograničava samo na hrvatske građane i unaprijed određuje uvjete poznavanja jezika.

Zaključak

U ovome poglavlju postignut je ograničen napredak. I dalje postoje značajne zapreke osnivanju poslovnog nastana, a zahtijeva se daljnje djelovanje na području uzajamnog

priznavanja stručnih kvalifikacija. Sveukupno usklađivanje s pravnom stečevinom je na razumnoj razini, iako je potrebno poduzeti značajne i trajne napore na nekim područjima.

4.4. Poglavlje 4.: Sloboda kretanja kapitala

Na području **kretanja kapitala i platnog prometa** može se izvijestiti o određenom napretku. Hrvatska narodna banka (HNB) prihvatila je odluke kojima se ukidaju neka ograničenja za gotovinske transakcije između rezidenata i nerezidenata, gotovinske transakcije nerezidenata prema računima i s računa u domaćim bankama te za ulaganja rezidenata u strane investicijske fondove. Neke izjave čelnika HNB-a o mogućem preuzimanju Hrvatske banke od strane europske banke postavile su pitanje o primjeni objektivnih kriterija.

U vezi s nabavom nekretnina od strane stranih državljana prihvaćene su Izmjene i dopune Zakona o vlasništvu kako bi se za strance pojednostavnio postupak dobivanja dozvole za nabavu nekretnina, za što je sada zaduženo samo Ministarstvo pravosuđa.

Međutim, još se trebaju vidjeti praktične posljedice novog postupka, posebice s obzirom na činjenicu da većinu zastoja u sustavu uzrokuje Ministarstvo pravosuđa. Potrebno je poboljšati upravljanje predmetima i povećati broj osoblja, među ostalim, zbog rastućeg zaostatka neriješenih zahtjeva. Pripreme za usklađivanje s pravnom stečevinom na ovome području su u tijeku.

Sve u svemu, prioritet kratkoročnog partnerstva koji zahtijeva pojednostavljenje postupka dobivanja dozvole za nabavu nekretnina od strane državljana EU-a na nediskriminirajućoj osnovi i značajno smanjenje velikog zaostatka neriješenih zahtjeva zadovoljen je samo djelomično.

Postignut je određeni napredak na području **platnih sustava**. U lipnju 2006. stupila je na snagu Odluka Hrvatske narodne banke kojom se djelomično uskladilo s Direktivom o prekograničnim virmentskim nalozima. Pripreme na ovome području su već dobro napredovale.

U vezi s **borbom protiv pranja novca** može se izvijestiti o određenom napretku. Izmjene i dopune Zakona o deviznom poslovanju stupile su na snagu u prosincu 2005., čime se uveo kriterij podobnosti za vlasnike mjenjačnica u skladu s jednom od ključnih preporuka iz drugog Evaluacijskog izvješća MONEYVAL-a za Hrvatsku. Od siječnja 2006. izmijenjeni i dopunjeni Zakon o obaveznim odnosima više ne dopušta otvaranje štednih knjižica na donositelja, iako postojeće štedne knjižice na donositelja još nisu ukinute. Potpisani su memorandumi o suglasnosti o razmjeni informacija sa srbijanskom i ukrajinskom Financijskom obavještajnom službom (FOS).

Potrebno je provesti daljnje usklađivanje zakonodavstva s direktivama i normama Agencije za borbu protiv pranja novca na ovome području. Potrebno je ojačati institucionalnu sposobnost. Nadzor i praćenje jedinica za izvješćivanje i dalje nisu dovoljni, osobito izvan bankarskog sektora, a podaci o kaznenim mjerama (uključujući

izricanja kazni, konfiskacije, zapljene i zamrzavanje imovine) i dalje su malobrojni. Poboljšanje Zakona o borbi protiv pranja novca i njegova učinkovita provedba, jačanje FOS-a i bolja međuagencijska suradnja i dalje predstavljaju neispunjene prioritete kratkoročnog partnerstva.

Zaključak

U ovome poglavlju postignut je određeni napredak. Hrvatska je nastavila s liberalizacijom računa kapitalnih transakcija. Unatoč Izmjenama i dopunama Zakona o vlasništvu, koje predstavljaju korak naprijed u pravome smjeru, Hrvatska ne ispunjava obvezu iz SSP-a da “u potpunosti i prikladno primjenjuje” svoje postupke izdavanja dozvola za nabavu nekretnina državljanima iz EU-a. Potrebno je dodatno uskladiti zakone na području borbe protiv pranja novca te ojačati administrativnu i provedbenu sposobnost. Nužno je povećati napore kako bi se zadovoljili zahtjevi iz ovog poglavlja.

4.5. Poglavlje 5.: Javne nabave

Na području općih načela i pravnih sredstava ne može se izvijestiti o napretku.

U pogledu **dodjele ugovora o javnoj nabavi**, Izmjene i dopune Zakona o javnoj nabavi stupile su na snagu u listopadu 2005. Otada se ne bilježe nikakvi značajni zakonodavni pomaci u ovome sektoru.

U veljači 2006. prihvaćena je Odluka o radnoj skupini za izradu prijedloga provedbe Zakona o javnim nabavama. U ožujku 2006. u okviru Ministarstva financija osnovana je radna skupina za izradu Nacrta Zakona o davanju koncesija.

U razdoblju pripreme Izvješća pokrenute su neke provedbene mjere. U veljači 2006. objavljen je popis ugovornih subjekata javne nabave koji su obvezni primijeniti Zakon o javnoj nabavi. U listopadu 2005. prihvaćena je Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o objavama i evidenciji javne nabave. U Narodnim novinama u rujnu 2006. objavljene su Smjernice za javno-privatno partnerstvo (PPP). Vladinom uredbom je, u okviru Agencije za promicanje ulaganja i izvoza, osnovan Odjel za PPP, zadužen za evidenciju ugovora, davanje uputa i informacija, procjenu rizika, nadzor javnog natječaja te rad na zakonskom okviru PPP-a. Potrebno je osigurati usklađenost tih odredaba o PPP-u sa zakonskim i administrativnim okvirom o javnim nabavama, uključujući davanje koncesija.

U odnosu na *administrativnu sposobnost*, Ured za javnu nabavu preustrojen je u tri odjela na temelju Uredbe o izmjenama unutarnjeg ustroja Ureda za javnu nabavu, prihvaćene u listopadu 2005. Na svojim službenim internetskim stranicama Ured je objavio prvi bilten javne nabave, što predstavlja pozitivan korak u smjeru povećanja transparentnosti i informiranja potencijalnih ponuditelja.

Međutim, slaba koordinacija u vođenju politike i nedostaci u provedbi i dalje narušavaju usklađenost sustava javne nabave. Na području davanja koncesija trenutačno ne postoje institucionalni kapaciteti osim registra koncesija koji vodi Ministarstvo financija. Osim

toga, Ured za javnu nabavu i dalje ima premalo osoblja (do svibnja 2006. zaposleno je 19 od predviđene 24 osobe iz kadrovskog nacrt), a nužna su daljnja poboljšanja u smislu logističkih resursa i stručnosti osoblja radi učinkovite izrade i provedbe politike javne nabave.

Do svibnja 2006. Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave povećala je broj zaposlenih na 18. Državna komisija zabilježila je 746 žalbi tijekom 2005. Državna komisija je uspostavila evidenciju rješavanja žalbi bez odgađanja i bez značajnijih zaostataka, a na svojim službenim stranicama objavljuje svoju pravnu praksu.

Zaključak

Postignut je ograničen napredak jer još treba prebroditi specifične jazove u pogledu dodjele koncesija, postupaka preispitivanja, provedbene sposobnosti, ali i u vezi s nizom pravnih aspekata ugovora o javnoj nabavi. Usklađivanje s pravnom stečevinom iz ovog poglavlja je u tijeku, ali je nužno poduzeti značajne i trajne napore za izradu strategije i jačanje institucionalne osnove.

4.6. Poglavlje 6.: Pravo trgovačkih društava

Na području **prava trgovačkih društava** postojeće zakonodavstvo u velikoj je mjeri usklađeno s pravnom stečevinom. Potrebno je, ipak, unijeti neke izmjene i dopune, na primjer, u vezi sa zahtjevima objavljivanja od strane društava s ograničenom odgovornošću te određivanjem ponudene cijene u kontekstu ponuda za preuzimanje.

Tijekom pripreme Izvješća na području financijskog izvješćivanja ostvaren je dobar napredak u odnosu na **računovodstvo**. U siječnju 2006. stupio je na snagu novi Zakon o računovodstvu. Većina odredbi iz Direktiva o računovodstvu prenijet će se normama koje će prihvatiti Hrvatsko vijeće za financijsko izvješćivanje.

Zakon o računovodstvu sadrži niz odredbi koje se odnose na ovlasti Vijeća za financijsko izvješćivanje, prema kojima to tijelo može odrediti zahtjeve koji dopunjavaju Međunarodne norme financijskog izvješćivanja (IFRS). Ovaj Zakon zahtijeva širu primjenu tih normi od one predviđene u članku 4. Uredbe IAS-a jer se primjenjuje na sve velike obveznike, kao i na financijske ustanove i obveznike s uvrštenim vrijednosnim papirima. Nema posebnog spomena o konsolidiranim računima, a definicija obujma tijela podložnih konsolidaciji osigurala bi jasniji pravni okvir. Osim toga, potrebno je nadzirati provedbu zahtjeva vezanih uz računovodstvo.

U vezi s **revizijom** može se izvijestiti o napretku jer je u siječnju 2006. stupio na snagu Zakon o reviziji. Međutim, još postoje jazovi u vezi s, na primjer, vanjskom potvrdom kvalitete i javnim nadzorom. Zakon o reviziji sadrži zahtjeve za državljanstvom, čime se revizijskim poduzećima iz EU-a onemogućava poslovni nastan u Hrvatskoj, što nije u skladu s odredbama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP). Osim toga, potrebno je nadzirati praktičnu primjenu i provedbu zahtjeva zakonom propisane revizije, kao i pomake u revizijskoj struci.

Zaključak

Opći napredak u okviru ovog poglavlja je dobar. Provedene su značajne zakonske izmjene u smjeru usklađivanja na području računovodstva i revizije. Usklađivanje s pravnom stečevinom na ovome području je dobro napredovalo, iako nadzor i provedba usklađivanja poduzeća zahtijeva trajne napore.

4.7. Poglavlje 7.: Pravo intelektualnog vlasništva

Na području **autorskoga prava i pripadajućih prava** ne može se izvijestiti o posebnom napretku. Potrebno je povećati administrativnu sposobnost provedbenih tijela i revidirati zakonske postupke kojima se provode propisi na ovome području. Potrebno je poboljšati provedbu direktive o satelitskom emitiranju i kablovskoj retransmisiji, a posebno u vezi s obvezom kolektivnog upravljanja satelitskim emitiranjem. Sve u svemu, usklađivanje s pravnom stečevinom na ovom području je prilično napredovalo.

U području **prava industrijskog vlasništva** ne može se izvijestiti o nekom posebnom napretku. Usklađivanje s pravnom stečevinom na ovom području već je prilično napredovalo.

Što se tiče **provođenja prava**, može se izvijestiti o određenom napretku. U rujnu 2005. Hrvatska je prihvatila Nacionalnu strategiju za razvoj sustava intelektualnog vlasništva (2005. – 2010.), čiji je cilj postići razinu zaštite osiguranu Direktivom o provođenju prava, poboljšanjem zakonodavnog i institucionalnog okvira, reformom pravosuđa te poticanjem vlasnika prava na osnivanje udruženja za kolektivno upravljanje pravima. U studenome 2005. stupile su na snagu Izmjene i dopune Zakona o Državnom inspektoratu kojima se, na području autorskoga prava, njegove ovlasti proširuju na nadzor prodaje i umnožavanja knjiga. U siječnju 2006. u Državnom uredu za zaštitu intelektualnog vlasništva zaposleno je i osposobljeno sedam mlađih službenika. Tijekom 2005. izvedene su aktivnosti provođenja prava industrijskog vlasništva, koje su dovele do pokretanja prekršajnih postupaka u vezi s računalnim programima, sredstvima za snimanje zvuka, filmskim radovima i videoigrama. Tijekom 2005. provedeno je, također, više od 4.000 uvida u provođenje Zakona o žigu (uglavnom u vezi s tekstilnim proizvodima, obucom i kožnom galanterijom), što je rezultiralo pokretanjem 102 prekršajna postupka. Jačanje provedbene sposobnosti, koje uključuje specijaliziranu obuku i poboljšanje suradnje između provedbenih tijela, i dalje ostaje jedan od izazova.

Zaključak

U ovom poglavlju ostvaren je određeni napredak, osobito u vezi s provedbom. Trajni naponi Hrvatske trebali bi osigurati zadovoljavanje zahtjeva iz ovog poglavlja.

4.8. Poglavlje 8.: Politika tržišnog natjecanja

Hrvatska je postigla određeni napredak u ovom poglavlju. U području **protumonopolske (anti-trust) politike**, uključujući **nadzor fuzija**, Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja iz 2003. sadrži osnovna pravila o ograničavajućim sporazumima, zloporabi vladajućeg položaja i kontroli fuzija, ali je potrebno daljnje usklađivanje. Osim potrebe općeg dotjerivanja propisa, potrebno je ustrojiti jedinstveni režim natjecanja kako bi se osigurala primjena Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja u svim sektorima, a osobito u bankarskom i telekomunikacijskom sektoru. Hrvatske vlasti trebaju ukinuti mogućnost da Vlada na temelju članka 226. Zakona o općim upravnim postupcima odbacuje protumonopolske odluke.

U pogledu *administrativne sposobnosti*, Hrvatska agencija za tržišno natjecanje ostvarila je određeni napredak vezan uz aktivnosti obuke i upravljanje predmetima. Agencija ima dobru upravu i dostavlja strateške izjave o svojim aktivnostima. Međutim, za svladavanje teškog i stalno rastućeg radnog opterećenja te zadovoljavanje potreba za obukom potrebno je osigurati dodatna sredstva. U tom kontekstu činjenica da proračun Agencije za tržišno natjecanje nije povećan u 2006. izaziva određenu zabrinutost. Osim toga, spomenuta Agencija trebala bi biti ovlaštena da određuje novčane kazne. Trenutačni pravosudni sustav ne funkcionira na zadovoljavajući način te je potrebno osigurati njegovo daljnje unapređivanje i stručnu izobrazbu sudstva u pitanjima tržišnog natjecanja.

U vezi s podacima o *poduzimanju protumonopolskih mjera*, Agencija za tržišno natjecanje (s Hrvatskom narodnom bankom, za bankovni sektor) prihvatila je 93 značajne odluke u 2005., uključujući one o ograničavajućim sporazumima (5), zloporabi vladajućeg položaja (3) i kontroli fuzija (26), kao i odluke odvijetničke naravi (59). Potrebno je značajno ojačati provedbenu evidenciju, i to u odnosu na ekonomsku i zakonsku procjenu. Provedbeni se naponi trebaju usmjeriti na suzbijanje najtežih narušavanja tržišnog natjecanja, pogotovo u području zabrane ograničavajućih horizontalnih sporazuma i isključujuće zloporabe vladajućih položaja. Važno je također uvesti potpuno novi sustav kazni koje će biti dovoljno zastrašujuće.

U području **državnih potpora** ostvaren je značajni napredak prihvaćanjem novog Zakona o državnim potporama i Uredbe o provođenju državnih potpora, osobito s obzirom na mogućnost da Agencija za tržišno natjecanje donosi obvezujuće odluke o obvezujućim odlukama o nacrtu odredbi koje se odnose na državne potpore. Novim Zakonom o državnim potporama postignut je napredak i u odnosu na činjenicu da se članak 266. Zakona o općem upravnom postupku, prema kojem Vlada ima ovlasti odbacivati odluke, ne primjenjuje na područje državnih potpora.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja i dalje unapređuje svoje *administrativne kapacitete* kao nacionalno tijelo Hrvatske koje nadzire i prati državne potpore. Broj stručnog osoblja koje radi na državnim potporama smanjen je s devet iz 2005. na osam. Nužno je dodatno ojačati administrativne kapacitete za nadzor državnih potpora s obzirom na osoblje, proračunska sredstva i usavršavanje.

Ostvaren je određeni napredak u odnosu na *provedbenu evidenciju državnih potpora*. U 2005. Agencija je riješila 91 slučaj državnih potpora (odluka i mišljenje). Većina slučajeva nije se mogla smatrati državnom potporom u smislu zakona ili je završila odobrenjem. Samo za četiri slučaja utvrđena je inkompatibilnost potpore. Provođenje je još u začecima i treba se značajno ojačati, kako u odnosu na opseg tako i u odnosu na provedbu ekonomske i zakonske procjene. Davatelji potpore i dalje ne poštuju obveze prijavljivanja ili dovoljne suradnje s Agencijom za zaštitu tržišnog natjecanja. Hrvatske vlasti su sastavile popis postojećih programa potpore i drugih zakonskih instrumenata na temelju kojih se državna potpora dodjeljivala prije stupanja na snagu Zakona o državnim potporama u 2003. U odnosu na fiskalne potpore, koje predstavljaju ključni element pristupnih pregovora, ostvaren je određeni napredak. Usklađivanje s pravnom stečevinom u pogledu Zakona o porezu na dobit i Zakona o poticanju investicija je dobro napredovalo, dok zaostaje usklađivanje u odnosu na Zakon o slobodnim zonama. Hrvatska još treba dostaviti prijedlog plana regionalne potpore.

U sektoru brodogradnje, ključnom elementu pristupnih pregovora, prihvaćanje strateških smjernica budućeg razvoja u sektoru hrvatske brodogradnje predstavlja tek početnu točku za razmatranje. Hrvatska treba hitno prihvatiti održive programe restrukturiranja za poduzeća u poteškoćama, kako bi bili u skladu s Pravilima o državnoj potpori iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te s obzirom na važnost ove industrijske grane za Hrvatsku.

U vezi sa sektorom čelika, koji također predstavlja ključni element pristupnih pregovora, Hrvatska je ostvarila ograničeni napredak. Prihvaćanjem Nacrta programa restrukturiranja za hrvatsku industriju čelika učinjen je pozitivan korak naprijed, ali to još nije dovoljno da se zadovolje hrvatske obveze u okviru SSP-a. Potrebno je upotpuniti ključne elemente programa, točnije industrijsku strategiju, detaljne informacije o procesu privatizacije te pripadajuće mjere državne potpore, kao i povezane kompenzacijske mjere.

Zbog davanja stalne državne potpore obama sektorima potrebno je hitno donijeti održive programe restrukturiranja za brodogradilišta u poteškoćama te program restrukturiranja koji zadovoljava zahtjeve za sektor čelika u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Hrvatska je u srpnju 2006. donijela godišnje Izvješće o državnim potporama za 2005. Izvješće se uglavnom temelji na metodologiji EU-a.

Zaključak

Hrvatska i dalje postiže određeni napredak, kako u odnosu na protumonopolske mjere tako i u odnosu na državne potpore. Međutim, treba intenzivirati svoje napore. Potrebno je nastaviti s važnim zakonskim usklađivanjem, jačanjem administrativne sposobnosti, osobito s obzirom na broj osoblja, i s učinkovitijom provedbenom evidencijom. Treba posvetiti posebnu pažnju kako se ne bi prekršile obveze iz SSP-a, osobito u odnosu na državnu potporu za industriju čelika i brodogradnju, kao i u području fiskalne potpore.

4.9. Poglavlje 9.: Financijske usluge

Na području **bankarstva i financijskih konglomerata** može se izvijestiti o određenom napretku. U lipnju 2006. Hrvatska narodna banka (HNB) prihvatila je program za punu provedbu, do siječnja 2009., novog okvira EU-a koji se odnosi na stopu obveznog držanja kapitala. HNB je također prihvatio izmjene i dopune provedbenih odluka iz Zakona o bankama s ciljem uključivanja nedavnih izmjena i dopuna IAS/IFRS-a u zahtjeve za sigurno izvješćivanje.

Na području **osiguranja i profesionalnih mirovina** može se izvijestiti o određenom napretku. U siječnju 2006. stupio je na snagu novi Zakon o osiguranju. Novim Zakonom određuju se propisi o upravljanju likvidnošću i detaljnije definiraju vrste tehničkih rezervi. Potrebno je odvojiti sektore životnog i neživotnog osiguranja, osim zdravstvenog osiguranja i osiguranja od nezgoda. Zakon o osiguranju i Zakon o obaveznom osiguranju u okviru prometnog sektora u velikoj su mjeri usklađeni sa zakonodavstvom EU-a. Međutim, i dalje postoji jaz s obzirom na određene zahtjeve glede sigurnosti, a osobito u vezi s izračunavanjem solventnosti i dodatnim nadzorom osiguravateljskih grupacija. Hrvatsko zakonodavstvo nije usklađeno s obzirom na minimalni stupanj naknade, kako je zatraženo prema pravnoj stečevini na području osiguranja motornih vozila. Može se izvijestiti o određenom napretku u pogledu **tržišta vrijednosnim papirima i investicijskih usluga**. U studenome 2005. stvoren je novi institucionalni okvir za nadzor nebankarskih financijskih institucija. Zakonom o Agenciji za nadzor financijskih usluga tri institucije zadužene za tržište vrijednosnica te nadzor mirovinskih fondova i osiguranja spojile su se u jedinstveno nadzorno tijelo koje je počelo s radom u siječnju 2006. Agencija je neovisna, međutim, potrebno je dodatno ojačati njezinu administrativnu sposobnost.

U prosincu 2005. Sabor je prihvatio novi Zakon o investicijskim fondovima. Tim se Zakonom hrvatsko zakonodavstvo dodatno usklađuje s Direktivom o poduzećima za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire.

Područje tržišta vrijednosnim papirima i investicijskih usluga djelomično je usklađeno.

Zaključak

U ovome poglavlju ostvaren je određeni napredak, a posebno u odnosu na zakonodavstvo u sektoru osiguranja. Razjašnjen je institucionalni okvir koji nadzire nebankarski financijski sektor. Usklađivanje s pravnom stečevinom iz ovog poglavlja je umjereno napredovalo. Međutim, potrebno je povećati napore kako bi se zadovoljili ukupni zahtjevi vezani uz pravnu stečevinu EU-a na području financijskih usluga.

4.10. Poglavlje 10.: Informatičko društvo i mediji

U odnosu na **elektroničke komunikacije i informatičku tehnologiju** postignut je daljnji napredak. U okviru Hrvatske agencije za telekomunikacije osnovano je Vijeće korisnika telekomunikacijskih usluga kao posredničko tijelo u izvansudskim raspravama između

pružatelja i korisnika javnih telekomunikacijskih usluga, kao i u svrhu zaštite korisničkih prava. Agencija je sama donijela važne regulatorne odluke kao što je prihvaćanje nove ponude za međupovezivanje i standardne ponude za pristup izdvojenoj lokalnoj petlji. Donesena je i odluka prema kojoj se operateri sa značajnom tržišnom snagom određuju na temelju četiriju relevantnih proizvoda i geografskih tržišta. Agencija je sada dobro kadrovski ekipirana, a njezina neovisnost, autonomija i ovlasti osigurane su zakonom. Međutim, Agencija treba ojačati svoj ustroj, poboljšati kapacitete i pokazati veću transparentnost i usmjerenost u radu, zajedno sa solidnim radnim programom i redovitim pokretanjem javne rasprave.

Do svibnja 2005. trenutni Zakon o telekomunikacijama iz lipnja 2003. bio je četiri puta izmijenjen i dopunjen. Međutim, potrebno je izraditi nacrt potpuno novog primarnog zakona radi usklađivanja s pravnom stečevinom. Fiksna mreža se polako *liberalizira*, ali još prevladava dominacija obveznog nositelja fiksne mreže. Stalni rast na tržištu mobilne telefonije i ulazak trećeg operatera doveli su do značajnog sniženja tarifa, ali neka ograničenja regulatornih uvjeta i poteškoće u razvoju mreže mogli bi usporiti taj napredak. Tržište širokopojasne veze bilježi značajan rast, ali je u velikoj mjeri ovisno o ponudi obveznog nositelja fiksne mreže. Nisu ponuđene sve opcije pristupa i nije uvedeno tržišno natjecanje u vezi s infrastrukturom. Sporazum o koncesijama i drugi sporazumi između države i obveznog nositelja fiksne mreže trebaju se objaviti i uskladiti sa Zakonom o telekomunikacijama, a posebno u pogledu bilo kakvih ograničenja daljnje liberalizacije u ovom sektoru.

Neke zaštitne mjere konkurentnosti još su nepotpune i teško provedive, kao što je odabir tvrtke koja nudi komunikacijske usluge, prenosivost broja, računovodstveno odvajanje i sustavi troškovnog računovodstva, odvojena ponuda veza, veleprodajna ponuda iznajmljenih linija i formiranje cijena, pravo puta i zajedničko korištenje infrastrukture.

U vezi s **uslugama informatičkog društva** hrvatski Zakon o elektroničkom potpisu, Zakon o elektroničkoj trgovini i Zakon o elektroničkim medijima provode opća načela pravne stečevine koja se odnose na e-potpis, elektroničku trgovinu, uvjetni pristup i e-upravljanje.

Na području **audiovizualne politike** hrvatskim Zakonom o elektroničkim medijima i Zakonom o medijima prenesen je niz odredbi iz Direktive o televiziji bez granica. Međutim, hrvatsko zakonodavstvo još mora riješiti niz pitanja u vezi s oglašavanjem, pravilom većine programa europske proizvodnje i neovisnih radova, slobodom prijma i sudskim tužbama. Izmjene Kaznenog zakona kojima se ukida kazna zatvora za slučajeve klevete predstavljaju važan napredak u skladu s europskim standardima (*vidi političke kriterije*). Međutim, još je potrebno provesti reviziju Zakona o audiovizualnim medijima u skladu s preporukama koje je u veljači 2004. sastavilo zajedničko stručno izaslanstvo Vijeća Europe, Komisije i OEES-a. Potrebno je posebno preispitati Zakon o elektroničkim medijima kako bi se uspostavio transparentan, predvidljiv i učinkovit regulatorni okvir i osigurala politička neovisnost Vijeća za elektroničke medije. Slično tomu, potrebno je preispitati Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji kako bi se osiguralo da rad

Programskog vijeća bude neovisan i slobodan od uplitanja politike. Treba također osigurati ulogu općeg civilnog društva u postupcima imenovanja članova obaju Vijeća.

Zaključak

U ovome poglavlju ostvaren je određeni napredak. Na većini područja poduzeti su konkretni koraci za prenošenje pravne stečevine i provedene su detaljne analize preostalih jazova. Međutim, potrebno je povećati napore kako bi se tržište elektroničkih komunikacija učinkovito liberaliziralo u smislu zakonodavstva i jačanja Agencije za telekomunikacije. Postignuta je dobra razina usklađenosti s pravnom stečevinom na području audiovizualnih medija, ali je potrebno poduzeti daljnje napore u tome smjeru.

4.11. Poglavlje 11.: Poljoprivreda i ruralni razvoj

Na području **horizontalnih pitanja** poduzeti su određeni koraci za pripremu uspostave integriranog sustava prikupljanja i praćenja informacija (IACS – Integrated Administration and Control System), sustava identifikacije zemljišnih parcela, kao i registra gospodarstava, ali spomenute su pripreme u ranoj fazi. U svrhu izrade mreže podataka poljoprivrednog računovodstva, osnovan je Nacionalni odbor i provedbena agencija. Potrebni su značajni ljudski i financijski resursi kako bi se osigurala nužna administrativna sposobnost Hrvatske za provedbu zajedničke poljoprivredne politike.

Na području **organizacija zajedničkog tržišta** ne može se izvijestiti o posebnom napretku. Većina hrvatskih poljoprivrednih tržišta nije usklađena sa zahtjevima EU-a, što je razumljivo u ovoj fazi procesa proširenja. Potrebno je povećati napore kako bi se osigurala usklađenost ključnih elemenata u trenutku pristupa, kao što je tržišna intervencija, kvote, izvješćivanje i nadzor cijena, a posebno sustav nevezanih izravnih plaćanja. Potrebno je pojačati napore kako bi se ispunila ta bitna zadaća.

U vezi s **ruralnim razvojem**, Hrvatska je postigla značajan napredak u provedbi Posebnog pretpripravnog programa za poljoprivredu i ruralni razvoj (SAPARD). Komisija je u veljači 2006. odobrila hrvatski program za SAPARD, a Višegodišnji financijski sporazum između Hrvatske i EU-a stupio je na snagu 6. travnja 2006. Odlukom Komisije od 29. rujna 2006. upravljanje programom SAPARD privremeno je povjereno Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva te Državnome fondu u okviru Ministarstva financija. Spomenuta odluka označava datum kada je Agencija SAPARD-a počela s odabirom projekata i sklapanjem ugovora, i zasad obuhvaća mjere “Ulaganja u poljoprivredna gospodarstva” i “Unaprjeđenje prerade i trženja poljoprivrednih i ribljih proizvoda”. Mjera pod nazivom “Poboljšanje ruralne infrastrukture” trenutačno je u fazi pripreme za nacionalnu akreditaciju.

U vezi s **politikom o kvaliteti**, ostvaren je dobar napredak jer su uvedene mnogobrojne izmjene i dopune hrvatskih zakona, čime se postigao zatraženi visoki stupanj usklađenosti s EU-om. Ovdje, međutim, nisu uključeni poljoprivredni proizvodi koji nisu namijenjeni za ljudsku uporabu. Potrebni su daljnji naponi u sustavu nadzora.

U vezi s **organskom poljoprivredom** također je ostvaren dobar napredak jer je Hrvatska postigla visok stupanj usklađenosti sa zahtjevima EU-a. Hrvatska ima potrebni registar poljoprivrednika koji se bave organskom proizvodnjom, ovlaštene laboratorije za testiranja i tehnički nadzor.

Zaključak

Ostvaren je razuman napredak na području poljoprivrede, a posebno u pogledu ruralnog razvoja, politike o kvaliteti i organske poljoprivrede. Potrebno je intenzivirati pripreme za horizontalna pitanja i organizacije zajedničkog tržišta. Posebna se pozornost treba obratiti na uspostavu integriranog sustava prikupljanja i praćenja informacija te sustava identifikacije zemljišnih parcela.

4.12. Poglavlje 12.: Sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika

U vezi s **općom politikom prehrambenih proizvoda**, napredak je i dalje ograničen u pogledu njezina prenošenja i provedbe. Hrvatska treba provesti temeljna načela Zakona o hrani, točnije načelo odgovornosti djelatnika u industriji prehrane i krme, te načelo sljedivosti. Potrebno je ojačati administrativne kapacitete kako bi se ispunila obveza evidentiranja objekata i proveo novi pristup kontroli hrane i krme.

Ostvaren je određeni napredak u pogledu **veterinarskih pitanja**. Veterinarski sustav u Hrvatskoj općenito dobro funkcionira, ali su još potrebne značajne prilagodbe kako bi se postigla puna usklađenost sa zahtjevima EU-a. Hrvatska je nastavila s napretkom u pogledu evidentiranja životinja. U svibnju 2003. uspostavljena je elektronička baza podataka koja je do kraja 2005. dovršena za goveda, iako je potrebno dodatno usavršiti određene postupke, kao na primjer pri označivanju teladi, izdavanju putovnica za životinje i izuzimanju zaklanih životinja. Potrebno je razraditi bazu podataka za ostale životinje kao što su ovce, koze, svinje i kopitari.

Što se tiče veterinarskih pregleda na granicama s trećim zemljama, ostvaren je određeni napredak. Razrađen je plan racionalizacije graničnih nadzornih postaja, ali ga je potrebno dotjerati. U ovoj fazi predviđa se osam vanjskih graničnih nadzornih postaja nakon pristupa. Postoji znatna potreba za ulaganjima u infrastrukturu i povećanjem stručnosti osoblja.

U vezi s mjerama nadzora bolesti životinja, hrvatske su vlasti hitro reagirale zbog kontrole izbivanja ptičje gripe krajem 2005. Hrvatska nastavlja sa svojim pristupom necijepljenja za klasičnu svinjsku groznicu, uvedenim 2005. To predstavlja pozitivan napredak u odnosu na zahtjeve EU-a, ali s obzirom na nedavna mjestimična izbivanja, javila se potreba za daljnjim praćenjem i procjenom. Trenutačno se provodi program aktivnog nadzora klasične svinjske groznice među divljim veprovima. Dojava o bolesti se provodi u skladu s postupcima koje je odredila Svjetska organizacija za zaštitu zdravlja životinja, što predstavlja dobru osnovu za zadovoljavanje zahtjeva EU-a.

Što se tiče **tržišnog plasiranja hrane i krme**, napredak je relativno ograničen. Pogoni za preradu hrane kao što su klaonice, postrojenja za preradu mesa i mljekare općenito ne zadovoljavaju zahtjeve EU-a u pogledu higijenskih standarda. Potrebno je uložiti značajne napore za izradu detaljnih programa kojima će se hrvatski pogoni za preradu hrane uskladiti sa zahtjevima EU-a u trenutku pristupa. Treba, također, poboljšati laboratorijske kapacitete na području sigurnosti hrane. Napredak na ovome području je usko povezan s provedbom Strategije o sigurnosti hrane.

Na području dobrobiti životinja ostvaren je samo ograničeni napredak. Sastavljen je Nacrt Zakona o zaštiti životinja koji će poslužiti kao okvir za provedbeno zakonodavstvo na ovome području.

Na području **posebnih propisa za hranu i posebnih propisa za krmu** ne može se izvjestiti o pomacima.

Dobar je napredak učinjen u pogledu **fitosanitarne politike**, iako se trebaju poduzeti daljnji značajni naponi, posebice u pogledu provedbenih propisa i jačanja administrativne sposobnosti. Prema Uredbi iz svibnja 2006. provedena je reorganizacija fitosanitarnih aktivnosti Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva radi bolje potpore priprema za pristup EU-u. Još je, međutim, potrebno povećati broj osoblja i njihovu stručnost, kao i opću upravnu sposobnost.

Dobar je napredak učinjen i na području biljnog zdravstva. Provedba novog Zakona o biljnom zdravstvu počela je u siječnju 2006. Tim se Zakonom teži usklađivanju s pravnom stečevinom EU-a u vezi sa zaštitom od štetnih organizama. Na osnovi tog Zakona priprema se znatan niz provedbenih propisa. Pojačane su aktivnosti vezane uz nadzor štetnih organizama, a posebno u vezi sa sistematskim pregledima u odnosu na neke štetne organizme. Povećan je broj testiranih lokacija. Fitosanitarne granične nadzorne postaje ne zadovoljavaju minimalne zahtjeve EU-a i potrebno je ostvariti daljnji napredak na području infrastruktura i stručnosti osoblja, posebice na onim nadzornim postajama koje će se zadržati nakon pristupa.

Dobar je napredak učinjen i na području zaštite bilja. Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, koji će stupiti na snagu 2007., teži se usklađivanju s pravnom stečevinom EU-a u vezi s prodajom sredstava za zaštitu bilja. U drugom tromjesečju 2006. donesen je niz provedbenih propisa o procjenjivanju aktivnih tvari te ocjenjivanju i odobravanju sredstava za zaštitu bilja.

Napredak je učinjen i na području proizvodnje sjemena i materijala za razmnožavanje bilja. Krajem 2005. Sabor je prihvatio novi Zakon o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja s ciljem postizanja visokog stupnja usklađenosti sa zahtjevima EU-a. Njegova će provedba započeti tek 2008. Bit će potrebno donijeti mnogobrojne provedbene propise kako bi se osigurala puna usklađenost na ovome području.

Zaključak

Na području sigurnosti hrane, veterinarske i fitosanitarne politike ostvaren je određeni napredak. Potrebno je, međutim, uložiti značajne napore radi ubrzanja priprema. Strategija za sigurnost hrane treba se službeno odobriti kao prioritarno pitanje, a tekuće pripreme za preostalo okvirno zakonodavstvo trebaju se dovršiti.

4.13. Poglavlje 13.: Ribarstvo

Pravna stečevina na području ribarstva sastoji se od uredbi koje nije potrebno prenijeti u nacionalno zakonodavstvo. Međutim, ona zahtijeva uvođenje mjera za pripremu uprave i subjekata za sudjelovanje u zajedničkoj politici ribarstva koja obuhvaća tržišnu politiku, upravljanje resursima i flotom, inspekciju i nadzor, strukturne aktivnosti i državnu pomoć. U nekim je slučajevima potrebno prilagoditi postojeće ugovore i konvencije iz područja ribarstva s trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama.

U vezi s **upravljanjem resursima i flotom te nadzorom i kontrolom**, može se izvijestiti o određenom napretku. Na temelju izmijenjenog i dopunjenog Zakona o morskom ribarstvu Hrvatska je prihvatila nekoliko provedbenih propisa kojima se uvode potpuno nova vremenska i prostorna ograničenja ribolova, ograničenja vezana uz snagu motora i izdavanje novih dozvola za gospodarski ribolov, kao i okvir za bolje prikupljanje podataka. Potrebno je ocijeniti njihovu znanstvenu osnovu i usklađenost s pravnom stečevinom. Hrvatska je, također, donijela provedbene propise kojima se osigurava zakonska osnova za uspostavu usklađenog registra flote i uvođenje satelitskog sustava za nadzor plovila. Zaposleno je pet novih inspektora za nadzor na moru. Na području upravljanja resursima i dalje postoji niz tehničkih neusklađenosti s pravnom stečevinom, a Hrvatska još nema odgovarajući registar flote, mjere upravljanja flotom, sustav za praćenje plovila niti izjave o istovaru. Počinju pripreme na tom području.

U pogledu **tržišne politike** ne može se izvijestiti o nekom posebnom napretku. U Hrvatskoj trenutačno ne postoje organizacije proizvođača i koriste se različiti tržišni standardi. Pripreme na ovome području su u ranoj fazi.

Na području **strukturnih aktivnosti** i programa **državne potpore** nije učinjen poseban napredak. Hrvatska još treba stvoriti potrebne upravne strukture za provedbu strukturne politike EU-a. Trebat će ukinuti državne potpore koje nisu u skladu s pravnom stečevinom, kao što je trenutačni program gradnje flote. Pripreme na obama područjima su u ranoj fazi.

Na području **međunarodnih sporazuma** ne može se izvijestiti o nekom posebnom napretku jer je Hrvatska već postigla zamjetan stupanj usklađenosti.

Zaključak

Hrvatska je učinila određeni napredak na području ribarstva. U svojim pristupnim pripremama Hrvatska je općenito postigla zadovoljavajući stupanj usklađenosti. Veliki jaz ostaje na područjima upravljanja flotom, nadzora i kontrole, strukturnih aktivnosti i državnih potpora. Hrvatska će morati povećati napore kako bi se prevladali spomenuti jazovi.

4.14. Poglavlje 14.: Prometna politika

Na području **cestovnog prometa** može se izvijestiti o napretku. Donošenjem odluka o cestovnom prijevozu opasnog tereta, o savjetnicima za sigurnost i uređajima za ograničenje brzine učinjen je napredak u smislu usklađivanja s pravnom stečevinom. Što se tiče socijalnih propisa, potreban je daljnji napredak u vezi s radnim vremenom, novim propisima o trajanju vožnje i odmora te uvođenjem digitalnih tahografa. Daljnji napori su potrebni i na području pristupa zvanju (stručna osposobljenost). Zakoni o porezima, cestarinama i naknadama za korištenje cesta još se moraju uskladiti s pravnom stečevinom. U veljači 2006. prihvaćen je Nacionalni program sigurnosti prometa na cestama. Međutim, još nisu doneseni provedbeni propisi u vezi s težinama i dimenzijama, sigurnosti u tunelima i vozačkim dozvolama.

Upravna sposobnost za primjenu i provedbu zakona je i dalje ograničena. U relevantnim odjelima nije zaposleno novo osoblje. Radi bolje koordinacije i davanja prednosti pitanjima vezanim uz usklađivanje s pravnom stečevinom, u studenome 2005. osnovana je radna skupina koju čine članovi iz Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka te Ministarstva unutarnjih poslova. Pripreme na ovome području su u tijeku.

Sektor **željezničkog prometa** bilježi određeni napredak. U 2006. stupio je na snagu Zakon o željezničkom prometu. U prosincu 2005. prihvaćen je Zakon o podjeli društva Hrvatske željeznice i trenutno je u osnivanju mali holding s četiri različita operativna društva kćeri, tj. vuča vlakova, putnički prijevoz, prijevoz tereta i infrastruktura. Hrvatska još nije objavila obavijest o mreži. Doneseni su provedbeni propisi o sigurnosnoj potvrdi, licenciranju željezničkih poduzeća i željezničkoj infrastrukturi; potrebno je provjeriti usklađenost s pravnom stečevinom. Međutim, još se nisu prenijeli zakoni o sigurnosti i nedostaju različita tijela za željeznice. Provedena je reorganizacija Uprave za željeznički promet u okviru Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka s ciljem osnivanja zasebnog tijela koje će se baviti sigurnošću. Hrvatske su vlasti uspostavile kontakt s Europskom agencijom za željeznice. Pripreme na ovome području su u ranoj fazi.

Na području **kombiniranog prometa**, u rujnu je prihvaćen Zakon o ratifikaciji Memoranduma o razumijevanju o sudjelovanju Hrvatske u programu Marco Polo.

U vezi s **prometom unutarnjim plovnim putovima**, ne može se izvijestiti o posebnoj napretku. Potrebno je uskladiti zakonodavstvo o pristupu tržištu i zvanju. Isto tako treba provjeriti usklađenost s pravnom stečevinom u smislu zakona o tehničkim zahtjevima. Priprema se strategija usklađivanja u sektoru prometa unutarnjim plovnim putovima. Upravna sposobnost u ovom sektoru je i dalje općenito primjerena. U siječnju 2006. počela je s radom Međunarodna komisija za Savu sa sjedištem u Zagrebu. To tijelo ima

za cilj revitalizaciju plovnog puta na Savi i bavi se pitanjima vezanim uz upravljanje riječnim slijevom, plovidbu, sprječavanje i nadzor nesreća te sprječavanje poplava. Pripreme na ovome području su još u ranoj fazi.

Dobar napredak se bilježi na području **zračnog prometa**. Hrvatska je prihvatila Uredbu o istraživanju zrakoplovnih nesreća. Također je prihvaćena Uredba o uslugama prtljage i tereta (ground handling) i dodjele vremena polijetanja i slijetanja (slot allocation) s ciljem punog usklađivanja s pravnom stečevinom. Hrvatska je potpisala Sporazum o osnivanju Zajedničkog europskog područja letenja (ECAA). Potpisivanjem tog Sporazuma Hrvatska se počela uključivati na unutarnje tržište zračnog prometa EU-a i počela je primjenjivati europske norme letenja. To zahtijeva praktičnu primjenu Sporazuma o ECAA-u i brzu provedbu prve tranzicijske faze pripadajuće pravne stečevine, koja uključuje uvjete pristupa tržištu, sigurnost, politiku zračnih luka, pitanja zaštite okoliša, socijalna pitanja i nadzor zračnog prometa, u skladu s kratkoročnim prioritetom Pristupnog partnerstva. Potrebno je provjeriti usklađenost hrvatskog zakonodavstva o zrakoplovnoj sigurnosti s pravnom stečevinom. Jačanje upravne sposobnosti u sektoru zračnog prometa trebalo bi biti hitni prioritet Hrvatske, dok se još kasni s osnivanjem neovisnog tijela za istraživanje nesreća. Sveukupne pripreme na ovome području su u tijeku.

Na području **pomorskog prometa** može se izvijestiti o dobrom napretku. Radi usklađivanja s pravnom stečevinom, prihvaćene su uredbe o objektima za prihvata u lukama i sprječavanju onečišćenja, o minimalnom stupnju obuke pomoraca i njihovom radnom vremenu, o brodskoj opremi i državnom nadzoru luka. Stopa zabrane isplavljanja za brodove pod hrvatskom zastavom poboljšala se od 7,8 % u 2004. na 4,9 % u 2005. Hrvatska je prilagodila svoje propise o naknadama za registraciju plovila kako bi se uskladila sa zahtjevima iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u vezi s pristupom tržištu. Međutim, još je potrebno usklađivanje u pitanjima klasifikacijskih zavoda, državnog nadzora luka, nadzora pomorskog prometa, brodske opreme, ribarskih brodova, sigurnosti trajekata ro-ro, minimalnog stupnja obuke pomoraca i evidencije putnika na putničkim brodovima. Hrvatska i dalje ostaje na sivoj listi Pariškog memoranduma o razumijevanju.

Potrebno je i daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom u smislu pomorskog obalnog prijevoza i načela slobode pružanja pomorskih usluga međunarodnog prijevoza. Što se tiče pomorske sigurnosti, hrvatsko je zakonodavstvo djelomično usklađeno s pravnom stečevinom u smislu sigurnosti lučkih pristaništa. Pripreme na ovome području su u tijeku.

Zaključak

Sve u svemu, u ovom poglavlju učinjen je dobar napredak. Hrvatska treba povećati napore kako bi se uskladila s pravnom stečevinom, posebice daljnjim prihvaćanjem provedbenog zakonodavstva. Jačanje upravne sposobnosti (kako u pogledu broja zaposlenih tako i u pogledu njihove osposobljenosti) također ostaje prioritetno pitanje u većini prometnih sektora.

4.15. Poglavlje 15.: Energija

Na području **osiguranja opskrbe** ostvaren je dobar napredak zahvaljujući osnivanju Agencije za naftne zalihe. Hrvatska trenutačno posjeduje zalihe koje odgovaraju 71,9 dana godišnje potrošnje i trebaju se povećati na 90. Usklađivanje na ovome području je u tijeku.

Dobar je napredak ostvaren na području **domaćeg tržišta električne energije i plina**. Regulatorno tijelo osnovano 2005. trenutačno zapošljava 34 osobe. Njegovo upravno jačanje predstavlja prioritetno pitanje. Državno elektroprivredno poduzeće HEP restrukturiralo se u poduzeće holding. Međutim, sva neraspodijeljena imovina ostaje u vlasništvu holdinga. Osim operatera prijenosa, postoji i operater tržišta. Državna plinska kompanija INA ima monopol kao jedini dobavljač i uvoznik. Hrvatska je u lipnju ratificirala Ugovor o energetske zajednici. Usklađivanje na ovome području je u tijeku.

Što se tiče **državnih potpora** za industriju ugljena, Hrvatska više nema domaću proizvodnju ugljena.

Što se tiče **energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije**, može se izvijestiti o ograničenom napretku. Prihvaćene su uredbe o kotlovima za toplu vodu i kućanskim uređajima. Hrvatska je djelomično usklađena s direktivom o energetske učinkovitosti u zgradama. Ne postoje jamstva za porijeklo obnovljive energije niti suproizvodnje toplinske i električne energije. Nije određen cilj za obnovljivu električnu energiju do 2010. Radi usklađivanja s pravnom stečevinom, hrvatski cilj za udio obnovljive električne energije mora uključiti svu energiju vode. Cilj za biogoriva je određen u skladu s pravnom stečevinom. Upravna sposobnost zahtijeva značajno jačanje. Usklađivanje je dobro počelo, ali zahtijeva trajne napore.

U vezi s **nuklearnom sigurnošću i zaštitom od zračenja**, ostvaren je ograničeni napredak. Od dvaju skladišnih postrojenja samo jedno ima potrebne dozvole. Nastavljeno je sa zakonskim usklađivanjem, ali ono još nije provedeno na području prehrambenih proizvoda, gospodarenja radioaktivnim otpadom, opasnosti od zračenja te nadzora zatvorenih visokoaktivnih radioaktivnih izvora. Popis izvora je ustanovljen samo za medicinske izvore. Potrošeni izvori se skladište u bolničkim skladištima sve dok se njihova aktivnost ne smanji ispod stupnja izuzimanja. Državni institut za nuklearnu sigurnost počeo je s radom u lipnju 2005., ali je popunjeno samo 12 od ukupno 18 radnih mjesta. Potrebno je provesti jasnu raspodjelu odgovornosti između Državnog instituta za nuklearnu sigurnost te Državnog ureda za zaštitu od zračenja, koji također ima problem manjka osoblja. Sa Zajednicom je sklopljen Sporazum ECURIE.

Zaključak

Sve u svemu, učinjen je određeni napredak, među ostalim, na području osiguranja opskrbe energijom te domaćeg tržišta električne energije i plina. Međutim, potrebno je

pojačati napore posebice u pogledu energetske učinkovitosti, nuklearne sigurnosti i regulatornog jačanja. Kratkoročni prioriteti Pristupnog partnerstva su u velikoj mjeri ostvareni.

4.16. Poglavlje 16.: Oporezivanje

Ne bilježi se nikakav napredak u pogledu **indirektnog oporezivanja**. Hrvatsko porezno zakonodavstvo u vezi s PDV-om i trošarinama ostaje i dalje tek djelomično usklađeno s pravnom stečevinom. Neusklađenosti s pravnom stečevinom u pogledu PDV-a odnose se među ostalim na određene smanjene i nulte stope koje se primjenjuju u Hrvatskoj, opseg oslobođenosti od poreza, uključivanje slobodnih zona u područje oporezivanja, posebne programe i uvođenje povrata PDV-a neregistriranim trgovcima. U sustavu trošarina također treba poduzeti značajne promjene u vezi s, primjerice, pokrivenosti roba, stopama i privremenom obustavom plaćanja davanja. Prilagodba na području indirektnog oporezivanja u početnoj je fazi.

Ograničen se napredak bilježi u području **direktnog oporezivanja**. Izmjene i dopune Zakona o porezu na dobit donesene su u svibnju 2006. i stupaju na snagu u siječnju 2007., a cilj im je usklađivanje određenih fiskalnih režima s pravnom stečevinom o državnim potporama (*vidi Poglavlje 8. Natjecanje*) i Pravilima postupka za oporezivanje trgovačke djelatnosti. Neusklađenosti s pravnom stečevinom ostaju i dalje u odnosu na direktive o preuzimanju, o kamatama i tantijemima te štednji. Hrvatska nadalje mora izbjegavati uvođenje poreznih mjera koje bi bile suprotne načelima Pravila postupka za oporezivanje trgovačke djelatnosti. Prilagodba na području direktnog oporezivanja u početnoj je fazi.

Određeni napredak bilježi se u odnosu na **upravnu suradnju** i operativnu sposobnost. Novi Odjel za međunarodnu suradnju i europske integracije osnovan unutar Porezne uprave počeo je s radom potkraj 2005. Predviđeno je da on postane Središnji ured za vezu. Ima 11 zaposlenih. Financijska policija, utemeljena 2004. kako bi sprječavala prijevare, počela je s radom u siječnju 2006. i uglavnom je usredotočena na trošarine. Poduzeti su određeni koraci u pogledu jačanja odjela informacijske tehnologije Porezne uprave. Međutim, ti odjeli ostaju i dalje jako ovisni o vanjskim tvrtkama, imaju ograničenu unutarnju sposobnost koja bi jamčila kontinuitet informacijsko-tehnoloških usluga. Informacijsko-tehnološka međusobna povezanost sa sustavom Zajednice i dalje ostaje prioritetnom za tijela vlasti. Usprkos stalnim nastojanjima da se poboljša učinkovitost, ukupna administrativna sposobnost hrvatske Porezne i Carinske uprave (druga je odgovorna za trošarine) ostaje ograničenom, a pripreme tek počinju.

Zaključak

Hrvatska je u području oporezivanja postigla samo ograničeni napredak. Dok je sveukupna struktura poreznoga zakonodavstva slična, hrvatsko porezno zakonodavstvo u početnoj je fazi prilagođavanja s pravnom stečevinom. Potrebno je uložiti značajne napore kako bi se ubrzalo usklađivanje i ojačala Porezna uprava, uključujući i

informatijsko-tehnološko međusobno povezivanje, kako bi se osiguralo da Hrvatska bude u stanju primjenjivati i provoditi pravnu stečevinu.

4.17. Poglavlje 17.: Ekonomska i monetarna unija

U području monetarne politike ne bilježi se nikakav napredak. Hrvatska treba nastaviti uvoditi potrebne promjene u svojim institucijskim i zakonodavnim sustavima. Posebno HNB (Hrvatska narodna banka) mora prihvatiti sekundarni cilj kojim se omogućuje da opći gospodarski ciljevi Europske zajednice dobiju prednost pred domaćim ciljevima. Osim toga, ona mora do trenutka pristupanja EU-u donijeti određena pravila i ustrojiti strukture potrebne za integraciju HNB-a u Europski sustav središnjih banaka (ESCB).

Odredbama u hrvatskom zakonodavstvu osigurava se samo djelomična neovisnost središnje banke. Više odredaba, posebno u odnosu na institucionalnu i osobnu neovisnost, nije usklađeno s pravnom stečevinom. Nacrt prijedloga Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci napravljen je u travnju 2006. U hrvatskom zakonodavstvu još postoje neke odredbe koje ne zabranjuju monetarno financiranje javnoga sektora i razlogom su povlaštenog pristupa javnoga sektora financijskim institucijama. Općenito, pripreme na području monetarne politike dobro napreduju.

U pogledu **ekonomske politike**, zemlja je postigla određeni napredak u prilagođavanju pravnoj stečevini. Posebno Pretpristupni ekonomski program (PEP), koji je dostavljen Komisiji u studenome 2005., daje čvrstu osnovicu za koordinaciju ekonomske politike u srednjoročnom razdoblju (2006. – 2008.) jer je znatno kvalitetniji u usporedbi s prijašnjim PEP-om. Srednjoročni fiskalni okvir koji je donijela Vlada, kao i Zakon o financijama, postavili su ciljeve u sklad s referentnim vrijednostima pravne stečevine. U skladu sa Smjernicama Vlade o ekonomskoj i fiskalnoj politici 2006. – 2008., Hrvatska je 2006. počela primjenjivati metodologiju ESA 95 u svrhu podnošenja statističkih izvješća EU-u u okviru fiskalne kontrole.

Međutim, nekoliko ministarstava i državnih tijela ima različite razine odgovornosti u ključnim i međusobno povezanim područjima ekonomske politike. Velika rascjepkanost odgovornosti ometa učinkovito formuliranje i provođenje politike. Kao posljedica toga ključne odluke o ekonomskoj politici često kasne. Ipak, u području ekonomske politike Hrvatska je prilično napredovala.

Zaključak

Postignut je određeni napredak u području ekonomske i monetarne unije. Međutim, treba ulagati daljnje napore posebno u odnosu na potpunu neovisnost središnje banke. U ovom poglavlju dobro se odvijaju pripreme za usklađivanje s pravnom stečevinom.

4.18. Poglavlje 18.: Statistika

U vezi sa **statističkom infrastrukturom** donesena je Strategija razvoja službene statistike za razdoblje 2004. – 2012. i Program statističkih aktivnosti za razdoblje 2004. –

2007. Ti dokumenti, uz Godišnji provedbeni plan, definiraju dugoročne ciljeve, opća načela i kriterije koji se odnose na funkcioniranje i razvoj statističkog sustava. Donošenje važnih upravnih odluka u Državnom zavodu za statistiku (DZS), kao i ostalih strateških odluka, sprječava dugo vremena ispražnjeno mjesto više uprave (od lipnja 2005.).

Što se tiče administrativne sposobnosti i provedbe, proračun dodijeljen DZS-u za 2006. znatno je smanjen i predstavlja prijetnju osnovnoj statističkoj djelatnosti DZS-a. DZS nema dovoljno osoblja u ključnom informacijsko-tehnološkom odjelu, kao ni u Odjelu za provedbu projekta, koji je odgovoran za sve donatorske aktivnosti.

U pogledu provedbe **klasifikacija**, potrebno je stalno napredovanje. Provedene su osnovne klasifikacije i već se primjenjuju statistički registri. Međutim, treba se koncentrirati na poboljšanje pokrivenosti i na kvalitetu poslovnih registara, kao i na pripremu provedbe budućih promjena nomenklature NACE-a.

U području **sektora statistike** Hrvatska treba ubrzati napore u poljoprivrednoj statistici, posebno kako bi se dobila usporediva poljoprivredna struktura, agromonetarni i mljekarski podaci. Bilježi se napredak u ekonomskoj i monetarnoj statistici u koje je opsežno uveden ESA 95. Daljnje napore potrebno je usmjeriti na metodološko usuglašavanje i uvođenje financijskih bilanci. Što se tiče statistike javnih financija, započet je projekt bratimljenja kojim se omogućuje da DZS, Ministarstvo financija i Narodna banka razviju statistiku javnih financija u skladu s pravnom stečevinom.

Zaključak

U ovom poglavlju postignut je dobar napredak. Bilježe se poboljšanja na glavnim statističkim područjima. Ipak, potrebno je nastaviti sa stalnim naporima i neprekidnim državnim financiranjem kako bi se udovoljilo zahtjevima iz ovoga poglavlja.

4.19. Poglavlje 19.: Zapošljavanje i socijalna politika

U području **radnoga prava**, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva pokrenulo je u lipnju 2006. opsežan proces savjetovanja s gospodarskim i socijalnim partnerima kako bi se dogovorio akcijski plan i/ili izmjena i dopuna propisa potrebnih za prenošenje pravne stečevine.

U vezi sa **zaštitom zdravlja i sigurnosti na radu** nisu doneseni novi propisi kojima se prenosi pravna stečevina. Potrebno je znatno ojačati Inspekciju rada koja treba postati pokretnija.

U pogledu **socijalnog dijaloga** poduzet je niz aktivnosti u vezi s pružanjem potpore socijalnim partnerima u jačanju sposobnosti i to posebno putem dvostranog socijalnog dijaloga. Postoji, međutim, okvir za poboljšanje na tom području. Općenito, čini se, da je trostrani dijalog u Hrvatskoj dobro razvijen. Međutim, potrebno je objasniti kriterije za uključivanje i drugih udruga poslodavaca osim Hrvatske udruge poslodavaca u rad Ekonomskog i socijalnog vijeća.

U području **politike zapošljavanja** Vlada je u ožujku 2006. donijela godišnji program za poticanje zapošljavanja u skladu s odredbama Nacionalnog akcijskog plana 2005. – 2008. Dodijeljena sredstva za provedbu toga programa za 2006. iznose 335 milijuna kuna. Rad u okviru procesa Zajedničke procjene prioriteta politike zapošljavanja (ZPP proces), pokrenut u rujnu 2005., relativno je skroman. Dogovoren je plan za njegovo dovršenje. Usprkos određenom smanjenju posljednjih godina, stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj i dalje je visoka. Regionalne nejednakosti su također znatne, a kvalifikacije i razina stručne spremlje hrvatske radne snage niža je od one u EU-u. Potrebno je obratiti pozornost na poduzimanje aktivnih mjera na tržištu rada, kao i na obrazovanje i stručno osposobljavanje odraslih. Također treba nastaviti s nastojanjima da se spriječi rad na crno.

Počele su pripreme za rad u **Europskom socijalnom fondu** i to posebno u okviru prepristupnog instrumenta (IPA) i njegova sastavnoga dijela VI. o razvoju ljudskih resursa. U tom smislu počeo je rad na relevantnim programskim dokumentima, uključujući i jedinstveni operativni program.

Što se tiče **socijalne uključenosti i socijalne zaštite**, dobro je uznapredovao rad na procesu Zajedničkog memoranduma o uključenosti (ZMU) između EU-a i Hrvatske. Ostaje još mnogo toga što treba poduzeti u vezi sa socijalnom isključenosti i siromaštvom u hrvatskom društvu. Potreban je više strateški pristup reformi socijalnih naknada kako bi se osigurala učinkovitija potpora najosjetljivijim skupinama stanovništva. Potrebno je dodijeliti dovoljna financijska sredstva u odnosu na osobe s invaliditetom kako bi se osigurala provedba Nacionalne strategije za osobe s invaliditetom.

Ograničen napredak postignut je u području **nediskriminacije**. Još je potrebno donijeti integralnu nacionalnu strategiju za ukidanje diskriminacije. Nema novih pravnih propisa kojima se prenosi pravna stečevina na tom polju. Nema ni napretka pri osnivanju Upravnoga tijela za ravnopravnost. Potrebno je obratiti ozbiljnu pozornost na prikupljanje dovoljno cjelovitih statističkih podataka kako bi se omogućilo praćenje diskriminacije.

Bilježe se određena kretanja u području **jednakih mogućnosti**. Počeli su se rješavati nedostaci u vezi s porodijskim dopustom, a u tijeku je revizija hrvatskih zakonskih propisa o mirovinskom sustavu. U rujnu 2006. Vlada je prihvatila Nacionalnu politiku poticanja spolne jednakosti 2006. – 2010. (*vidi također političke kriterije*).

U vezi s *administrativnom sposobnosti* donesena je nova Uredba o unutarnjoj organizaciji Državnog inspektorata kojom je broj inspektora povećan za 50, a Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom inspektoratu proširene su ovlasti inspektora i uvedene strože kaznenopravne sankcije. Pokrenuta je inicijativa za ustroj posebnih odjela i komora u okviru sudova za vođenje postupaka u parnicama koje proizlaze iz radnih sporova. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva poduzelo je unutarnju reorganizaciju koja je rezultirala osnivanjem Odjela za pripremu i praćenje projekata unutar Uprave za rad i tržište rada. Od ukupno potrebnih šest zaposlenika, četiri su već

zaposlena. Novi odjel s četirima zaposlenima na puno radno vrijeme osnovan je pri Hrvatskom zavodu za zapošljavanje.

Zaključak

Bilježi se ograničeni napredak u ovom poglavlju. Ostaje još rješavanje nedostataka u vezi s administrativnom sposobnošću, koja je i dalje slaba, a ona je ključni element u pristupnim pregovorima za to poglavlje. Potrebni su opći znatni i stalni naponi kako bi se udovoljilo zahtjevima pravne stečevine socijalne politike i zapošljavanja.

4.20. Poglavlje 20.: Politika poduzetništva i gospodarska politika

Zapažen, ali neujednačen napredak bilježi se u području načela **politike poduzetništva i gospodarske politike**. Hrvatska je počela pripreme za sveobuhvatnu gospodarsku strategiju s ciljem poboljšanja svoje gospodarske konkurentnosti u skladu s načelima politike EU-a. U pogledu privatizacije ne bilježe se neka posebna kretanja u vezi s velikim tvrtkama u državnom vlasništvu i komunalnih tvrtki izvan portfelja državnog Fonda za privatizaciju. Portfelj državnog Fonda za privatizaciju još se sastoji od 965 tvrtki, od kojih je 68 u većinskom vlasništvu države. Preostalih 897 tvrtki je u manjinskom vlasništvu, pri čemu država ima manje od 50 %. U 848 tvrtki država ima manje od 25 % udjela.

Dobar napredak bilježi se u području poslovnog okruženja i politike MSP-a. Hrvatska je dodatno proširila ujedinjeni sustav pružanja usluga za tvrtke. Vrijeme za registraciju tvrtki ograničeno je na pet dana, a sada je omogućena i registracija u području obrtništva putem interneta. Hrvatska je uvela početnu analizu regulatornih učinaka, ali još ima prostora za poboljšanje kvalitete i redovitosti dogovaranja između Vlade i poslovne zajednice o pojedinom nacrtu zakona. Hrvatska je također pokrenula projekt kojem je cilj smanjenje viška propisa, dosljedno smanjujući opterećenost propisima poslovnoga sektora. Hrvatska uspješno nastavlja provoditi Europsku povelju o malim poduzećima. Hrvatska definicija MSP-a u velikoj je mjeri u skladu s onom EU-a. Pripreme u području poslovnog okruženja i politike MSP-a dobro su napredovale, dok daljnju pozornost treba usmjeriti razvoju gospodarske strategije i privatizaciji.

Određen napredak bilježi se u području **instrumenata poduzetničke i gospodarske politike**. U srpnju 2006. Hrvatska je pokrenula postupak sudjelovanja u Programu konkurentnosti i inovacija EU-a. Hrvatska je većim dijelom prenijela Direktivu 200/35/EZ kojom se suzbijaju kasna plaćanja u poslovnim transakcijama. Pripreme u tom području dobro teku.

Ograničen napredak bilježi se u odnosu na **politiku po sektorima**. U pripremi je određena gospodarska strategija za sektore, poput one za tekstilni sektor. U ožujku 2006. Hrvatska je donijela pomoćni program usmjeren na sektor turizma. U pogledu restrukturiranja gospodarskih sektora Hrvatska još nije donijela plan restrukturiranja za brodogradilišta. Taj sektor je vrlo važan za državu i zahtijeva hitno i znatno restrukturiranje jer se njegov deficit u globalnoj konkurenciji pokriva u velikoj mjeri

državnim dotacijama. U vezi sa sektorom čelika Hrvatska je postigla određen napredak prema Programu nacionalnog restrukturiranja za sektor čelika. U lipnju 2006. Komisiji je dostavljen Nacrt programa koji se trenutačno preispituje. Potrebno je hitno donijeti te programe kako bi ih se uskladilo s odredbama o državnoj potpori i s obvezama koje proistječu iz SSP-a (*vidi također Poglavlje 8. Tržišno natjecanje*). Pripreme u tom području su u početnoj fazi.

Zaključak

Hrvatska je postigla zapažen, ali neujednačen napredak u ovom poglavlju. Dobar napredak u području poslovnog okruženja i politike MSP-a u opreci je s ograničenim napretkom u gospodarskoj strategiji, kao i u privatizaciji i restrukturiranju, posebno u sektorima čelika i brodogradnje, u kojima je potrebno povećati napore. Sveukupno, Hrvatska je postigla zadovoljavajuće prilagođavanje pravnoj stečevini u ovom poglavlju.

4.21. Poglavlje 21.: Transeuropske mreže

Dobar napredak bilježi se u području **prometnih mreža**. Hrvatska aktivno sudjeluje u razvoju Glavne regionalne transportne mreže i Transportnog opservatorija za jugoistočnu Europu (SEETO), no još nije potpisala Sporazum o SEETO-u. Hrvatska treba omogućiti prijenos SEETO-u cjelovitih podataka o prometu i transportu na glavnoj regionalnoj prometnoj mreži. Hrvatska je u svibnju 2006. potpisala Memorandum o utemeljenju visoko učinkovite željezničke mreže u jugoistočnoj Europi.

Potrebna je stalna suradnja u pogledu godišnjih revizija planova kako bi se postigao daljnji napredak u definiranju regionalnih prioriteta i koordinaciji investicija.

Postignut je određeni napredak u području **energetskih mreža**. Hrvatska je u lipnju 2006. ratificirala Ugovor o energiji Unije. Ugovorom se utemeljuje regionalno integrirano tržište električne energije i plina, na osnovi relevantne pravne stečevine o unutarnjem tržištu energije, obnovljivim izvorima energije, okolišu i natjecanju. Međusobna povezanost životno je važna za pravilno funkcioniranje Energetske zajednice. Prioriteti Hrvatske su razvoj terminala za ukapljeni prirodni plin (LNG) na jadranskoj obali i razvoj pristupa plinu iz regije Kaspijskoga mora preko Turske. Hrvatska također daje prednost međusobnom plinskom i električnom povezivanju sa susjednim državama. Potiče se Hrvatsku da poveća međusobno povezivanje koje je presudno važno za stvaranje učinkovitog regionalnog tržišta energije.

Zaključak

Bilježi se određeni napredak u ovom poglavlju. Međutim, još nedostaje izrada dugoročnog programa transportne i energetske infrastrukture s jasnim rokovima i strategijama financiranja. Općenito, za provedbu pravne stečevine u ovom poglavlju Hrvatska treba ulagati stalne napore.

4.22. Poglavlje 22.: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata

Zabilježen je određeni napredak u pogledu **teritorijalnog ustroja**. Hrvatska je dala prijedlog za utemeljenje statističkih i planskih regija na razini Nomenklature za teritorijalne statističke jedinice (NUTS-a) II, o kojima se sada raspravlja s Komisijom. Međutim, još nedostaje primjerena regionalna statistika. Pripreme u ovom području tek su u početnoj fazi.

U pogledu **zakonskog okvira** napredak je ograničen. Priprema se nacrt zakona o regionalnom razvoju, no on još nije donesen. Treba uskladiti nacionalne zakone i propise o strukturnim fondovima, kao i ostale zakone Zajednice, posebno natjecanje i državne potpore. Pripreme u ovom području još su u početnoj fazi.

Bilježi se određeni napredak u pogledu **institucionalnog okvira**. Središnji Vladin Ured za strateški razvoj utemeljen je u svibnju 2006. Taj Vladin Ured koordinira IPP (integralni pretpristupni instrument) i odgovoran je za izradu programa nacionalnih i regionalnih razvojnih politika. Identifikacija budućih operativnih struktura za provedbu instrumenta IPP i strukturno posredovanje dobro napreduje. Međuministarsku koordinaciju i dogovaranje s partnerima treba dalje jačati. Pripreme u ovom području su u tijeku.

Bilježi se ograničen napredak u pogledu **administrativne sposobnosti**. Sposobnost upravljanja kao i sposobnost jedinica za provedbu programa (JPP) različita je od ministarstva do ministarstva. Za Hrvatsku je i dalje prioritetno jačanje administrativne sposobnosti kako bi od 2007. mogla učinkovito koristiti prekograničnu suradnju, razvojne komponente regionalnih i ljudskih resursa instrumenta IPP. Pripreme u ovom području su još u početnoj fazi i potrebno je što je prije moguće početi opunomoćivati relevantne provedbene strukture kako bi se izbjeglo kašnjenje u raspoređivanju sredstava.

Bilježi se dobar napredak u vezi s **izradom programa**. Središnji Vladin Ured za strateški razvoj koordinirao je izradu Okvira strateškog razvoja za 2006. – 2013. putem međuministarske koordinacijske radne skupine. Mjerodavna ministarstva pripremaju programske dokumente bitne za IPP u Hrvatskoj, koji su most prema strukturnim fondovima. Pripreme u tom području započele su pripremom višegodišnjeg indikativnog planskog dokumenta (VIPD), okvira strateške povezanosti i operativnih programa. Osim toga, nekoliko županija priprema programske dokumente važne za strukturne fondove.

Bilježi se određeni napredak u pogledu **praćenja i vrednovanja te upravljanja i nadzora nad financijama** (*vidi također poglavlje 32. – Financijski nadzor*). Međutim, još treba razviti standardne metodologije i uobičajene međusektorske postupke, a sustav financijskog nadzora treba stalno jačati. Pripreme u ovom području još su u početnoj fazi.

Zaključak

U ovom poglavlju bilježi se određeni napredak. Međutim, Hrvatska još treba poduzimati velike i stalne napore kako bi ustanovila potreban okvir i strukture za provedbu

strukturnih i kohezijskih fondova. Općenito, usklađivanje Hrvatske s pravnom stečevinom u ovom poglavlju ostaje skromno.

4.23. Poglavlje 23.: Pravosuđe i temeljna ljudska prava

U pogledu **neovisnosti sudstva** bilježe se određeni pomaci.

Izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću (DSV), donesenima u prosincu 2005., utemeljeno je Disciplinsko vijeće koje se sastoji od triju članova te je produžen rok za pokretanje disciplinskog postupka s dvije na tri godine. U prosincu 2005. donesen je i novi Zakon o sudovima, u koji su uključeni detaljnije razrađeni i provjerljivi kriteriji za rad sudaca, obvezno obrazovanje sudaca, kao i uvođenje sudske inspekcije. Sada te nove odredbe treba provesti.

U 2005. pokrenut je disciplinski postupak protiv sudaca u osam novih slučajeva, a mjere su poduzete u trima slučajevima, uključujući i dvije kazne i jedno razrješenje. Međutim, s obzirom na to da privatne stranke nemaju pravo inicirati ili zatražiti pokretanje disciplinskog postupka protiv sudaca, velik se broj žalbi umjesto toga podnosi javnom pravobranitelju, koji nema ovlasti ispitivati pritužbe u vezi s pravosuđem. Privatnim strankama treba dodijeliti prikladan forum za pritužbe, a disciplinske postupke treba voditi na transparentniji način.

Još ne postoji sustav kojim bi se osigurala ujednačena, objektivna i transparentna ocjena rada sudaca i sudskih vježbenika koji se žele baviti tim zvanjem (poput natječajnog ispitivanja i/ili razgovora). Državno sudbeno vijeće i dalje donosi sudbena imenovanja na temelju mišljenja lokalnih sudbenih vijeća, koja se opet temelje na pismenim molbama. Potrebno je preispitati postupak imenovanja sudskih vježbenika i predsjednika sudova od strane Ministarstva pravosuđa, kako bi se osigurala transparentnost i primjena objektivnih kriterija. Neki od sadašnjih problema u pravosudnom sustavu mogu se pripisati određenom broju sudaca koji nemaju odgovarajuću stručnost i iskustvo, kao i sudskim imenovanjima koja se temelje na političkoj podobnosti, a ne na profesionalizmu.

Suce se prvotno imenuje na petogodišnje razdoblje. Oni preuzimaju trajnu sudačku službu tek nakon toga i to nakon donošenja pozitivne ocjene. Potrebno je poduzeti mjere kako se suce ne bi moglo smijeniti, osim u vezi sa sankcijama, nesposobnosti ili dobrovoljnim ostavkama.

Suca se općenito ne može uhititi ili protiv njega/nje pokrenuti kazneni postupak bez odobrenja Državnoga sudbenoga vijeća. Potrebno je preispitati odredbu o kaznenom *imunitetu* sukladno potrebi za transparentnošću i odgovornošću unutar sudstva.

Bilježi se ograničeni napredak u pogledu **nepristranosti sudstva**.

I dalje je glavni nedostatak u pogledu potrebe za nepristranošću sudskog sustava opasnost od korupcije i neprimjeren utjecaj određenih gospodarskih i drugih interesa, kao i

prevladavanje etničke pristranosti protiv Srba. Još nije donesen novi Kodeks sudačke etike kojim se utvrđuju etička načela i pravila ponašanja sudaca.

U pogledu **profesionalizma i osposobljenosti** u sudstvu bilježi se ograničeni napredak.

U području osposobljavanja Pravosudna akademija je povećala broj zaposlenih za jednoga – na 14. Financiranje je udvostručeno na 0,4 milijuna eura. Međutim, tri od pet planiranih regionalnih centara još nisu posve operativna, a daljnje poboljšanje potrebno je u pogledu financiranja i zapošljavanja osoblja. Potrebna je jasna vizija kako bi se pomaklo od sadašnjeg ad hoc nastavnog programa prema bolje strateški planiranom osposobljavanju koje bi se temeljilo na srednjoročnim do dugoročnim potrebama hrvatskoga sudstva. Akademija treba ubrzati aktivnosti s ciljem širenja svoje “klijentele” kako bi osigurala sustavno i redovito stručno osposobljavanje svih sudaca, sudskih vježbenika, pravosudnih savjetnika, tužitelja i sudskog osoblja.

S obzirom na **učinkovitost sudstva**, postignut je određeni napredak.

Ukupan proračun hrvatskoga sudstva u 2006. bio je otprilike 291 milijun eura, što je 8 % više nego u 2005.

U pogledu *infrastrukture i opreme sudova* bilježi se dobar napredak, pogotovo u digitalizaciji zemljišnih knjiga. Još su potrebna daljnja značajna ulaganja kako bi se u uredima sudova i državnih tužitelja osobito poboljšala informacijska tehnologija. Iako još nije operativan, bilježi se određeni napredak prema integralnom sustavu upravljanja sudskim predmetima. Bit će također važno postići napredak u primjeni mjera za nasumično raspoređivanje sudskih predmeta.

Zakon o sudovima donesen u prosincu 2006. uvodi promjene u odnosu na mogućnost spajanja nekih od 248 sudova u Hrvatskoj u nastojanju da se racionalizira sudska mreža. Počelo se sa spajanjem prekršajnih i općinskih sudova na probnoj bazi nakon što su u travnju 2006. doneseni provedbeni propisi. Međutim, iako su kriteriji za racionalizaciju zacrtani u sudskoj reformskoj strategiji, postoji jasna nesklonost da se provode potrebne mjere. Općenito Hrvatska ima previše sudova i neizbježna su daljnja spajanja i ukidanja. Osim toga, ukupan broj od 1935 sudaca u Hrvatskoj ostaje i dalje visok razmjerno broju stanovnika. Također postoje 322 sudska vježbenika, 521 pravosudni savjetnik i više od 6.000 sudskih činovnika.

Postignut je određeni napredak u smanjenju *zaostataka neriješenih predmeta*. Ukupan broj neriješenih predmeta krajem lipnja 2006. bio je 1,23 milijuna u usporedbi s 1,64 milijuna prošle godine. U vezi s tim poduzete su razne kratkoročne mjere poput stalne preraspodjele predmeta iz preopterećenih na manje opterećene sudove, poseban prekovremeni rad za suce te korištenje javnih bilježnika za donošenje nespornih rješenja. Međutim, zaostaci su i dalje vrlo znatni. Učinkovitost nekih od tih mjera smanjena je zbog protivljenja stranaka u predmetima. Osim toga, država i dalje pridonosi tim zaostacima upuštajući se u sudske parnice u kojima ima neznatne izgleda za uspjeh.

Poseban napredak je postignut pri smanjenju *ovršnih predmeta* uz korištenje javnih bilježnika za donošenje nespornih rješenja. Ipak, ovršni predmeti i dalje predstavljaju otprilike četvrtinu svih neriješenih sudskih predmeta te je potrebna daljnja reforma postupaka za izvršenje sudskih odluka. Izvršenje ugovornih obveza i ovršni predmeti glavni su problem u 93 % sudova. Hrvatska bi trebala razmotriti izuzimanje ovršnih predmeta iz ruku sudova, primjerice, uz korištenje posebnih javno opunomoćenih ovrhovoditelja. Sudovi i dijelovi same državne uprave ne poštuju uvijek i ne izvršavaju pravodobno odluke viših sudova. Ta praksa pridonosi slučajevima protiv Hrvatske pred EctHR-om.

U vezi s *trajanjem postupaka*, u novi Zakon o sudovima uključena je odredba kojoj je cilj osiguranje prava da se rasprava održi u razumnom vremenu. Poduzete su određene mjere kako bi se potaknulo alternativno rješavanje sporova. Unesene su izmjene i dopune u građansko procesno pravo kojima se zabranjuje uvođenje novih činjenica ili dokaznog materijala na prizivnom stupnju. Međutim, prizivni sud i dalje mora vratiti predmete nižim sudovima, čak i onda kad bi dokazni materijal sadržan u spisu bio dovoljan za donošenje odluke o predmetu na prizivnom stupnju.

Predugo trajanje sudskog postupka u Hrvatskoj ostaje i dalje ozbiljnim problemom. Još nisu na raspolaganju opće statistike koje bi pokazale prosječno trajanje postupaka pred hrvatskim sudovima, na različitim stupnjevima. To otežava izračunavanje radnog opterećenja i učinkovitosti sudaca. U studenome 2005. Vrhovni sud je počeo prikupljati statistiku o predmetima koji nisu riješeni više od tri godine za kaznene predmete i više od pet godina za građanske predmete. Od siječnja 2006. uspostavljen je novi kompjutorizirani statistički sustav za registraciju novih predmeta u svim sudovima. Stoga nisu obuhvaćeni svi predmeti. Oni koji su obuhvaćeni, nisu nužno u istom statističkom sustavu. Potrebno je razraditi sustav usporedivih podataka i detaljne analize trajanja postupaka pred različitim sudovima uz identifikaciju vrsta predmeta koji pretjerano dugo vremena nisu riješeni, kao i razloge kašnjenja.

Još nedostaje nekoliko značajnih reformi koje se planiraju već nekoliko godina, uključujući i ograničenje koliko se puta predmeti na koje je uložena žalba mogu vratiti prvostupanjskom sudu, jasnije odredbe kojima se regulira odgađanje sudskog postupka, preispitivanje sustava odvjetničkih naknada, efikasno organiziranje sustava dostave sudskih dokumenata i rješavanje različitosti u sudskoj praksi diljem zemlje.

Počela je provedba sveobuhvatne nove strategije **reforme pravosuđa** koju je Vlada donijela u rujnu 2005., a Sabor odobrio u veljači 2006. Međutim, ostalo je pitanje financiranja i preciznih rokova. Napravljen je nacrt akcijskog plana, no nedostaju pojedinosti za pravilnu provedbu reforme, kao i za njezino praćenje.

Utemeljena je jedinica od dviju osoba u kabinetu ministra pravosuđa koja nadzire napredovanje pravosudne reforme. Međutim, s obzirom na opseg reformskih izazova, potrebno je jačati mjere provedbe ne samo u smislu nadzora i praćenja, nego i općenitije unutar Ministarstva pravosuđa, uz svu potrebnu jaku političku podršku. Odvjetnička

komora, kojoj nedostaje jača samoregulacija profesije, daje tek mlaku podršku procesu reformi. Važna je veća podrška samih sudaca, što je presudno za uspjeh procesa reformi.

U pogledu tužiteljstva, još se očekuje reforma predraspravnog postupka. Oprema općinskih tužitelja i dalje nije dovoljna.

Bilježi se određeni napredak u području **antikorupcijske** politike i mjera.

Hrvatski sabor je u ožujku 2006. odobrio novi antikorupcijski program 2006. – 2008. u kojem se posebna pozornost posvećuje područjima u kojima je zapažena raširena korupcija, uključujući i pravosuđe, zdravstvene usluge, lokalne vlasti i javnu upravu te političke stranke i gospodarstvo, kao i znanost. Slijedom toga Ministarstvo je pripremlilo ambiciozne sektorske akcijske planove. Ministar pravosuđa je imenovan za koordinatora.

Zakonski okvir za borbu protiv korupcije uglavnom je ustrojen. Promjenama Kaznenog zakona, koje su stupile na snagu u listopadu 2006., povećana je maksimalna kazna za neka kaznena djela vezana uz korupciju. Zakon o financiranju političkih stranaka predstavljen je u Saboru.

Ulažu se naponi da se ojača sposobnost Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (USKOK). U studenom 2005. postavljen je novi ravnatelj USKOK-a, od tada je udvostručen broj zaposlenih na 36 i ustrojene su združene snage s Ministarstvom financija i policijom. Potpisan je Sporazum o suradnji između Ministarstva financija, USKOK-a i Porezne uprave. U tom smislu nedavni sastanak predsjednika, premijera i predsjednika Sabora, na kojem su najavili intenziviranje borbe protiv korupcije, prvi je pozitivni korak.

Međutim, nedostaju informacije o materijalnim i financijskim sredstvima za provedbu programa, kao i za njegovo praćenje. Uspjeh Nacionalne strategije za suzbijanje i borbu protiv korupcije u velikoj mjeri ovisi o stalnoj i učinkovitoj koordinaciji relevantnih tijela i osiguravanju dovoljnih financijskih i ljudskih resursa.

U Zakon nije uključeno pitanje financiranja izbornih kampanja. Također su potrebna objašnjenja Zakona o pravu pristupa informacijama. Treba proširiti zakonski okvir Zakona o sprječavanju sukoba interesa kako bi se osigurala primjena odgovarajućih sankcija. Također je potrebno da u vezi s tim vlasti za javne dužnosnike razrade pismene javne naputke o sadašnjim zabranama.

I dalje se bilježe problemi s ujednačenom primjenom zakona i njegovom provedbom. Napore je potrebno pretvoriti u konkretne akcije, poput nedavne akcije podizanja svijesti uz sudjelovanje USKOK-a. Nedavno su istraživani neki visoko profilirani slučajevi, iako njihov krajnji broj zasad ostaje nizak. Istrage često nisu dovoljno sveobuhvatne ili temeljite. Jasno je da su potrebni veći naponi za proaktivno sprječavanje, otkrivanje i učinkovito sankcioniranje korupcije. Pozornost se treba usmjeriti na korupciju na visokoj razini te na političku korupciju, kao i na sprječavanje i podizanje svijesti o negativnim učincima korupcije, uključujući i ozračje za ulaganja. Također je potrebna opća

statistička metodologija za bolje praćenje korupcije. Vrlo često istaknuti slučajevi, a i oni drugi koji se pojavljuju u medijima – bez obzira na to jesu li utemeljeni ili nisu – neriješeni nestaju iz vidokruga. Općeniti stav vlasti prema korupciji je prije reaktivan nego proaktivan. Primjerice, trebalo bi ozbiljno istražiti stalne tvrdnje o korupciji u vezi sa stvaranjem koalicije poslije lokalnih izbora 2005. (što je u nekim slučajevima dovelo do ponavljanja izbora) te poduzeti primjerene akcije. Također nije došlo do temeljitije dodatne istrage navoda o korupciji u vezi s tvrtkom građevinskog materijala koja je iznesena na vidjelo u skupštini Požeško-slavonske županije u prosincu 2005.

Sve u svemu, korupcija je i dalje ozbiljan problem u Hrvatskoj koji pogađa različite aspekte društva. Zapravo se pogoršala javna percepcija korupcije tijekom prošle godine. Do danas nije uspješno pokrenut ni jedan visoko profiliran slučaj. Raširena je opća tolerancija sitne korupcije. Korupciju u Hrvatskoj pomaže nedostatak dobre uprave, transparentnosti i odgovornosti u javnoj upravi, kao i nedostatak etičkih kodeksa i kodeksa ponašanja u javnom i privatnom sektoru.

Bilježe se nova kretanja u pogledu **temeljnih prava**.

U svibnju 2006. javni pravobranitelj je podnio Saboru svoje godišnje Izvješće za 2005. Prema Izvješću, primio je 1.653 nove pritužbe, što je manje u usporedbi s 2004. (2.011). Većina pritužbi, kao i prethodne godine, odnosi se na dužinu upravnih postupaka, posebno u području mirovinskog osiguranja, rekonstrukcije, gradnje i urbanističkog planiranja, kao i prepreka s kojima se suočavaju izbjeglice/povratnici. Također je postala uobičajena praksa da državna tijela uprave ne reaguju u zakonskom roku. Druga glavna skupina pritužbi građana odnosi se na trajanje sudskih postupaka, iako javni pravobranitelj nije mjerodavan za sudska pitanja. Pravobranitelj je upozorio da trenutačna praksa popunjavanja radnih mjesta u upravi politički podobnim osobljem ima negativan učinak na profesionalnost i kontinuitet državne uprave. Usprkos daljnjem povećanju sredstava u 2006., rad pravobranitelja je ograničen zbog nedostatka sredstava i osoblja.

U pogledu *zabrane mučenja, nehumanog i ponižavajućeg odnosa i kažnjavanja* u ožujku 2006. Europski sud za ljudska prava presudio je u predmetu *Cenbauer protiv Hrvatske* da je prekršen članak 3., osuđujući Hrvatsku za ponižavajući odnos prema bivšem zatvoreniku u državnoj kaznionici u Lepoglavi. Iako je Hrvatska riješila taj slučaj, ostaju i dalje problemi u vezi s općim zatvorskim uvjetima. U ožujku 2006. Ured pravobranitelja objavio je prvo detaljno izvješće o hrvatskom zatvorskom sustavu, u kojem navodi da su zatvori prenapučeni i da vladaju loši higijenski i medicinski uvjeti. Prenapučenost zatvora je u velikoj mjeri posljedica dugotrajnog sudskog postupka jer je 50 posto zatvorenika u pritvoru u očekivanju presude. Također je potrebno povećati broj zaposlenih u zatvorskoj mreži, uključujući zatvorske stražare, te osigurati primjerenu obuku zatvorskog kadra.

U pogledu *prava na zaštitu osobnih podataka* još treba dovršiti usklađivanje s Direktivom o zaštiti podataka te preporukom Vijeća Europe kojom se regulira korištenje osobnih podataka u policijskom sektoru. Hrvatska agencija za zaštitu podataka potpuno je operativna od travnja 2005. Još nedostaje učinkovita primjena njezinih nadzornih i

kontrolnih ovlasti, posebno u odnosu na javnu upravu, pogotovo policiju i sektor telekomunikacija.

U pogledu *slobode izražavanja i informiranja*, u srpnju 2006. iz Kaznenog zakona uklonjena je kazna za novinare u slučajevima klevete. Međutim, bilježe se slučajevi političkog miješanja u rad medija (*vidi politički kriteriji – Građanska i politička prava*).

Zajamčeno je *pravo vlasništva*. Međutim, proces vraćanja vlasništva koje je oduzeto za vrijeme jugoslavenskoga režima polako napreduje.

Bilježi se ograničen napredak u odnosu na politiku *nediskriminacije*. U lipnju 2006. izmijenjen je i dopunjen Kazneni zakon koji uključuje i širu definiciju “zločina iz mržnje”. Međutim, opća nacionalna strategija i akcijski plan o suzbijanju svih oblika diskriminacije – važan prioritet za partnerstvo – još nisu doneseni. Trebalo bi ubrzati taj postupak. Potrebno je podizati javnu svijest o tim pitanjima. Razina zaštite od diskriminacije i njezin sudski progon još nije u skladu s normama EU-a.

U području **ženskih prava** 2006. stupila je na snagu Nacionalna politika za promicanje jednakosti spolova, koja obuhvaća razdoblje do 2010. Ured za jednakost spolova je potaknuo stvaranje i umrežavanje županijskih odbora za jednakost spolova. U studenome 2005. ustrojene su 24-satne obučene specijalne jedinice u policijskim odjelima koje se bave nasiljem u obitelji. Međutim, provedba postojećih propisa o jednakosti spolova i dalje ostaje problematična, a koče je nedostatni statistički pokazatelji podijeljeni prema spolovima. Izražava se zabrinutost zbog sve većeg broja slučajeva diskriminacije prema ženama. Općenito, radu pravobranitelja za jednakost spolova nedostaje transparentnost.

Bilježi se ograničen napredak u pogledu *prava na učinkovit pravni lijek i pravično suđenje*. Postignut je određeni napredak u svladavanju etničke pristranosti u sudskim postupcima za ratne zločine. Međutim, i dalje ostaju teškoće u vezi sa zaštitom svjedoka u širem smislu (*vidi politički kriteriji*). Još treba uvesti integralni sustav pravne pomoći za kaznene i građanske postupke. Hrvatska treba, što je prije moguće, donijeti predviđene zakone i osigurati potrebno osposobljavanje i sredstva za njegovu provedbu.

U pogledu *prava djece*, u ožujku 2006. donesen je Nacionalni plan u korist prava i interesa djeteta 2006. – 2012. Istog mjeseca Sabor je konačno imenovao novog pravobranitelja za djecu, nakon što je nekoliko mjeseci mjesto bilo prazno.

Neznatne su bile daljnje aktivnosti nakon završetka istrage saborskog Odbora za ljudska prava u listopadu 2005. o nedostatnom nadzoru dječjih domova i neprimjerenosti koordinaciji između tijela koja u tome sudjeluju. Nedostaju stručnjaci s iskustvom koji bi radili u centrima socijalne skrbi, školama i dječjim domovima. Neznatne su bile daljnje aktivnosti o slučajevima zlostavljanja djece u takvim institucijama.

Postignut je određeni napredak u pogledu *manjinskih prava*. Međutim, još ostaje niz značajnih problema (*vidi politički kriteriji*).

U pogledu **prava državljana EU-a** nije bilo posebnih kretanja.

Zaključak

Hrvatska je postigla određeni napredak. Međutim, s obzirom na opseg ovoga poglavlja, općenito će biti potrebno ulagati još velike napore. Postignut je napredak u reformi pravosuđa, ali reforma je i dalje u početnom stadiju i poboljšanje funkcioniranja pravosuđa i dalje za Hrvatsku ostaje glavni problem. Bilježi se napredak u borbi protiv korupcije, ali to pitanje i dalje ostaje ozbiljan problem. U pogledu stanja temeljnih prava u Hrvatskoj ima još mjesta za daljnja poboljšanja, primjerice u pogledu nediskriminacije.

4.24. Poglavlje 24.: Pravda, sloboda i sigurnost

Na području **schengenskih i vanjskih granica** bilježi se napredak u području upravljanja granicom, posebno u odnosu na kopnene granice. Stanje na morskoj granici zahtijeva posebnu pozornost, no postupak za poboljšanje je u tijeku. Osnovana je Radna skupina za integrirano upravljanje granicom (IUG), koja se sastala pet puta. Suradnja između agencija u praksi dobro funkcionira na graničnim prijelazima, pri čemu je koristilo izdvajanje granične policije iz općih policijskih struktura. Manjak osoblja ostaje i dalje problem, sada ima 4.643 granična policajca. Strategija IUG-a donesena je u travnju 2005. Općenito, potrebno je razjasniti novačenja i osposobljavanje dodatnoga osoblja s obzirom na aktualizirani akcijski plan IUG-a, koji je ključan element za pristupne pregovore u ovom poglavlju.

Bilježi se napredak u području **politike viza**, uglavnom u vezi s postupkom izdavanja viza i tehničkom opremom. Hrvatska se i dalje uskladila s negativnom viznom listom EU-a uvođenjem viznih zahtjeva za Ekvador od prosinca 2005. Izuzimanje iz viznog režima stanovnika Srbije i Crne Gore produženo je do kraja 2006. Hrvatska vizna politika većim je dijelom usklađena s EU-om, ali postupno treba dovršiti usklađivanje s Uredbom o vizama 539/2001 prije pristupanja. Hrvatska se treba pripremiti za uvođenje biometričkih identifikatora u putovnice i putne isprave.

Trideset i dvije diplomatske misije i konzularni uredi sada su računalno povezani s IKOS-om, informacijskim sustavom Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija. Akcijski plan za povezivanje svih diplomatskih misija i konzularnih ureda u informacijsku mrežu donesen je u siječnju 2006. u koordinaciji Ministarstva vanjskih poslova.

Na području **migracije** ustrojen je zakonski okvir za postupanje s legalnom i ilegalnom migracijom, iako još nedostaje jasna migracijska strategija (sadašnju je Sabor vratio u svibnju 2006.). Tijekom 2005. izdano je 3.814 radnih dozvola i 3.356 poslovnih dozvola, uglavnom državljanima Bosne i Hercegovine i Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije. Tijekom 2005. registrirano je 5.406 protuzakonitih prelazaka granice, iako postoje naznake da se otkriva samo neznatan broj stvarnih slučajeva. Hrvatska ima na snazi 24 sporazuma o ponovnom prihvatu, a daljnji sporazumi o ponovnom prihvatu u pripremi su s Moldavijom i Ukrajinom.

Deportacijski centar za protuzakonite imigrante u Ježevu ima kapacitet od 116 kreveta te prenapučenost i dalje ostaje problem. Tijekom 2005. iz Hrvatske je prisilno deportirano 1.760 osoba, od čega je 750 deportacija zabilježeno u prvoj polovici 2006.

Zakon o **azilu**, koji je stupio na snagu u srpnju 2004., približio je zakonski okvir pravnoj stečevini i Ženevskoj konvenciji; on jamči temeljna prava tražiteljima azila. Međutim, novim Zakonom nije obuhvaćen ubrzani postupak, privremena zaštita, kao i poseban postupak u zrakoplovnim i pomorskim lukama. Trenutačno se Vladinu povjerenstvu koje odlučuje o žalbama na odluke o azilu mogu podnositi žalbe na odluke o azilu koje je donijelo Ministarstvo unutarnjih poslova, s učinkom odgode. Odluke Vladina povjerenstva podliježu sudskoj reviziji Upravnoga suda, bez učinka odgode. Hrvatska bi trebala ubrzati pripreme za sudjelovanje u sustavima Dublin i EURODAC. Broj tražitelja azila je nizak: tijekom 2005. podneseno je 210 zahtjeva. Iako svi relevantni do sada doneseni podzakonski akti omogućuju integraciju izbjeglica s priznatim statusom (spajanje obitelji, školovanje i pristup zapošljavanju), nemoguće je procijeniti njihovo provođenje jer do danas u Hrvatskoj nema nijednog priznatog slučaja sa statusom izbjeglice.

Bilježi se napredak u lipnju 2006., kada je otvoren privremeni azilantski prihvatni centar u Kutini u kojem je dosad boravilo 20 tražitelja azila. Centar ima kapacitet od 100 kreveta.

Budući da na granici nema prihvatnih centara, tražitelji azila se odmah s granice prebacuju u Ježevu na registraciju te zatim u Kutinu, ako traže azil. Tražitelji azila često jednostavno nestanu prilikom postupka prijevoza. Kako bi se potaknula transparentnost, potrebno je revidirati sadašnji postupak podnošenja žalbi na odluke o azilu kojima se bavi Vladino povjerenstvo te pojasniti ulogu Upravnoga suda.

Suradnja s policijom i borba protiv organiziranoga kriminala i dalje dobro funkcionira, a očekuje se i daljnji napredak kada počne provedba planova reorganizacije. Četiri ogleđna programa zajedničkog preventivnog obavljanja policijskih zadaća policije i lokalne zajednice (kvartovski policajci) uvedena su na većim gradskim područjima. Sabor je u lipnju 2006. ratificirao operativni sporazum s Europolom. Još nije ustrojena jedinica za koordinaciju s Europolom, niti jedinica za suzbijanje krivotvorenja eura. Hrvatska bi trebala razmisliti o postavljanju časnika za vezu pri Europolu.

U području organiziranog kriminala trebalo bi više razviti strategiju oduzimanja imovine proizašle iz organiziranog kriminala, dok pitanja povezana s kupnjom oružja i dalje ostaju prioritet. U nedavnoj akciji "Okidač" koju je proveo Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (USKOK), u kojoj je zaplijenjeno mnogo oružja, došla je do izražaja dobra suradnja sa susjednim državama. Trebalo bi i dalje poticati regionalnu suradnju kako bi se hvatalo u koštac s različitim nedopuštenim kažnjivim djelima preprodaje poput trgovine ljudima, oružjem, drogama i robama, u zajedničkom pristupu vlada i svih relevantnih agencija za provedbu zakona, državnih odvjetništava i pravosudnih tijela.

S obzirom na administrativne kapacitete, osposobljavanje u Policijskoj akademiji treba biti bolje prilagođeno potrebama policije, što uključuje broj i vrstu stvarno slobodnih radnih mjesta, a potrebno je obratiti više pozornosti na stalno stručno osposobljavanje postojećih djelatnika u tom području. Potrebna je bliža suradnja između javnosti, privatnoga sektora i agencija za provedbu zakona kako bi se ustrojilo javno-privatno partnerstvo za sprječavanje i suzbijanje organiziranog i financijskog kriminala, kao i terorizma, na osnovi najboljih iskustava EU-a. U pogledu opreme i infrastrukture, policijske snage hitno trebaju uspostaviti unutarnju mrežu koja povezuje sjedište Središnje policijske uprave s 20 policijskih uprava i 175 policijskih postaja u cijeloj zemlji u skladu s modernim standardima. Forenzički institut dobro je opremljen i raspolaže s dobrim osobljem, ali još treba uvesti sustav automatskog očitavanja otisaka prstiju.

Do lipnja 2006. Hrvatska je potpisala međunarodne sporazume o policijskoj suradnji s 23 države, najnoviji s Moldavijom, i sudjeluje u nekoliko regionalnih inicijativa.

U veljači 2005. donesene su Izmjene i dopune Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (USKOK), kojima se proširuju ovlasti Ureda, kao i sudova. Za sada USKOK još nije dobro opremljen i ne raspolaže osobljem za rješavanje svih zadaća u njegovoj ovlasti. USKOK nema administrativne sposobnosti za ispunjavanje svoje uloge središnjeg koordinacijskog tijela između svih agencija i sudova u suradnji s međunarodnim tijelima u zajedničkim istragama, kao ni na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Općenito je potrebno zauzeti proaktivniji stav u istragama i sudskom gonjenju organiziranog kriminala, uključujući i pranje novca (*vidi Poglavlje 4.: Slobodno kretanje kapitala*) i korupcije. Potrebno je jačati kapacitete u okviru provođenja zakona uz primjenu najboljih iskustava EU-a u tehnologiji istrage, obavještajnim modelima te korištenju procjena opasnosti od organiziranog kriminala kako bi mogli aktivno pridonositi europskom procjenjivanju opasnosti od organiziranoga kriminala (OCTA). Osim toga, potrebno je ustrojiti službu mjerodavnu za zaštitu eura od krivotvorenja.

Hrvatska je ratificirala niz međunarodnih instrumenata o **borbi protiv terorizma**. Ratificirano je i dvanaest instrumenata UN-a o terorizmu. U rujnu 2005. potpisana je Međunarodna konvencija o suzbijanju akata nuklearnog terorizma koju još treba ratificirati.

Hrvatska je u naprednoj fazi glede preuzimanja u svoje zakonodavstvo definicije kaznenih djela u vezi s terorizmom prema potrebama pravne stečevine, no potrebno je daljnje usuglašavanje u odnosu na definiciju terorizma. Još nije uspostavljen režim nacionalne koordinacije za svakodnevnu razmjenu informacija, u koju bi bila uključena sva tijela za provedbu zakona i sigurnosne službe koje sudjeluju u borbi protiv terorizma. Treba povećati izravnu suradnju i razmjenu informacija s europskim tijelima.

S vezi s **borbom protiv droga**, u prosincu 2005. Sabor je usvojio Nacionalnu strategiju za borbu protiv zloporabe opojnih droga, naglašavajući potrebu za sveobuhvatnom i multidisciplinarnom strategijom u području droga. Na osnovi te Strategije u veljači 2006. donesen je Akcijski plan za borbu protiv zloporabe opojnih droga (2006. – 2009.). Hrvatska je 2005. podnijela molbu za sudjelovanje u radu Europskoga centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA). I nadalje ostaje prioritet jačanje nacionalne središnje točke i početak dostave podataka o ključnim pokazateljima. U pogledu **carinske suradnje** potrebno je izmijeniti i dopuniti zakon o carinskoj suradnji u kaznenim pitanjima kako bi do dana pristupanja Hrvatska bila spremna pristupiti Konvenciji o uzajamnoj pomoći i suradnji između država članica (Napulj II) i Konvenciji o uporabi informacijske tehnologije u carinske svrhe (CIS). Treba procijeniti broj potrebnih carinskih službenika te nužnu informacijsko-tehnološku opremu, posebno za suzbijanje i borbu protiv kriminala.

U pogledu **pravosudne suradnje u kaznenim i građanskim pitanjima** u srpnju 2005. na snagu je stupio Zakon o međusobnoj pravnoj pomoći u kaznenim pitanjima, koji među ostalim obuhvaća izručenje, izvršenje stranih presuda i međunarodnu pravnu pomoć. Kvaliteta prenošenja i provedbe pravne stečevine u području pravosudne suradnje u građanskim i kaznenim pitanjima u uskoj je ovisnosti s učinkovitosti i pouzdanosti pravosudnog sustava. Za sudjelovanje u sustavu Europskog uhidbenog naloga bit će potrebno izmijeniti opću zabranu izručenja vlastitih državljana, koja je predviđena člankom 9. hrvatskoga Ustava.

Zaključak

Zabilježen je napredak u ovom poglavlju, posebno u pogledu upravljanja granicama, viznoj politici i azilu. Ipak, treba ažurirati integralni akcijski plan upravljanja granicama te modernizirati opremu. U ovom poglavlju dobro napreduje usklađivanje s pravnom stečevinom, no potrebni su daljnji stalni naponi kako bi se osigurala administrativna i provedbena sposobnost, pogotovo u pogledu multidisciplinarnе suradnje među agencijama, uključujući tijela za provedbu zakona, carinske službe, tužitelje i pravosudni sustav, te u suzbijanju korupcije i borbi protiv organiziranog kriminala.

4.25. Poglavlje 25.: Znanost i istraživanje

U području **politike istraživanja** postignut je dobar napredak. U svibnju 2006. Hrvatska je donijela Nacionalnu znanstvenu i tehnološku politiku 2006.– 2010. u kojoj se navode kratkoročni i dugoročni strateški ciljevi, ustrojava novi financijski instrument te definiraju nova pravila i postupci za dobivanje pojedinačnih novčanih sredstava za istraživanje i za postojeće istraživačke programe. Nacionalno vijeće za znanost, uz potporu Agencije za znanost i više obrazovanje, također je usvojilo niz provedbenih odredbi u području znanosti. Međutim, novčana sredstva za istraživanja ostaju i dalje niska, a nedostaje i sustav pravog kritičkog vrednovanja sustručnjaka. Treba poduzeti poboljšanja u vezi sa sudjelovanjem industrije u istraživačkim projektima.

Hrvatska i dalje poduzima mjere kako bi omogućila veće sudjelovanje u 6. **okvirnom programu** za istraživanje i tehnološki razvoj (FP6), poslije punopravnog pridruživanja u Okvirni program EZ-a 1. siječnja 2006. Hrvatska nije pridružena u Okvirni program za istraživanja EURATOM-a u okviru FP6, ali razmatra pridruživanje u 7. okvirni program. U vezi s aktivnostima Zajedničkog istraživačkog centra (direktne akcije), Hrvatska je spremna da u punoj mjeri sudjeluje u specifičnim akcijama organiziranim za države pristupnice i države kandidate.

Postoje određene inicijative za daljnju integraciju u **Europsko istraživačko područje**. Hrvatska je postala promatrač u skupini CREST.

Zaključak

Općenito je postignut zadovoljavajući napredak u ovom poglavlju. Hrvatska je već postigla dobru razinu usklađenosti s pravnom stečevinom u tom području. Međutim, potrebni su daljnji naponi u pojedinim područjima, poput proračunskih izdvajanja, poboljšanje opreme istraživačkih institucija te jačanju ljudskih resursa za sudjelovanje u projektima EU-a i okvirnim programima, kao i poboljšanje dodjele državnih sredstava uvođenjem međunarodnog kritičkog vrednovanja sustručnjaka.

4.26. Poglavlje 26.: Obrazovanje i kultura

U području **obrazovanja, osposobljavanja i mladih** postignut je zadovoljavajući napredak. Hrvatska nastavlja postupak provedbe obrazovne reforme u okviru Plana razvoja obrazovnog sustava 2005. – 2010., kojim je ustrojen okvir nacionalnih pokazatelja i normi. Hrvatska je počela aktivno sudjelovati u Koordinacijskoj skupini za program rada u obrazovanju i osposobljavanju (ETCG). Osnovana je Agencija za obrazovanje odraslih i priprema se zakon o obrazovanju odraslih. Međutim, potrebni su veći naponi kako bi se razvila jasna i sveobuhvatna nacionalna strategija za cjeloživotno učenje i povećao broj sudionika. Hrvatska je počela pripremati nacionalni kvalifikacijski okvir. I dalje napreduje s uvođenjem Bolonjskoga procesa u studijskim programima višeg obrazovanja. Potrebni su daljnji naponi kako bi se poboljšao sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Hrvatska je predstavila plan usklađivanja u odnosu na načelo nediskriminacije u pristupu obrazovanju, kao i za obrazovanje djece radnika migranata.

U području politike za mlade, Vlada je u prosincu 2005. donijela Operativni plan Nacionalnog akcijskog programa za mlade za razdoblje 2006. – 2007., no ostaju još neka pitanja poput potrebe poboljšanja koordinacije i komunikacije među organizacijama mladih.

Da bi mogla sudjelovati u Integralnom programu cjeloživotnog učenja i Akcijskom programu za mlade, Hrvatska će trebati ustrojiti prikladan zakonski, institucionalni i administrativni okvir za upravljanje tim programima i za njihovo praćenje.

U području **kulture** Hrvatska je u svibnju 2006. ratificirala Konvenciju UNESCO-a o zaštiti i promicanju različitog izražavanja kulture. Hrvatska je potvrdila namjeru da punopravno sudjeluje u programu Kultura 2007.

Zaključak

Postignut je zadovoljavajući napredak u ovom poglavlju. Hrvatska je postigla dobru razinu priprema za provedbu pravne stečevine. Međutim, daljnja se pozornost treba posvetiti ustroju upravljačkih struktura te provedbi budućih integralnih programa cjeloživotnog učenja i Akcijskoga programa za mlade, kao i mjerama kojima se jamči nediskriminacija između državljana EU-a i Hrvatske.

4.27. Poglavlje 27.: Okoliš

Ograničen napredak postignut je u području **horizontalnog zakonodavstva**. Hrvatska se obvezala da će ratificirati Protokol iz Kyota do prvog kvartala 2007. Potrebni su naponi za zaustavljanje rasta stakleničkih plinova kako bi se ispunila hrvatska obveza iz Kyota za razdoblje 2008. – 2012. Prenošnje i provedba Direktive o trgovini emisijama i s njom povezanih odluka, kao i jačanje administrativne sposobnosti, još predstoje i ostaju glavni prioritet s tim u vezi. Postignut je neznatan napredak u pogledu daljnjeg prenošenja i provedbe niza horizontalnih direktiva u području okoliša, poput odredbi u vezi s javnim pristupom informacijama o okolišu i sudjelovanjem javnosti u odlučivanju o okolišu. Potrebno je provesti daljnje izmjene i dopune kako bi se hrvatsko zakonodavstvo uskladilo s pravnom stečevinom vezano uz Procjenu utjecaja na okoliš. Iako sadašnji hrvatski zakoni već sadrže određene elemente, nije zamijećen bitan napredak u prenošenju i provedbi pravne stečevine Zajednice u odnosu na Stratešku procjenu okoliša, kao ni na direktive o odgovornosti i izvješćivanju o okolišu. Pripreme u tom području su u tijeku s pripremom Zakona o zaštiti okoliša koji će biti donesen 2006.

Postignut je značajan napredak u području **kvalitete zraka**. Prenesena je Okvirna direktiva o kvaliteti atmosferskog zraka, a gotovo su prenesene i sve srodne direktive. Osim toga, doneseni su i provedbeni propisi. Nastavljen je razvitak nacionalne mreže za praćenje kvalitete zraka dodavanjem dviju novih postaja uz već šest postojećih u gradskim i industrijskim područjima. Prenesene su i direktive o kvaliteti benzina i dizelskog goriva, kao i o sadržaju sumpora u određenim tekućim gorivima, a prihvaćena je i nova Uredba o tvarima koje uništavaju ozonski omotač, kojom su prenesene relevantne uredbe EU-a u tom području. Međutim, još predstoji prenošenje direktiva o nacionalnoj maksimalnoj razini ispušnih plinova, hlapljivim organskim spojevima (VOC) iz benzinskih postaja te informiranje potrošača o potrošnji benzina i o emisijama CO₂ iz novih putničkih vozila. Pripreme u tom području već su dobro uznapredovale.

Određeni se napredak bilježi u području **gospodarenja otpadom**. Prenošnje u odnosu na horizontalni zakonski okvir izrazito je dobro, ali se bilježi ograničen napredak u odnosu na daljnje prilagođavanje. Donesena je Vladina Uredba o starim gumama. U potpunosti je prenesena direktiva o ambalaži i ambalažnom otpadu i ustrojem novog sustava prikupljanja postignut je značajan napredak u provedbi. Napredak je također

postignut u odnosu na prenošenje direktive o odlagalištima. Ne bilježi se značajniji napredak u prenošenju ostalih direktiva u vezi s tokovima različitih otpada. Uz to, potrebno je donijeti akcijski plan za provedbu strategije gospodarenja otpadom. Potrebni su daljnji naponi u odnosu na raspoređivanje financijskih sredstava potrebnih za provedbu pravne stečevine o otpadu. Za pripreme u tom području potrebni su znatni naponi.

Postignut je dobar napredak u pogledu **kvalitete vode**. Zahvaljujući donošenju izmjena i dopuna hrvatskoga Zakona o vodoprivredi i Zakona o financiranju upravljanja vodoprivredom u prosincu 2005., prenošenje okvirne direktive o vodoprivredi dobro je uznapredovalo. Novim zakonima postigao se određeni napredak i u prenošenju Direktive o opasnim tvarima. Međutim, još predstoji prenošenje ostalih direktiva u tom području. Ograničen napredak postignut je u odnosu na razvoj financijske strategije za provedbu pravne stečevine o vodoprivredi. Pripreme u tom području dobro napreduju.

Dobar napredak bilježi se u pogledu **zaštite prirode**. Donošenjem Zakona o zaštiti prirode i dopunskih Vladinih propisa, kao i Zakona o lovu, postignuta je dobra razina prenošenja pravne stečevine u pogledu Direktive o divljim pticama i staništima. Prenesene su i direktive o divljim životinjama u zoološkim vrtovima, stupicama i mladunčadi tuljana. Međutim, administrativna sposobnost još nije dovoljna da bi se osiguralo odgovarajuće praćenje zaštite prirode u Hrvatskoj. Pripreme u tom području su u tijeku.

Bilježi se ograničeni napredak u pogledu **industrijskog zagađenja i upravljanja rizikom**. Nije bilo daljnjeg prenošenja pravne stečevine u odnosu na direktive o industrijskim postrojenjima s velikim izgaranjem i spaljivanju otpada. Preneseni su neki dijelovi Direktive o otapalima prilikom donošenja Zakona o zaštiti zraka. Ne bilježi se napredak u prenošenju i primjeni pravne stečevine u vezi s Direktivom o industrijskom zagađivanju i kontroli sprječavanja (IPPC). Pripreme u tom području su u početnoj fazi.

Ne bilježi se napredak u sektoru **borbe protiv buke**. Prilagodba hrvatskih zakona s pravnom stečevinom u vezi s bukom je ograničena. Hrvatski zakoni još nisu usklađeni s pravnom stečevinom. Tek su počele pripreme u tom području.

Postignut je dobar napredak u pogledu **kemikalija i genetski modificiranih organizama (GMO-a)**. Donošenjem Zakona o kemikalijama 2005. razjašnjene su ovlasti i odgovornosti u tom području. Zakon je također osnova za donošenje provedbenih propisa. Novi Zakon o genetski modificiranim organizmima donesen je 2005., čime je izvršeno gotovo potpuno prenošenje Direktive o ograničenoj uporabi GMO-a. Međutim, još nedostaje prenošenje u pogledu Direktive o namjernom ispuštanju GMO-a. Ovlasti za GMO-e raspršene su po različitim odjelima. Pripreme u tom području su u tijeku.

U vezi sa **šumarstvom**, radi se na preuzimanju u sektor propisa iz pravne stečevine.

S obzirom na *administrativnu sposobnost*, reorganizacijom Ministarstva za zaštitu okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva pojačana je Uprava za nadzor kako na nacionalnoj tako i na regionalnoj osnovi. Također je povećan broj zaposlenih u Upravi za

zaštitu okoliša i Upravi za strateške i integracijske procese u zaštiti okoliša. Ipak, broj osoblja još ne zadovoljava, posebno na lokalnoj razini, a sustavi provedbe i nadzora ostaju i dalje slabi.

Zaključak

Općenito je postignut dobar napredak u tom poglavlju, posebno u zaštiti zraka i vode, zaštiti prirode, kemikalijama i GMO-ima. Međutim, s obzirom na opseg i kompleksnost ovoga poglavlja, potrebni su još znatni naponi. Administrativna sposobnost je slaba, a nedostaju i strategije za financiranje potrebnih značajnijih ulaganja. Napredak i dalje ometa raspodjela odgovornosti za operativne aspekte zaštite okoliša i nedostatak koordinacije među ministarstvima.

4.28. Poglavlje 28.: Zaštita potrošača i zdravlja

Bilježi se tek određeni napredak u pogledu **mjera vezanih za sigurnost proizvoda**. Ustrojen je Odjel za zaštitu potrošača sa sedam zaposlenih u okviru Uprave za trgovinu i unutarnje tržište Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva. Odjel je potrebno i dalje kadrovski jačati, a valja dovršiti i usklađivanje zakona u odnosu na direktive o općoj sigurnosti proizvoda i opasnim imitacijama. Pripreme u tom području su u tijeku.

Nije zabilježen poseban napredak u području **tržišnog nadzora**. Usklađivanje zakona s uredbama o administrativnoj suradnji još predstoji, a potrebno je jačati sposobnost i načine rada Državnoga inspektorata, kao i suradnju među različitim provedbenim agencijama. U tom području pripreme tek počinju.

U pogledu **mjera koje nisu vezane uza sigurnost proizvoda** ne bilježi se poseban napredak. U većini područja usklađivanje zakona je dovršeno ili djelomično dovršeno, ali još predstoji u vezi s direktivama o nepoštenoj trgovačkoj praksi, trgovanju na daljinu potrošačkim financijskim uslugama, sudskim naložima i zavaravajućem i komparativnom oglašavanju. Pripreme su u tijeku.

U području **udruga za zaštitu potrošača** postignut je određeni napredak. Tijekom 2005. ustrojena su u zemlji tri savjetodavna centra za zaštitu potrošača. Tijekom 2006. udrugama za zaštitu potrošača dodijeljena su sredstva iz državnog proračuna u vezi s nizom projekata kojih je zadaća informiranje potrošača. Druge aktivnosti podizanja svijesti potrošača uključuju publikacije informativnih materijala, seminare i radionice.

Dobar napredak postignut je u području **javnog zdravlja**. U prosincu 2005. donesena je Nacionalna strategija za suzbijanje zlorabe opojnih droga za razdoblje 2006. – 2012., a u veljači je donesen Akcijski plan za suzbijanje zlorabe opojnih droga za razdoblje 2006. – 2009. U lipnju 2006. donesen je Zakon o krvi i sastojcima krvi, no potrebno je daljnje zakonsko usklađivanje. Od posljednjega Izvješća donesen je niz Vladinih uredbi o provedbi Zakona o presađivanju ljudskih tkiva i organa u svrhu liječenja u skladu s direktivom kojom se utvrđuju standardi kvalitete i sigurnosti u vezi s ljudskim tkivima i stanicama. Pripreme u tom području dobro su napredovale.

Zaključak

Postignut je samo ograničen napredak. Ostaje još usklađivanje većeg dijela zakona, a tržišni nadzor još je daleko od standarda EU-a. Bit će potrebni povećani napori ako Hrvatska želi zadovoljiti kriterije pravne stečevine u ovom poglavlju.

4.29. Poglavlje 29.: Carinska unija

Postignut je dobar napredak u pogledu **carinskih propisa**. Izmjene i dopune hrvatskog Zakona o carinama stupile su na snagu u siječnju 2006. Njihov je cilj uskladiti nacionalne zakone o provožu sa zahtjevima provoza Zajednice i s propisima o carinskom postupku s gospodarskim djelovanjem, jamstvima i nastankom carinskih potraživanja. Izmjene i dopune također uvode koncept “smanjenja rizika” i “ovlaštenog gospodarskog subjekta”.

Izmjene i dopune provedbene uredbe za Zakon o carinama stupile su na snagu u srpnju 2006. Njima je uvedeno plaćanje carinskih pristojbi na opremu koja se koristi u slobodnim zonama, kako to zahtijeva pravna stečevina, i usklađeni su rokovi za pravomoćna mišljenja. Nova odredba o intelektualnom vlasništvu stupila je na snagu u svibnju 2006. s ciljem usklađivanja s relevantnim dijelom pravne stečevine. Nepodudarnosti s pravnom stečevinom ostaju u područjima kao npr. krivotvorine, prekursori droge, pravila o podrijetlu, carinska potraživanja, jamstva, skraćene deklaracije, carinske deklaracije, kulturna dobra, kontrola prijenosa gotovine, carinska procjena i tarifa, upravljanje carinskim kvotama, oslobađanje od carine, kao i uzajamna pomoć i suradnja. U pogledu carinskih odredbi usklađivanje s pravnom stečevinom dobro napreduje.

Mali napredak bilježi se s obzirom na **upravne i operativne sposobnosti**. Centar za osposobljavanje carinika počeo je s radom 2006. Etički kodeks se priprema, ali još predstoji njegovo formalno donošenje i primjena. Nastavljen je rad na kompjutorizaciji i međusobnom povezivanju, a hrvatska Carinska uprava ustrojila je projektne timove za glavne projekte informatičko-tehnološkog međusobnog povezivanja. Administrativna sposobnost u informacijsko-tehnološkom području i Carinskoj upravi ostaje i dalje slaba i jako ovisi o vanjskim tvrtkama te ima vrlo ograničenu sposobnost da jamči kontinuitet informacijsko-tehnoloških usluga. Stanje je razlogom zabrinutosti. Općenitije, hrvatskoj carinskoj administraciji potrebno je daljnje jačanje kako bi se osiguralo da može provoditi pravnu stečevinu. U području administrativne i operativne sposobnosti, Hrvatska samo dijelom ispunjava ciljeve i prioritete.

Zaključak

U pogledu carine Hrvatska je postigla određeni napredak, primjerice u usklađivanju carinskoga postupka i zaštite korisnika usluga prava intelektualnog vlasništva. Hrvatski Zakon o carinama već je usklađen s pravnom stečevinom. Međutim, bit će potrebni povećani napori za jačanje administrativne sposobnosti, uključujući i pravodobnu

pripremu za informacijsko-tehnološko međusobno povezivanje i suradnju s centraliziranim i decentraliziranim informacijsko-tehnološkim sustavima Zajednice.

4.30. Poglavlje 30.: Vanjski odnosi

Postignut je određeni napredak u pogledu **zajedničke trgovinske politike**. Hrvatska nastavlja postupak postupnog smanjenja carinskih pristojbi u skladu sa svojim obvezama u WTO-u i bilateralnim sporazumima poput Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s EU-om. U okviru obveza prema WTO-u 2007. je krajnja godina prijelaznoga razdoblja za smanjenje carinskih pristojbi na poljoprivredne proizvode. U skladu s glavnim preporukama o pristupnom partnerstvu, Hrvatska je u ožujku 2006. s Komisijom završila pregovore o protokolu kojim su uvedene carinske kvote za šećer, zamjenjujući tadašnji bilateralni režim, kojim je Hrvatskoj dopušteno izvoziti u EU neograničene količine šećera bez plaćanja carine. Hrvatska bi u međunarodnim forumima trebala nastaviti suradnju i blisku koordinaciju s Komisijom, uglavnom u odnosu na pregovore uz Plan razvoja iz Dohe, pogotovo kako bi osigurala da su po pristupanju EU-u njezine obveze u okviru GATS-a što više usklađene s onima Zajednice. Potrebno je ojačati administrativnu sposobnost za sudjelovanje u zajedničkoj trgovinskoj politici.

U pogledu roba s dvojnomo uporabom Hrvatska je postigla dobru razinu usklađenosti. Ona će trebati nastaviti usklađivanje s revidiranom listom predmeta dvostruke namjene i tehnologije. Hrvatska će također morati prenijeti pravnu stečevinu u vezi s izvoznim kreditima. Općenito, u području zajedničke trgovinske politike pripreme za pristup dobro se odvijaju.

U pogledu **bilateralnih sporazuma s trećim zemljama** Hrvatska je vrlo aktivno promicala istodobno proširenje i modernizaciju Srednjoeuropskoga sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) kao sredstva unaprjeđenja mreže postojećih bilateralnih sporazuma o slobodnoj trgovini (FTA) u jedinstveni regionalni FTA u skladu s relevantnim preporukama europskog partnerstva. Hrvatska aktivno sudjeluje u pregovorima, koji su počeli u lipnju 2006. Sporazum o slobodnoj trgovini s Kosovom u okviru UNSCR-a 1244 parafiran je u rujnu 2006., a u ožujku 2006. stupio je na snagu Sporazum o trgovini i gospodarskoj suradnji s Libijom. Također je stupio na snagu bilateralni ugovor o ulaganjima s Bjelorusijom. Hrvatska će morati preispitati sve svoje postojeće sporazume, kao dio obveza pri budućem pristupanju EU-u, te ih uskladiti s pravnom stečevinom. Pripreme u tom području tek počinju.

Bilježi se ograničeni napredak u pogledu **razvojne politike i humanitarne pomoći**. Hrvatska je počela postupak razrade razvojne politike, kao i reformu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija s obzirom na osnivanje novoga odjela odgovornoga za razvojnu politiku. Pripreme u tom području su u početnom stadiju.

Zaključak

Hrvatska je postigla određeni napredak u ovom poglavlju. Pod uvjetom da Hrvatska nastavi s pripremanama kako je zacrtano te poboljša svoju administrativnu sposobnost, ona

će nakon pristupanja biti sposobna provoditi pravnu stečevinu i sudjelovati u zajedničkoj trgovinskoj politici. Jači napori su potrebni u području razvojne politike i humanitarne pomoći.

4.31. Poglavlje 31.: Vanjska, sigurnosna i obrambena politika

Na osnovi SSP-a nastavlja se redoviti dijalog između Europske zajednice i njezinih država članica s Republikom Hrvatskom.

Hrvatska ostaje i dalje opredijeljena za razvoj **Europske politike sigurnosti i obrane (ESDP)** i kroz osposobljavanje i jačanje administrativne sposobnosti. U svibnju 2006. Hrvatska je pozitivno odgovorila na poziv EU-a za doprinos u jačanju vojne sposobnosti. Hrvatska nastavlja sudjelovati u međunarodnim naporima za očuvanje mira i trenutačno sudjeluje u osam mirovnih misija UN-a.

U pogledu **zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP)** Hrvatska se nastavlja usklađivati s nizom sankcija i restriktivnih mjera te izjava EU-a. Hrvatska nije potpisala bilateralni ugovor sa SAD-om u vezi s neizručivanjem određenih osoba Međunarodnom kaznenom sudu te nastavlja davati potporu stavu EU-a o tom pitanju. Hrvatska je potpisnica većine postojećih međunarodnih režima o neširenju oružja masovnoga uništenja.

U pogledu borbe protiv **terorizma** Hrvatska je potpisnica konvencija UN-a u tom području. Hrvatska se usklađuje s pozicijama EU-a i slijedi načela protuterorističke politike EU-a.

Hrvatska se 2002. uskladila s Kodeksom EU-a o postupanju kod izvoza oružja, a 2005. je pristupila Wassenaarskom aranžmanu i Grupi opskrbljivača nuklearnim materijalima. Hrvatska je ratificirala Protokol UN-a o vatrenom oružju. Zakonski okvir za kontrolu naoružanja sada je čvrst. Ustrojeno je Nacionalno povjerenstvo za ručno oružje i lako naoružanje, kao i središnja mjesta u ministarstva. Usprkos poboljšanju u međuministarskoj suradnji i transparentnosti informiranja o oružju, još ostaje potreba jačanja primjene i provedbe. Još vlada nesklonost otkrivanju određenih informacija koje su javno dostupne u većini država članica, poput broja i vrste oružja koje je predviđeno da ga vojne snage unište, kao i većine pitanja u vezi s proizvodnjom oružja, uvozom i izvozom.

Vežano uz odnose sa **susjednim državama**, vidi poglavlje o Političkim kriterijima.

U vezi s **administrativnom sposobnosti**, reorganizirana je Uprava za Europsku uniju i europsku suradnju u okviru Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija te je ustrojen Odjel za zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku i vanjske odnose EU-a u okviru Uprave za politička pitanja EU-a, kako bi surađivao sa strukturama ZVSP-a EU-a. Mjesto političkog ravnatelja još nije formalno ustrojeno. Mjesto europskog korespondenta već postoji.

Zaključak

Postiže se stalan napredak. Općenito, pripreme u području vanjske, sigurnosne i obrambene politike dobro napreduju. Hrvatska se nastavlja sustavno usklađivati s deklaracijama EU-a i ostalim instrumentima ZVSP-a. Ipak, ostaju neke praznine koje treba riješiti u smislu provedbe u području kontrole oružja te su zato potrebni stalni napori.

4.32. Poglavlje 32.: Financijski nadzor

Bilježi se napredak u području **unutarnjeg financijskog nadzora u javnom sektoru (Public Internal Financial Control – PIFC)**. Hrvatska razrađuje zakonski okvir u području PIFC-a definiranjem zahtjeva očekivanog sustava PIFC-a. To uključuje osposobljavanje osoba koje se bave financijskim upravljanjem i nadzorom, kao i funkcionalne neovisne sustave unutarnje revizije, kriterije izvješćivanja Vlade o PIFC-u i mjere koje treba poduzimati u slučajevima nepravilnosti i prijevара. Osim toga, Ministarstvo financija donijelo je uredbe kao što su etički kodeks, povelju, pravilnik i priručnik za unutarnju reviziju. Također je donesen program stručnog osposobljavanja i ispita za kvalifikaciju ovlaštenog unutarnjeg revizora u javnom sektoru. Osposobljavanje i potvrda ovlaštenih unutarnjih revizora pripada u funkcionalnu odgovornost Središnje harmonizacijske jedinice. Jedinice unutarnje revizije osnovane su u 12 od 13 ministarstava. Međutim, još je potrebno revidirati postojeće uredbe o neovisnoj unutarnjoj reviziji, kako bi se uskladile s novim okvirnim zakonom o PIFC-u, te razraditi i provedbene uredbe za financijsko upravljanje i nadzor. Potrebno je davati prednost izobrazbi i nastaviti s osposobljavanjem službenika za vođenje i upravljanje financijskim poslovanjem, kao i revizora. Pripreme u tom području napreduju.

Postignut je određeni napredak u području **vanjske revizije**. Financijska neovisnost Državnog ureda za reviziju poboljšana je novim Zakonom o plaćama ovlaštenih državnih revizora. Ipak, još treba riješiti financijsku neovisnost Državnog ureda za reviziju jer je njegov proračun uključen u državni proračun koji priprema Ministarstvo financija. Hrvatska se obvezala da će Državnom uredu za reviziju osigurati zakonsku osnovu u Ustavu. Državni ured za reviziju izradio je priručnike za reviziju, kako za financijsku reviziju tako i za rezultate revizija (uspješnost poslovanja), i počeo opsežne programe osposobljavanja i ogledne financijske revizije i rezultate revizija. Pripreme u tom području su u tijeku.

Postignut je ograničen napredak u području **zaštite financijskih interesa EU-a**. U okviru sustava decentralizirane primjene pretpristupnih sredstava, Hrvatska podliježe propisima prema kojima ovlašteni službenik redovito treba obavještavati o sumnji u nepravilnost i prijevaram. Ustrojen je sustav dojavljivanja i obavještavanja koji štiti službenike koji dojavе o sumnji u protupravno djelo u administraciji. U hrvatskom kaznenom pravu predviđeno je načelo kaznenoga djela prijevare, korupcije i pranja novca. Odjel za nadzor proračuna Ministarstva financija imenovan je kao Ured za suzbijanje prijevара (AFCOS). Ta služba je odgovorna za osiguranje djelotvorne suradnje i borbu protiv prijevара te suradnju s Europskim uredom za suzbijanje prijevара. Još nisu donesena pravila u vezi sa

suradnjom prilikom provjera na mjestu od strane istražitelja EU-a ili za zaštitu dokaznog materijala. Hrvatskoj još predstoji potpuno usklađivanje zakona s konvencijom PIF-a i njezinim protokolima. Pripreme u tom području su u tijeku.

Bilježi se određeni napredak u području **zaštite eura od krivotvorenja**. Ustrojena je prihvatljiva razina policijskih kapaciteta. Međutim, Hrvatska treba imenovati nacionalne centre za analizu kovanica i novčanica te odrediti posebne sankcije za bankovne institucije koje propuste povući krivotvorine iz optjecaja. Štoviše, treba donijeti propis o kaznama za medalje i značke slične kovanicama eura. Pripreme u tom području su u tijeku.

Zaključak

Općenito, u ovom poglavlju postignut je određeni napredak, primjerice u vezi s unutarnjim financijskim nadzorom u javnom sektoru, vanjskoj reviziji i zaštiti eura protiv krivotvorenja. No, potrebno je jačanje sposobnosti za unutarnju reviziju i upravljanje financijama. Potrebno je da strukture zaštite financijskih interesa EU-a postanu operativne.

4.33. Poglavlje 33.: Financijske i proračunske odredbe

Nije postignut neki određeni napredak u ovom poglavlju. I nadalje nema značajnih razlika između hrvatskog sustava i sustava EU-a u odnosu na osnovna načela i institucije u glavnim područjima politike u vezi s primjenom sustava vlastitih resursa. Hrvatska treba nastaviti s naporima kako bi se uskladila s relevantnim poglavljima pravne stečevine, posebno s carinama, oporezivanjem, statistikom i financijskim nadzorom. Iako pravna stečevina u ovome području ne zahtijeva prenošenje, Hrvatska će u dogledno vrijeme morati ustrojiti koordinacijske strukture i provedbena pravila kako bi osigurala točan izračun, ubiranje, plaćanje, nadzor vlastitih resursa i izvještavanje EU-u o provedbi pravila o vlastitim resursima.

Zaključak

Iako nema nekog posebnog napretka u ovom poglavlju, Hrvatska bi trebala biti sposobna zadovoljiti zahtjeve financijskih i proračunskih odredaba pravne stečevine pod uvjetom da se nastavi usklađivanje u odgovarajućim povezanim poglavljima i ustroje potrebne koordinacijske strukture i provedbena pravila.